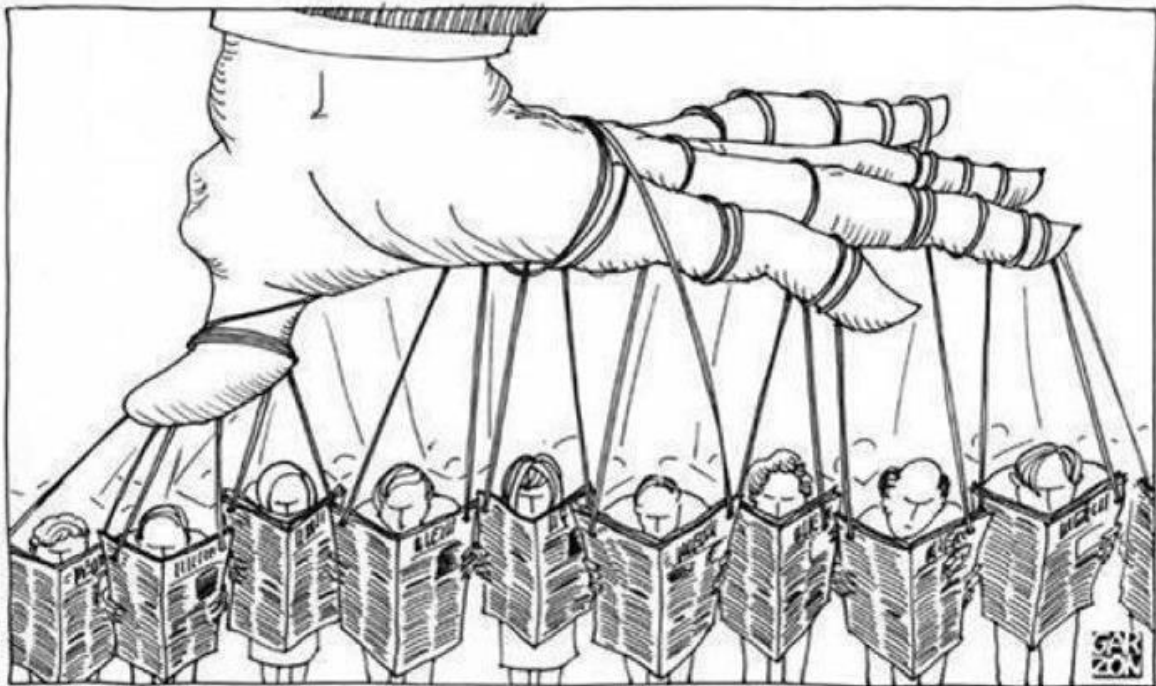

Vluchtelingen: van massa naar mens

Een kritisch discours-analytisch onderzoek naar de representatie van vluchtelingen in Nederlandse kranten in september 2015

Masterscriptie Interculturele Communicatie
Track: Nederlands
Iris Huisman (5677874)

Eerste begeleider: Dhr. dr. A. El Aissati
Tweede begeleider: Mevr. drs. E.N. Besamusca

Universiteit Utrecht

Faculteit Geesteswetenschappen
Universiteit Utrecht
11/04/2016

Samenvatting

Het doel van dit onderzoek is de representatie van en het discours over vluchtelingen in Nederlandse kranten in kaart te brengen. Hiervoor is de maand september 2015, waarin het vluchtelingendebat op een hoogtepunt was, als uitgangspunt genomen.

Aan de basis van het onderzoek liggen theorieën over representatie, discours en ideologieën (Fairclough, 2003; Hall, 1997; Foucault, 1980; Van Dijk, 1997, 1998), framing (Entmann, 1993) en de rol van (papieren) media hierbij (Tuchman, 1978; McNair, 2006). Ook wordt ingegaan op discursief racisme: hoe de media minderheden kunnen discrimineren (Van Dijk, 1991; Shadid, 2005; Van Dijk, 2000). Daarnaast worden kritische discoursanalyse en de drie dimensies waarop een tekst geanalyseerd moet worden volgens Fairclough besproken (Van Dijk, 1991; Fairclough, 1989, 1992).

De krantenartikelen over vluchtelingen uit de vier grootste landelijke dagbladen (NRC Handelsblad, De Volkskrant, Algemeen Dagblad en De Telegraaf) in de maand september 2015 worden aan de hand van de drie dimensies van Fairclough geanalyseerd. Er wordt gekeken hoe vluchtelingen lexicaal gerepresenteerd worden, welke predicaties er aan hen worden toegeschreven en wie er aan het woord komt. De resultaten werden met de hulp van beoordelaars in categorieën ingedeeld. Tot slot werd nagegaan in hoeverre de representatie overeen komt met de sociale praktijk waarin de krantenartikelen tot stand zijn gekomen.

Uit de lexicalisatie-analyse bleek dat functionalisatie de meest voorkomende representatie is, en dan voornamelijk de term 'vluchteling'. Daarnaast is er ook veel sprake van identificatie, waarbij vluchtelingen als persoon worden erkend.

Uit de predicatie-analyse kwamen de volgende categorieën naar voren: *welkome vluchteling*, *onwelkome vluchteling*, *vluchteling als persoon*, *vluchteling als slachtoffer*, *vluchteling als onderwerp van politiek besluit*, *religieuze vluchteling* en *vluchtelingen komen in groten getale*. De grootste categorie was vluchtelingen komen in grote getale, gevolgd door vluchteling als persoon en als slachtoffer. Religieuze en onwelkome vluchteling kwamen in beide analyses weinig voor.

Uit de analyse van de verbale processen bleek dat het krantendiscours voortborduurde op een gevarieerd discours, waarin allerlei groepen mensen aan het woord komen, ook vluchtelingen zelf, al praten zij voornamelijk over hun vlucht en hun huidige omstandigheden en is er weinig oriëntatie op de toekomst.

Op basis van de resultaten werd geconcludeerd dat de representatie minder negatief is dan verwacht werd op basis van eerder onderzoek en literatuur (o.a. Vicsek et al., 2008; Shadid, 2005; Van Dijk, 1991, 2000; Finney & Robinson, 2007). Er is sprake van een verdeeld discours, hetgeen een afspiegeling is van uiteenlopende gevoelens in de

maatschappij. Zo is er aan de ene kant angst en onbegrip voor vluchtelingen die in groten getale komen, en aan de andere kant aandacht voor de vluchteling als persoon en als slachtoffer. Dit tweede beeld kan bijdragen aan erkenning van de vluchtelingen als mens en gelijke.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Inleiding	7
2. Contextueel kader	9
2.1 Asielzoeker, vluchteling of migrant	9
2.2 Aantallen vluchtelingen	10
2.3 Sentiment in de samenleving	10
2.4 Nieuwkomers en de islam	11
2.5 Representatie in buitenlandse media	11
2.6 Relevantie	12
3. Theoretisch kader	13
3.1 Discoursen en de media	13
3.1.1 Representatie en discours.....	13
3.1.2 Ideologieën.....	14
3.1.3 Wie beïnvloedt een discours?.....	14
3.1.4 Framing.....	15
3.1.5 Minderhedendiscours	15
3.2 Kritische discoursanalyse	16
3.3 Fairclough: driedimensionaal model	17
3.3.1 Tekstuele dimensie	18
3.3.2 Discursieve dimensie	19
3.3.3 Sociale dimensie	20
3.4 Hoofdvraag	20
4. Methode	21
4.1 Onderzoeksmateriaal	21
4.2 Periode	21
4.3 Zoekmethode	22
4.4 Operationalisering analysemodel	22
4.4.1 Tekstuele analyse: Lexicalisatie	23

4.4.2 Tekstuele analyse: predicatie.....	23
4.4.3 Discursieve analyse: verbale processen.....	26
4.4.4 Analyse sociale praktijk.....	27
5. Resultaten.....	28
5.1 Resultaten lexicalisatie-analyse.....	28
5.1.1 Onderscheid vluchteling, asielzoeker, migrant.....	29
5.1.2 Overige categorieën	29
5.2 Resultaten predicatie-analyse	30
5.2.1 Opdeling in categorieën	30
5.2.2 Resultaten	31
5.3 Resultaten analyse verbale processen	33
6. Analyse resultaten.....	35
6.1 Bespreking lexicalisatie-analyse	35
6.1.1 Onderscheid vluchteling, asielzoeker, migrant	35
6.1.2 Overige categorieën	36
6.2 Bespreking predicatie-analyse	37
6.2.1 Welkom versus onwelkom	37
6.2.2 Religieus en politiek besluit	38
6.2.3 In groten getale	38
6.2.4 Persoon en slachtoffer	39
6.3 Bespreking discursieve praktijk	40
6.3.1 Inclusion en exclusion	40
6.3.2 Leken.....	41
6.4 Bespreking sociale praktijk	41
6.4.1 Sociale praktijk	41
6.4.2 Sociale gebeurtenissen	43
7. Conclusie	44
7.1 Deelconclusie 1: geen essentialisme	44
7.2 Deelconclusie 2: twee beelden.....	45
7.3 Deelconclusie 3: specifieke groep minderheden.....	46
7.4 Deelconclusie 4: anders dan andere landen.....	46
8. Discussie	48

8.1 Beperkingen.....	48
8.2 Vervolgonderzoek.....	48
Bronnenlijst.....	50
Bijlage 1: overzicht corpus	57
Bijlage 2: resultaten lexicalisatie-analyse	62
Bijlage 3: resultaten predicatie-analyse	65
Bijlage 4: resultaten analyse verbale processen	69

1. Inleiding

“Tsunami van vluchtelingen blijft Griekse eilanden overspoelen”, “Vluchtelingencrisis splijt Duitse coalitie”, “Vluchtelingen verdrinken in Middellandse zee”. Het is slechts een greep uit de vele krantenkoppen die in 2015 aan de vluchtelingenkwestie werden gewijd, maar waaruit de ernst van de situatie al snel duidelijk wordt. 2015 was het jaar van de vluchteling, dagelijks kwamen mensen via de Middellandse zee naar Europa. De kwestie werd breed uitgemeten in de media, berichten over verdronken bootvluchtelingen, mensensmokkel, gesloten grenzen en de crisis in de politiek waren bijna dagelijks aan de orde.

Mediaberichtgeving is problematisch. Nieuwsberichten kunnen de werkelijkheid niet objectief weergeven en zijn altijd afhankelijk van invloeden en ideologieën van dominante groepen in de maatschappij (McNair, 2006). In sommige gevallen maken media zich schuldig aan bevooroordeelde berichtgeving over minderheden (Fairclough, 1995, 2003; Thompson, 1995; Van Dijk, 1997; Watson, 1998). Dergelijke bevooroordeelde berichtgeving heeft verstrekende gevolgen, niet alleen voor de manier waarop er over vluchtelingen gedacht wordt, maar ook voor de manier waarop ze behandeld worden, zowel in de politiek als in de maatschappij (Van Dijk, 2000).

Dit maakt het relevant om de representatie van vluchtelingen in Nederlandse kranten te onderzoeken. In september 2015 steeg het aantal asielzoekers tot een maandrecord van 8.400, en verscheen bovendien de foto van de verdronken peuter Aylan Kurdi, die voor veel ophef zorgde in de media. Het debat leefde deze maand sterk en er werd veel over de vluchtelingenkwestie geschreven in de krant. Deze maand fungeert daarom als uitgangspunt voor dit onderzoek naar het discours rondom vluchtelingen. Het gaat hierbij niet zozeer om de onderwerpen die aan bod komen, maar om de manier waarop zaken worden gedefinieerd en personen worden gerepresenteerd. Binnen een zin heeft een journalist tal van keuzes, en iedere keuze heeft consequenties voor de interpretatie door lezers. De doelstelling van het onderzoek is dan ook het impliciete discours dat tussen de regels door de publieke opinie beïnvloedt te achterhalen. Welk beeld wordt geschetst van vluchtelingen, niet door wat er wordt gezegd, maar door hoe het wordt gezegd? In hoeverre komt dit beeld overeen met representaties in het buitenland? Wat zijn mogelijke effecten op de publieke opinie van een dergelijk beeld?

In het contextueel kader wordt dieper ingegaan op onderzoek naar de vluchtelingenkwestie en de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie hiervan. In het theoretisch kader komen concepten als discours, ideologieën en framing aan bod en worden kritische discoursanalyse en het driedimensionale model van Fairclough (1992) besproken, die als theoretisch uitgangspunt van het onderzoek fungeren. Vervolgens worden de

methode en de operationalisering van het analysemodel uiteengezet. In hoofdstuk 4 worden de resultaten gegeven; in hoofdstuk 5 worden deze uitgebreider besproken en geanalyseerd. Tot slot volgen de conclusie, de discussie en suggesties voor vervolgonderzoek.

2. Contextueel kader

Teksten kunnen niet afzonderlijk van de context waarin ze ontstaan bestudeerd worden (Philips & Hardy, 2002). Daarom wordt in dit hoofdstuk een contextueel kader gegeven, waarin kort de achtergrond van vluchtelingen en het sentiment in de samenleving worden besproken. Omdat negatieve gevoelens tegenover vluchtelingen vaak samen lijken te hangen met negatieve gevoelens tegenover moslims, wordt ook hier op ingegaan. Tot slot worden buitenlandse onderzoeken en de relevantie besproken.

2.1 Asielzoeker, vluchteling of migrant

Een asielzoeker is iemand die de bescherming van een ander land inroept en daarmee asiel aanvraagt in dat land, waarna wordt nagegaan of iemand aan de voorwaarden voor een vluchtelingenstatus voldoet. Als dat het geval is, zijn landen volgens het Internationaal Verdrag betreffende de Status van Vluchtelingen uit 1951 verplicht vluchtelingen asiel te verlenen. In het Verdrag wordt een vluchteling als volgt gedefinieerd:

Een persoon die uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of vanwege zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil inroepen, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren (Artikel 1A, Conventie van Genève).

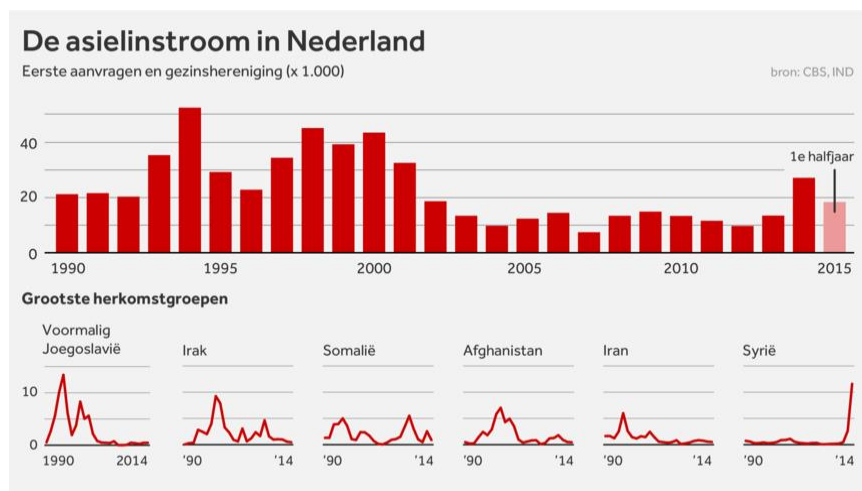
Het onderscheid tussen vluchtelingen en migranten ligt in de mogelijkheid om terug te keren naar het thuisland. Een migrant heeft er uit eigen beweging voor gekozen om naar een ander land te gaan, op zoek naar werk, onderwijs of een beter leven, en heeft de mogelijkheid terug te keren naar het eigen land. Vluchtelingen daarentegen hebben deze mogelijkheid niet, omdat het in hun land van herkomst te gevaarlijk is. De termen hebben zodoende een verschillende lading en kunnen verschillende maatschappelijke reacties tot gevolg hebben (Van Gorp, 2006). Volgens Boonstoppel, Van Ewijk en Van Elfrinkhof (2015) kunnen vluchtelingen op meer begrip rekenen dan migranten. De VN-organisatie voor vluchtelingen, UNHCR, waarschuwt dat verwarring van de termen migrant en vluchteling 'publieke steun voor vluchtelingen en het instituut asiel kan ondermijnen' (Lijendekker, 2015).

In het vervolg van dit verslag worden bovenstaande definities gehanteerd.

2.2 Aantallen vluchtelingen

Nederland heeft sinds de ondertekening van het Verdrag al te maken gehad met verschillende vluchtelingenstromen. Deze variëren jaarlijks in omvang en samenstelling. De laatste jaren zorgen aanhoudende conflicten in Syrië en Eritrea voor een toename in het aantal asielaanvragen. In 2014 vroegen 21.810 mensen asiel aan, in 2015 was dit aantal gestegen tot 43.095, waarvan 43% Syriërs en 17% Eritreeër (CBS, 2016). Circa 70% van deze verzoeken werd ingewilligd (IND, 2016). Daarnaast kwamen er in 2015 13.850 nareizigers (gezinsleden van vergunninghouders) naar Nederland. Toch liggen de aantallen nog niet zo hoog als in 1994, toen zich door de Joegoslavische burgeroorlog maar liefst 50.000 asielzoekers meldden.

Momenteel bevinden zich naar schatting van het Sociaal en Cultureel Planbureau tussen de 200.000 en 250.000 vluchtelingen in Nederland. Dit staat gelijk aan ongeveer 1,1% van de totale bevolking. Ter vergelijking: in de UK ligt het percentage op 0,19%, in Australië op 0,15%. De aantallen asielzoekers van 1980 tot 2015 en de belangrijkste herkomstgroepen zijn weergegeven in figuur 1 (Wilmer & Leijendekker, 2015).

Figuur 1: aantallen asielzoekers 1980-2015

2.3 Sentiment in de samenleving

Het onderwerp vluchtelingen roept in de maatschappij over het algemeen heftige, verdeelde reacties op. Negatieve reacties ontstaan voornamelijk doordat vluchtelingen geassocieerd worden met andere allochtone groepen in het land, waarover sinds 1990 al bij een aanzienlijk deel van de bevolking onvrede heerst (Huijnk & Dagevos, 2012). Dit heeft deels te maken met de hoeveelheden: een derde van de Nederlanders vindt dat er te veel mensen van andere nationaliteiten in het land wonen (Boonstoppel et al., 2015). Daarnaast spelen

associaties met religieus extremisme en criminaliteit een rol (Vrooman, Boelhouwer & Gijsberts, 2014).

Aan de andere kant stelt onderzoeksbureau I&O op grond van een online enquête vast dat twee derde van de Nederlanders geen bezwaar tegen een asielzoekerscentrum in de buurt heeft, zeker niet als daar een aantal voorwaarden aan worden gesteld. Bijna de helft (47%) stemt in met de stelling 'Nederland moet altijd migranten die een veilige verblijfplaats nodig hebben blijven toelaten' (Boonstoppel et al., 2015). Ook is er een groot aantal burgerinitiatieven om vluchtelingen te helpen op touw gezet. In sommige gevallen moest mensen zelfs gevraagd worden te stoppen met spullen brengen, omdat hulporganisaties de enorme hoeveelheden niet aankonden. Een peiling van Maurice de Hond wees uit dat 1 op de 8 Nederlanders bereid is een vluchteling in huis te nemen (AD, 2015). Voor het sentiment lijkt de motivatie voor immigratie van belang; Nederlanders staan aanzienlijk positiever tegenover oorlogsvluchtelingen dan tegenover economische migranten (Boonstoppel et al., 2015).

2.4 Nieuwkomers en de islam

Berger (2007) merkt op dat in het publieke debat over allochtonen in veel gevallen niet wordt gesproken over Turken, Marokkanen of Surinamers, maar over moslims. De afkeer van politicus Geert Wilders tegenover vluchtelingen en immigranten lijkt bijvoorbeeld vooral gebaseerd op afkeer van de islam. Het reduceren van iemands identiteit tot enkel het geloof is een voorbeeld van essentialisme (Berger, 2007). Bij een essentialistische kijk op cultuur wordt alles wat mensen doen begrepen tegen de achtergrond van hun religie. Wat dit relevant maakt voor het huidige onderzoek, is het feit dat vaak wordt aangenomen dat alle vluchtelingen moslims, of zelfs moslimextremisten zijn. De angst of weerstand ten opzichte van vluchtelingen is in de wortel dan eigenlijk angst voor de islam, aangewakkerd door aanslagen van moslimextremisten.

2.5 Representatie in buitenlandse media

Het huidige onderzoek wordt ingebed in een raamwerk van eerdere onderzoeken naar de representatie van vluchtelingen in (buitenlandse) kranten. Vicsek, Keszi en Markus (2008) geven een overzicht van eerdere discours- en inhoudsanalytische onderzoeken naar de representatie van vluchtelingen in Britse, Australische en Hongaarse kranten. De consensus is dat de kranten over het algemeen vluchtelingen op een stereotype manier en in connectie met negatieve onderwerpen presenteren (Hargreaves, 1995; Tait, Grimshaw, Smart & Nea, 2004). Informatie wordt nauwelijks verkregen van de vluchtelingen zelf, en er wordt niet ingegaan op de redenen achter de vlucht of de slechte leefomstandigheden (Philo & Beattie,

1999; Finney & Robinson, 2007). Asielzoekers worden gerepresenteerd als een probleem, een bedreiging voor de samenleving, of als schuldige voor problemen in de maatschappij zoals het chaotische politieke asielbeleid. De nieuwsberichten zijn voornamelijk kleinerend en sensationeel van taal. Termen die gebruikt worden om asielzoekers en vluchtelingen te beschrijven zijn 'illegalen', 'oneerlijke asielzoekers', 'verkrachters' en 'klaplopers'. Britse kranten kenmerken zich veelvuldig door het gebruik van metaforen van water, zoals vloed, golf en overstroming (Finney & Robinson, 2007).

De gevolgen van een dergelijke representatie kunnen verstrekkend zijn. Het zou zelfs kunnen leiden tot het uitbreken van een *moral panic*, een staat van dreigende crisis als gevolg van een waargenomen probleem dat zogenaamd oncontroleerbaar is, maar niet gebaseerd is op reële feiten (Cohen, 2002).

2.6 Relevantie

Het doel van dit onderzoek is niet om te oordelen over de werking van de media, of om conclusies te trekken over het juist of onjuist handelen van journalisten, maar om inzicht te bieden in de werking van kranten en bewustzijn te creëren met betrekking tot de invloed die deze kunnen hebben. Door de rol van kranten in onze maatschappij transparant te maken, kunnen mensen rekening houden met de macht van kranten wanneer zij nieuwsberichten lezen. Men wordt mediabewuster (Bakker, 2008). Het onderzoek draagt dus bij aan het debat over de onafhankelijke positie en objectiviteit van het nieuws. Daarnaast heeft het onderzoek de potentie om problematische representaties van vluchtelingen te signaleren. Op die manier kan het onderzoek bijdragen aan een oplossingsgerichte blik op de toekomst. Dit maakt het huidige onderzoek maatschappelijk relevant.

Het onderzoek is ook wetenschappelijk relevant, omdat recent onderzoek naar de representatie van vluchtelingen in kranten in Nederland, in tegenstelling tot andere landen, nog niet is uitgevoerd. Dit terwijl de vluchtelingenkwestie erg actueel is. Het huidige onderzoek vult deze lacune op. Daarnaast zijn er redenen om aan te nemen dat de representatie van vluchtelingen in Nederlandse kranten mogelijk verschilt van de representatie in de kranten in andere landen. Burton (2010) beschrijft de media als dynamisch instrument dat reageert op de vraag uit de samenleving, historische factoren en politieke ontwikkelingen. De representatie in de kranten is dus afhankelijk van en wordt beïnvloed door deze factoren. Daarom is het van belang de sociale context in een onderzoek naar representatie mee te nemen. Deze is voor ieder land verschillend. In het onderzoek wordt een kritische discoursanalyse uitgevoerd waarbij niet alleen de tekst wordt bekeken, maar ook de sociale en discursieve praktijk.

3. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de theoretische benaderingen die ten grondslag liggen aan het onderzoek. Allereerst worden de concepten representatie, discours en ideologieën, de rol van de media en minderhedendiscoursen besproken. Vervolgens wordt ingegaan op kritische discoursanalyse. Aan de hand van het driedimensionale model van Fairclough (1992) worden de deelvragen toegelicht. Het hoofdstuk eindigt met de hoofdvraag die in dit onderzoek centraal staat.

3.1 Discoursen en de media

De volgende paragrafen gaan in op theoretische concepten en de manier waarop de media een rol spelen bij dominante discoursen.

3.1.1 Representatie en discours

Een discours is een bepaalde manier om aspecten van de wereld te representeren, oftewel een bepaalde manier van over iets praten (Fairclough, 2003). Stuart Hall (1997) definieert discours als volgt:

Ways of referring to or constructing knowledge about a particular topic or practice: a cluster (or formation) of ideas, images and practices, which provide ways of thinking about, forms of knowledge and conduct associated with, a particular topic, social activity or institutional site in society... 'Discursive' has become the general term used to refer to any approach in which meaning, representation and culture are considered to be constitutive. (Hall, 1997: 6)

Discours bestaat dus uit een geheel van representaties of een set van ideeën over een bepaald fenomeen of onderwerp. Dit onderzoek is erop gericht om de kennis en ideeën over vluchtelingen en asielzoekers die in de maatschappij circuleren te achterhalen, zoals deze gereflecteerd worden in kranten.

Wanneer mensen, gebeurtenissen, problemen en oplossingen steeds op dezelfde manier gerepresenteerd en gedefinieerd worden kan een bepaald discours dominant worden in de maatschappij (Sleegers, 2007). Een dominant discours ontstaat wanneer de manier van denken en praten over een bepaald sociaal fenomeen routine wordt, waaraan mensen zich conformeren zonder erover na te denken (Simpson & Mayr, 2010). Foucault stelde al dat elke maatschappij zijn eigen typen discours heeft die aanvaard worden en voor 'waar' doorgaan (Foucault, 1980).

Door constante aanwezigheid en herhaling gaat een dominant discours steeds meer overheersen in de maatschappij en tevens niet alleen het denken, maar ook het handelen van het publiek beïnvloeden (Rijkaard, 2012). Dyer (1993: 1) vat dit proces als volgt samen: “How we are seen determines in part how we are treated, how we treat others is based on how we see them; such seeing comes from representation.”

3.1.2 Ideologieën

Een dominant discours reflecteert de ideologieën van dominante groepen in de maatschappij (Holliday, Hyde & Kullman, 2010). Ideologieën zijn “de mentale representaties die de basis vormen van sociale cognitie, oftewel de gedeelde kennis en attitudes van een groep” (Van Dijk, 1997: 29). Ideologieën vormen dus de basis van sociale representaties en praktijken van groepen en hun discours. Discoursen spelen een belangrijke rol bij de reproductie van ideologieën (Van Dijk, 1998).

3.1.3 Wie beïnvloedt een discours?

Het discours van een bepaalde maatschappij heeft zijn oorsprong in de dominante instituties van deze maatschappij, waarvan nieuwsmedia er één is. Tuchman (1978: 1) beschrijft het nieuws metaforisch als “een raam naar de wereld”. Het nieuws is vaak de voornaamste bron van kennis, attitudes en ideologieën van mensen (Van Dijk, 1991¹). Er bestaat een uitgebreide verzameling aan literatuur waarin de invloed van de nieuwsberichtgeving op de publieke opinie wordt besproken (o.a. Mutz & Soss, 1997; Christen & Huberty, 2007). Hoewel sommige bronnen beweren dat de papieren journalistiek op zijn retour is, hebben kranten nog steeds een grote impact (Schönbach, De Waal & Lauf, 2005).

Belangrijk is echter dat nieuws een sociale constructie van de realiteit is, en niet de realiteit zelf weergeeft. De waarheid bestaat niet, en krantenberichten kunnen de werkelijkheid nooit objectief weergeven (McNair, 2006). Net als iedere representatie van de werkelijkheid is ook de representatie die het nieuws geeft problematisch. In de metafoor van Tuchman (1978): wat men ziet door het raam wordt beïnvloed door de grootte van het raam, de helderheid van het glas, of men van dichtbij of van ver weg kijkt en waar het raam op uitkijkt: een straat of een tuin. Journalisten bepalen in grote mate de interpretatie die aan gebeurtenissen wordt gegeven door middel van *framing*.

¹ Hoewel dit een oude bron betreft, wijst de veelvuldigheid waarmee het boek geciteerd wordt erop dat deze nog altijd relevant is.

3.1.4 Framing

Framing is globaal gesteld de manier waarop kranten een kwestie definiëren en 'inpakken', alvorens het aan de ontvanger te presenteren, om de kwestie op zo'n manier neer te zetten dat het een bepaalde betekenis overdraagt (Colvin, 2006; Menashe & Siegel, 1998).

Entmann specificieert deze definitie als volgt:

To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation and/or treatment recommendation to the item described. (Entmann, 1993: 52)

Nieuwsberichten worden altijd op een bepaalde manier geframed: er wordt gekozen voor een invalshoek, een context en een schrijfstijl die de waargenomen werkelijkheid kleur geven. Frames realiseren een bepaalde mentale reconstructie van de werkelijkheid bij lezers en kunnen zo al dan niet bewust ideeën, beelden en ideologieën van personen of instituties overbrengen. Dit kan bijdragen aan het ontstaan van een bepaald beeld, positief of negatief, over een gebeurtenis of persoon, waardoor het denken en handelen van mensen beïnvloed kan worden en lezers van een krant een bepaalde richting op gestuurd worden (Montesano Montessori, Schuman & De Lange, 2012).

Een tekst bestaat echter niet uit vaststaande betekenissen, maar is afhankelijk van interpretatie van de lezer. De zender van een tekst kan wel een bepaalde intentie met deze tekst hebben, maar wat er uiteindelijk mee gebeurt kan niet volledig voorspeld of gemanaged worden. Hoe een lezer een tekst uiteindelijk interpreteert is afhankelijk van tal van (contextuele) factoren (Burton, 2010).

3.1.5 Minderhedendiscours

Zoals gezegd bestaat er weinig Nederlandse literatuur over de representatie van vluchtelingen. Voor de theoretische achtergrond wordt daarom ingegaan op het algemenere minderhedendiscours. Vluchtelingen vormen echter een specifieke groep minderheden, met andere socio-historische kenmerken dan bijvoorbeeld arbeidsmigranten, waardoor de representatie mogelijk afwijkt. De literatuur over minderheden is dus niet zonder meer toe te passen op vluchtelingen.

De media hebben met betrekking tot minderheden een nog grotere rol bij en verantwoordelijkheid over het publieke discours en de beeldvorming, omdat veel mensen geen persoonlijke ervaringen hebben met deze bevolkingsgroepen (Hartman & Husband, 1974; Van Dijk, 2001). Zodoende hebben ze weinig alternatieve bronnen van informatie en zijn ze afhankelijk van de media voor hun kennis en de vorming van hun attitudes. Daarbij

hebben minderhedengroepen vaak niet de macht om publiekelijk tegen bevooroordeelde nieuwsverslagen in te gaan (Van Dijk, 1991).

De relatie tussen informatievoorziening via de media en de houding van Nederlanders ten opzichte van nieuwkomers is al tientallen jaren object van onderzoek. De algemene consensus is dat kranten, bewust of onbewust, bijdragen aan de verspreiding van negatieve beelden over etnische minderheden en discriminatie in de samenleving (Shadid, 2005). Net als andere dominante discoursen heeft een dominant discours over minderheden gevolgen voor de manier waarop deze behandeld worden (Van Dijk, 2000). Wanneer asielzoekers bijvoorbeeld als profiteurs worden gerepresenteerd in de media, kan dit niet alleen gevolgen hebben voor de publieke opinie maar ook voor het politiek beleid ten aanzien van deze mensen (Meijer, 2009)

Van openlijk racisme is echter vrijwel geen sprake in de media (Van Dijk, 2000). Volgens Shadid vindt discriminatie voornamelijk plaats door middel van ondervertegenwoordiging in de media, selectieve weergave, stigmatisering en stereotiepe representatie (Shadid, 2005). Deze subtielere, impliciete, indirecte manier van discrimineren valt onder de noemer 'nieuw racisme'. Nieuw racisme neemt discursieve vormen aan en is gebaseerd op een ethische hegemonie van ideologieën en attitudes die legitiem lijken en vaak stilzwijgend worden geaccepteerd door het voornaamste deel van de dominante meerderheid (Simpson & Mayr, 2010). Juist omdat deze vorm van discriminatie de schijn heeft normaal, natuurlijk en vanzelfsprekend te zijn, is nieuw racisme net zo effectief, zo niet effectiever, in het marginaliseren en uitsluiten van minderheden als de openlijke vorm (Van Dijk, 2000).

3.2 Kritische discoursanalyse

Een manier om inzicht te krijgen in de werking van de media en de ideologieën die zij uitdragen is het uitvoeren van een discoursanalyse. Discoursanalyse wordt over het algemeen niet alleen gezien als onderzoeksmethode, maar als theoretisch perspectief dat met deze methode is verbonden. Dit theoretisch perspectief komt erop neer dat taal geen reflectie of weerspiegeling van een realiteit buiten de taal is, maar een eigen werkelijkheid construeert. Taal is een sociale constructie. De manier waarop wij over de wereld spreken speelt een actieve rol bij het creëren en veranderen van onze identiteiten en sociale relaties. Kortom: taal vormt én wordt gevormd door de maatschappij (Simpson & Mayr, 2010).

Discoursanalyse onderzoekt de manier waarop werkelijkheden door middel van taal worden geconstrueerd in instanties van sociale interactie, zoals krantenberichten (Fairclough, 1995). Deze worden geanalyseerd om te kijken of er consistentie gevonden kan

worden in de manier waarop er over een onderwerp gesproken wordt, om zo dominante discoursen aan het licht te brengen.

Kritische discoursanalyse (KDA) is een manier om de samenhang tussen discours, macht, ideologie en sociale structuren te bestuderen. Het gaat ervan uit dat discursieve praktijken (zoals teksten) ideologische effecten kunnen voortbrengen (Van Dijk, 1991). Fairclough (1989) beschrijft de notie van 'kritisch' als volgt:

Critical is used in the special sense of aiming to show connections which may be hidden from people - such as the connections between language, power and ideology. Critical language study analyses social interactions in a way which focusses upon their linguistic elements, and which sets out to show up their generally hidden determinants in the system of social relationships, as well as hidden effects they may have upon that system. (Fairclough, 1989: 5)

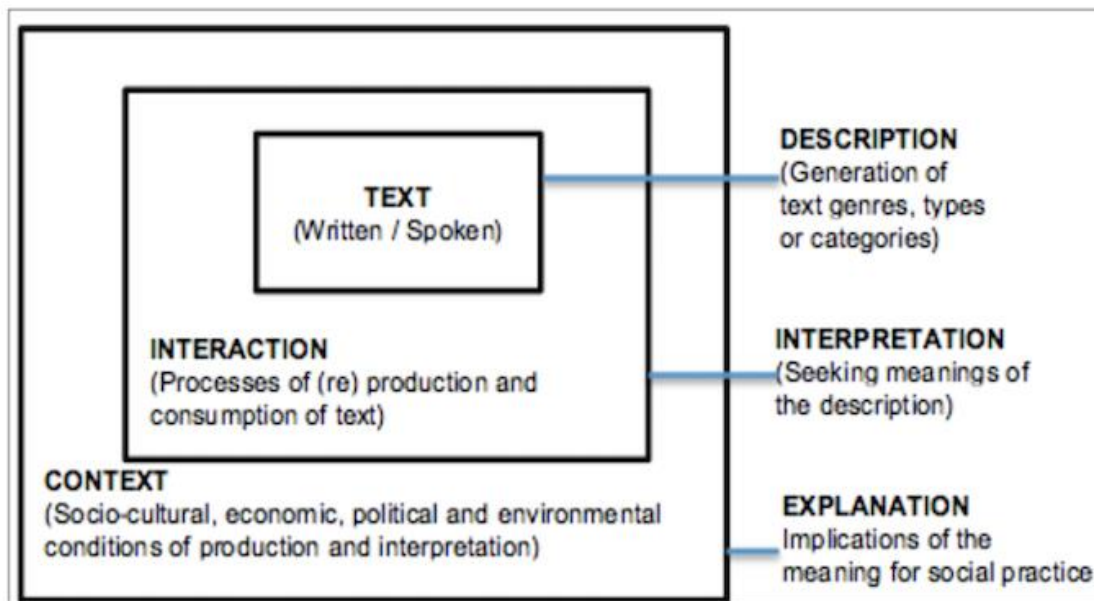
'Kritisch' verwijst dus naar het ontrafelen, denaturaliseren en blootleggen van dergelijke ideologieën in discours. KDA heeft zodoende niet slechts het descriptieve doel om linguïstische eigenschappen van een tekst te beschrijven, maar wil ook laten zien hoe en waarom deze worden geproduceerd. KDA richt zich op teksten die neutraal lijken, maar eigenlijk doordrongen zijn van ideologieën (Simpson & Mayr, 2010). Dit maakt KDA relevant voor het huidige onderzoek, waarin het doel is om impliciete ideologieën die ten grondslag liggen aan het dominant discours over vluchtelingen dat door kranten wordt uitgedragen te ontrafelen.

Een ander belangrijk principe van KDA is dat discours intertekstueel en historisch is, wat inhoudt dat discours altijd bekeken moet worden in de historische context van andere discoursen. Dit gebeurt in het huidige onderzoek door niet alleen naar de krantenberichten zelf te kijken, maar ook naar de eerdere discoursen waarop deze varen, waarover in de volgende paragraaf meer. Tot slot KDA is maatschappelijk betrokken. Het is geen objectieve wetenschap, maar een betrokken en toegewijde, en beoefenaars van KDA zetten zich in tegen de onderdrukking van groepen (Fairclough & Wodak, 1997). Deze methode wordt dan ook veel gebruikt in onderzoeken waar sprake is van asymmetrische relaties. Ook dit sluit aan bij het huidige onderzoek. KDA is reeds verschillende malen gebruikt in buitenlandse onderzoeken naar de representatie van minderheden, waaronder vluchtelingen, omdat KDA discursief racisme in de media kan blootleggen.

3.3 Fairclough: driedimensionaal model

In deze scriptie wordt uitgegaan van het driedimensionale model van Fairclough (1992), dat onder KDA valt. Het model gaat uit van discours als driedimensionaal fenomeen: discours is tegelijkertijd een tekst, een discursieve praktijk en een sociale praktijk. Het gaat dus niet alleen om de tekst, maar ook om de productie en interpretatie binnen een grotere sociale

context en de onderlinge samenhang hiertussen. Een analyse volgens het model bevat zowel “een linguïstische beschrijving van de tekst, een interpretatie van de relatie tussen discursieve processen en de tekst, als een verklaring van de relatie tussen de discursieve processen en de sociale processen” (Fairclough, 1995: 97). Het model wordt in de onderstaande figuur uitgebeeld.

Figuur 2: driedimensionaal model van Fairclough

De hoofdvraag van dit onderzoek gaat in op de manier waarop vluchtelingen in krantenartikelen worden gerepresenteerd en of er sprake is van een dominant discours. Bij het beantwoorden wordt gebruik gemaakt van deelvragen die ingaan op de drie dimensies, zodat de representatie en het discours zo breed mogelijk worden geanalyseerd.

3.3.1 Tekstuele dimensie

Binnen de tekstuele dimensie van het discours gaat Fairclough voornamelijk in op de formele eigenschappen van een tekst. Zo kunnen onder andere de keuzes en patronen in het vocabulaire (bewoording, metaforen), de grammatica (passieve of actieve structuren) en cohesie (conjuncties, synoniemen en antoniemen) worden bestudeerd. Belangrijk hierbij is de realisatie dat elk aspect van de inhoud van een tekst het resultaat is van keuzes. Dit kan de keuze om een persoon op een bepaalde manier te beschrijven zijn, de keuze voor een bepaalde zinsstructuur of de keuze voor een bepaald feit of argument boven de ander. Een tekst is dus nooit willekeurig, maar altijd het gevolg van keuzes van de schrijver (Richardson, 2007), waardoor de tekst op een bepaalde manier geframed wordt.

Fairclough (1995) noemt de representatie van actoren en de identificatie van actoren een van de belangrijkste onderdelen van de tekstuele analyse. Lexicale keuzes bij de benoeming van personen is een effectieve manier van linguïstisch 'otheren'. Volgens Page (2003) is lexicalisatie geen neutrale reflectie van een werkelijkheid, maar een ideologisch instrument: verschillende namen voor een object representeren verschillende manieren om ernaar te kijken. Daarom wordt in dit onderzoek allereerst gelet op *lexicalisatie*: welke woorden worden gebruikt om te verwijzen naar vluchtelingen?

Naast lexicalisatie is *predicatie* een belangrijk onderdeel van een tekstuele analyse. Predicatie is volgens Reisigl en Wodak (2001: 54) "het resultaat van het linguïstisch toewijzen van kwaliteiten aan personen, dieren, objecten, gebeurtenissen en sociale fenomenen, waardoor deze zaken worden gespecificeerd en gekarakteriseerd met betrekking tot kwantiteit, kwaliteit, ruimte, tijd, etc". Predicaties zijn dus eenvoudig verwoord eigenschappen die aan zaken worden toegekend. In het volgende hoofdstuk zal de operationalisering van de termen lexicalisatie en predicatie worden toegelicht. Met de tekstuele analyse worden de volgende deelvragen beantwoord:

- 1) *Op welke manier worden vluchtelingen lexicaal gerepresenteerd in krantenartikelen in september 2015?*
- 2) *Op welke manier worden vluchtelingen predicatief gerepresenteerd in krantenartikelen in september 2015?*

3.3.2 Discursieve dimensie

Bij de discursieve dimensie gaat het om het grotere geheel waarbinnen het debat plaatsvindt. Een sleutelbegrip daarbij is *intertekstualiteit* (Fairclough, 1998). Intertekstualiteit is de verbinding van een tekst aan de context, de manier waarop de auteur voortbouwt op al bestaande discoursen door mensen of organisaties te citeren. Verbale processen, uitgevoerd door het werkwoord 'zeggen' en de vele synoniemen daarvan, geven inzicht in intertekstualiteit². In nieuwsberichten zijn verbale processen een belangrijke bron omdat op deze manier informatie kan worden toegeschreven aan bronnen, zoals overheidsvertegenwoordigers, experts en ooggetuigen (Halliday, 2004).

Teo (in Simpson & Mayr, 2010: 115) noemt het gebruik van directe quotes een middel voor journalisten om "de schijn van feitelijkheid en authenticiteit" te creëren, wat "een krachtige ideologische tool is om de perceptie en interpretatie van mensen en

² Verbale processen maken deel uit van Halliday's transitivity model, dat nog andere processen omvat, namelijk materiële, mentale, relationele, gedrags- en existentiële processen. Deze zijn niet relevant voor het huidige onderzoek, maar een bespreking kan gevonden worden in *An Introduction to Functional Grammar* (Halliday, 2004).

gebeurtenissen van lezers te manipuleren”. Volgens hem gebeurt het vaak dat slechts experts aan het woord komen, terwijl de meningen en perspectieven van leken buiten beschouwing worden gelaten. Volgens Halliday (2004) is het net zo belangrijk om na te gaan wie in een tekst een stem krijgt (*inclusion*), als wie juist buiten beschouwing wordt gelaten (*exclusion*). Het bovenstaande heeft geleid tot de formulering van de volgende deelvraag:

3) *Welke verbale processen zijn er te vinden?*

3.3.3 Sociale dimensie

Hoe teksten geproduceerd, geconsumeerd en geïnterpreteerd worden, is afhankelijk van de sociale omgeving waarin deze processen plaatsvinden. Dit kan “de directe situationele context zijn, de bredere context van institutionele praktijken of het bredere frame van de maatschappij en de cultuur” (Richardson, 2007: 42). Tekst en sociale praktijk zijn indirect, via de discursieve praktijk, met elkaar verbonden. De sociale dimensie gaat in op de manier waarop ideologieën door discourses ge(re)produceerd, betwist of getransformeerd worden en de consequenties hiervan voor de sociale praktijk. Deze dimensie is dus geen analyse op zich, maar neemt de resultaten van de eerste drie deelvragen als uitgangspunt voor een verdiepende bespreking. De volgende deelvraag wordt daarmee beantwoord:

4) *In hoeverre komt de tekstuele en discursieve representatie van vluchtelingen overeen met de sociale praktijk waarin de krantenartikelen tot stand komen?*

3.4 Hoofdvraag

De vier deelvragen gaan in op de drie dimensies waaruit een tekst bestaat, zodat uiteindelijk de volgende hoofdvraag beantwoord kan worden:

Op welke manier worden vluchtelingen in september 2015 gerepresenteerd in verschillende Nederlandse landelijke kranten en is er sprake van een bepaald dominant krantendiscours?

4. Methode

In dit hoofdstuk worden eerst de keuzes voor het onderzoeksmateriaal en de onderzoeksperiode toegelicht en verantwoord. Daarna wordt het selectieproces van de artikelen en de zoekmethode uitgelegd. Tot slot volgt de operationalisering van het in het theoretisch kader geschetste analysemodel.

4.1 Onderzoeksmateriaal

Nederland kent twaalf nationale kranten en een aantal regionale kranten. Omdat het onderzoek ingaat op het brede, landelijke discours, is er voor gekozen om de volgende vier nationale kranten te bestuderen:

- De Telegraaf
- Algemeen Dagblad
- NRC Handelsblad
- De Volkskrant

De eerste reden dat deze kranten zijn geselecteerd, is dat dit de vier grootste landelijke kranten van Nederland zijn. De Telegraaf heeft een oplage van ongeveer 500.000, het Algemeen Dagblad van 365.000, de Volkskrant van 250.000 en het NRC Handelsblad van 200.000. Samen hebben de kranten dus een bereik van minstens 1.315.000 mensen, en daarmee de mogelijkheid tot een substantiële invloed op de publieke opinie. Een tweede reden is dat deze kranten een verschillende politieke en religieuze oriëntatie hebben. De Telegraaf wordt getypeerd als populistisch en rechts, het Algemeen Dagblad als neutraal, het NRC is liberaal georiënteerd en de Volkskrant heeft een linkse oriëntatie (Bakker & Scholten, 2014). Daarbij worden twee van de vier kranten (NRC Handelsblad en de Volkskrant) getypeerd als kwaliteitskranten, terwijl de andere twee, de Telegraaf en het Algemeen Dagblad, bekend staan als tabloids. Kwaliteitskranten richten zich over het algemeen op diepere kwesties en een hoger opgeleid publiek, waar tabloids meer naar sensationeel nieuws neigen. Door deze selectie wordt de representatie dus zo breed mogelijk onderzocht.

4.2 Periode

De gekozen periode voor de analyse is de maand september 2015. Zoals gezegd in de inleiding is dit de maand dat er een recordaantal vluchtelingen (per maand) Nederland

binnenkwam. Ook kwam op 3 september 2015 de foto van het aangespoelde jongetje Aylan in alle kranten onder de aandacht. In deze maand was er dus veel te doen om het onderwerp. Op zo'n moment is de beeldvorming in de media bepalend voor de publieke opinie maar ook voor het creëren van een maatschappelijk draagvlak voor beleid, wat deze periode relevant maakt om het discours rondom vluchtelingen te onderzoeken.

4.3 Zoekmethode

Om artikelen uit de vier kranten te selecteren werden de kernwoorden 'vluchteling(en)' en 'asielzoeker(s)' gebruikt. Het volledige corpus was online beschikbaar op de websites van de betreffende kranten (www.nrc.nl, www.volkskrant.nl, www.telegraaf.nl, www.algemeendagblad.nl) en werd verzameld met behulp van de zoekmachines op de websites.

Uit de resultaten werden allereerst krantenartikelen waar vluchtelingen slechts één of twee keer genoemd achterwege gelaten. Deze artikelen hadden een ander onderwerp en waren zodoende niet relevant om de representatie van vluchtelingen te onderzoeken. Ten tweede zijn slechts nieuwsartikelen in het corpus opgenomen, en geen samenvattende artikelen, liveblogs, opiniestukken en columns. Om ideologieën die achter ogenschijnlijk neutrale berichtgeving schuilgaan te achterhalen zijn nieuwsberichten vanwege hun neutrale schijn het meest geschikt; expliciet geuite meningen in columns en opiniestukken zouden teveel invloed uitoefenen op de uitkomst.

Om de totale omvang van het corpus te beperken en de haalbaarheid van het onderzoek te garanderen, werd vervolgens gebruik gemaakt van *random sampling*, zodat het corpus uiteindelijk uit 105 artikelen bestond. Omdat de artikelen uit de telegraaf (veel) korter waren dan die uit de andere kranten, zijn uit deze krant vijf extra artikelen toegevoegd. De titels en datum van verschijning van de artikelen zijn terug te vinden in bijlage 1. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het corpus.

	De Telegraaf	NRC Handelsblad	Volkskrant	Algemeen Dagblad	Totaal
Aantal artikelen	30	25	25	25	105
Aantal woorden	7.793	13.546	12.960	10.287	44.586

Tabel 1: overzicht corpus

4.4 Operationalisering analysemodel

In de volgende paragrafen wordt toegelicht op welke manier het analysemodel is geoperationaliseerd om de krantenartikelen te analyseren.

4.4.1 Tekstuele analyse: Lexicalisatie

Bij de analyse van lexicalisatie wordt nagegaan welke woorden worden gebruikt om vluchtelingen en asielzoekers aan te duiden, waarbij tevens gelet wordt op een eventueel onderscheid tussen de termen met een verschillende juridische betekenis (migrant, asielzoeker, vluchteling). Hiervoor wordt Social Actor Analysis toegepast, een methode om de representatie van sociale actoren in teksten, zoals krantenartikelen, te bestuderen (Simpson & Mayr, 2010; Van Leeuwen, 2005). Het Social Actor model gaat ervan uit dat er een bepaald aantal 'socio-semantische' keuzes van woorden en uitdrukkingen zijn om mensen te representeren, die een ideologische achtergrond weerspiegelen. Er zijn drie hoofdcategorieën, *nominatie*, *functionalisatie* en *identificatie*.

Nominatie houdt in dat sociale actoren bij hun naam genoemd worden. Dit kan formeel zijn (achternaam met of zonder titel, bijvoorbeeld meneer de Wit), semi-formeel (voor- en achternaam, zoals Jan de Wit) of informeel (alleen voornaam, Jan).

Functionalisatie betekent dat sociale actoren gecategoriseerd worden in termen van wat ze doen, dus hun bezigheden of sociale activiteiten. Voorbeelden zijn 'immigrant', 'asielzoeker' en 'leider'. Deze zelfstandige naamwoorden zijn afgeleid van werkwoorden die de activiteiten 'immigreren', 'asiel zoeken' en 'leiden' aanduiden. Identificatie houdt in dat sociale actoren niet in termen van wat ze *doen* worden gedefinieerd, maar in termen van wat ze, min of meer permanent, *zijn* (Kress & Van Leeuwen, 1996).

Identificatie kan verder worden opgedeeld in classificatie, relationele identificatie en fysieke identificatie. Als sociale actoren geclassificeerd worden, worden maatschappelijke klassen, zoals leeftijd, geslacht, herkomst, ras of religie van mensen gebruikt om mensen te onderscheiden. Voorbeelden zijn 'de 18-jarige' of 'de moslim'. Relationele identificatie definieert sociale actoren in termen van hun persoonlijke relaties met anderen, zoals 'vader' of 'tante'. Tot slot houdt fysieke identificatie in dat sociale actoren in termen van hun fysieke eigenschappen worden beschreven, zoals 'de blondine'.

Een laatste manier van categoriseren, die niet terugkomt in het Social Actor Model, maar die wel aanwezig bleek in de krantenartikelen, is wat ik *numerisatie* noem. Sociale actoren worden hierbij in hoeveelheden aangeduid. Voorbeelden zijn 'de meesten' en 'de twee miljoen'.

In de analyse worden alle lexicalisaties van vluchtelingen en asielzoekers genoteerd, om vervolgens na te gaan in welke categorie de lexicalisatie past.

4.4.2 Tekstuele analyse: predicatie

In de predicatie-analyse wordt gekeken naar welke eigenschappen worden toegewezen aan de vluchtelingen. Predicaties kunnen ook andere grammaticale rollen dan die van het

bijvoeglijk naamwoord vervullen. De volgende grammaticale functies worden als predicatie gezien:

1. *Attributief gebruik van bijvoeglijk naamwoord* - er wordt een eigenschap of toestand toegeschreven aan het zelfstandig naamwoord dat gebruikt wordt om vluchtelingen aan te duiden. Het bijvoeglijk naamwoord staat direct voor het zelfstandig naamwoord.

Tekstfragment (Volkskrant, 2/9/15)	Lexicalisatie	Predicatie
'Dit kleine jongetje overleefde de Syrische oorlog, maar stierf op zoek naar vrede in Europa', twitterde iemand.	Jongetje	Kleine

2. *Predicatief gebruik van bijvoeglijk naamwoord* - een bijvoeglijk naamwoord als naamwoordelijk deel van het gezegde, via een koppelwoord verbonden met het zelfstandig naamwoord of de persoon waarover het iets zegt.

Tekstfragment (NRC, 4/9/15)	Lexicalisatie	Predicatie
En dan ineens is de vluchteling wel welkom	vluchteling	wel welkom

3. *Bijwoordelijk gebruik van bijvoeglijk naamwoord* - een bijvoeglijk naamwoord gebruikt als bijwoord.

Tekstfragment (NRC, 11/9/15)	Lexicalisatie	Predicatie
De twee gasten komen uit het Syrische Aleppo, ze zijn vrienden geworden sinds ze in Apeldoorn verblijven.	Gasten	Uit het Syrische Aleppo

4. *Verbaal adjectief* - een lexicalisatie komt voor in combinatie met een werkwoord waarvan een bijvoeglijk naamwoord kan gemaakt worden. In sommige gevallen was dit een werkwoordelijke uitdrukking, zoals in het onderstaande voorbeeld.

Tekstfragment (Algemeen Dagblad, 17/9/15)	Lexicalisatie	Predicatie
Volgens Hongarije raakten twee kinderen gewond toen zij door migranten over het hek werden gegooid.	Kinderen	Raakten gewond

5. *Bijstellingen* - collocaties die iets over vluchtelingen vertellen.

Tekstfragment (NRC, 25/9/15)	Lexicalisatie	Predicatie
Op het met lint afgezette binnenpleintje naast de sporthal van de Erasmus Universiteit koesteren vrouwen, enkele met felgekleurde hoofddoek, zich in het prettige septemberzonnetje.	vrouwen	Met felgekleurde hoofddoek

In het enkele geval dat een predicatie niet aan de bovenstaande grammaticale regels voldeed, maar het duidelijk was dat deze wel iets over vluchtelingen zei, is deze toch meegenomen. Een voorbeeld is te vinden in het volgende tekstfragment:

Tekstfragment (NRC, 8/9/15)	Lexicalisatie	Predicatie
The Daily Mail had in juli nog een voorpagina met daarop 'De zwerm op onze straten', doelend op de vluchtelingen.	vluchtelingen	De zwerm op onze straten

Predicaties die nauw met de omstandigheden verbonden waren zijn buiten beschouwing gelaten. Omdat deze woorden slechts informatief zijn en bovendien sterk situatieafhankelijk, zijn deze niet relevant voor de representatie van vluchtelingen. Uit het volgende fragment is de bijstelling 'die naar Turkije zijn gekomen' niet meegenomen:

Tekstfragment (NRC, 16/9/15)	Lexicalisatie	Predicatie
"Voor het eerst sinds het begin van de oorlog in Syrië heeft een deel van de twee miljoen Syriërs die naar Turkije zijn gekomen zich georganiseerd."	Syriërs	Die naar Turkije zijn gekomen

Ook predicaties die betrekking hadden op andere groepen vluchtelingen dan de huidige stromen, zijn buiten beschouwing gelaten, omdat ook deze niet relevant zijn voor de representatie van de huidige vluchtelingenstroom. Uit het volgende fragment zijn de predicaties ‘honderdduizenden’ en ‘uit Vietnam’ niet meegenomen:

Tekstfragment (NRC, 4/9/15)	Lexicalisatie	Predicatie
De hele wereld ving honderdduizenden bootvluchtelingen uit Vietnam op in de jaren 70.	Bootvluchtelingen	Honderdduizenden, uit Vietnam

De predicaties zijn vervolgens opgedeeld in categorieën die elk een ander beeld van vluchtelingen representeren. Hiervoor zijn eerst predicaties die met elkaar te maken hadden bij elkaar geplaatst, om vervolgens een overkoepelende categorie te formuleren. Omdat subjectiviteit een rol kan spelen bij de indeling in categorieën, waren hier twee beoordelaars bij betrokken. Omdat het aantal predicaties erg groot was, werd het indelen zelf niet aan de beoordelaars overgelaten, maar werd hen tijdens en na afloop van de categorisering om hun mening gevraagd. De tekstfragmenten zijn als volgt verwerkt:

Tekstfragment	Lexicalisatie	Predicatie	Categorie
En dan ineens is de vluchteling wel welkom	Vluchteling	Wel welkom	Welkome vluchteling
'Het gaat nadrukkelijk om noodopvang voor mensen die anders geen dak boven hun hoofd hebben.'	Mensen	Die anders geen dak boven hun hoofd hebben	Vluchteling als slachtoffer

Vervolgens is het aantal predicaties per categorie geteld en in een tabel verwerkt.

4.4.3 Discursieve analyse: verbale processen

In deze analyse wordt allereerst gekeken naar wie aan het woord komt, en niet onbelangrijk, ook wie niet. Hierbij zijn mensen die vaker dan één keer in een artikel aan het woord kwamen, slechts een keer meegeteld. Kwamen ze in een ander artikel vervolgens nogmaals aan het woord, werd dit wel meegerekend. Genoteerd zijn het tekstfragment waarin iemand aan het woord kwam, wie de spreker is en welke rol de spreker inneemt. Dit is als volgt verwerkt:

Tekstfragment	Spreker	Rol van de persoon
Cameron zei 'als vader en mens geschokt te zijn, en als politicus te willen optreden om dergelijke tragedies te voorkomen.	De Britse premier David Cameron	Politiek persoon
'Hij wilde alleen naar Europa om zijn kinderen een toekomst te bieden,' zei een oom tegen verslaggevers. 'Nu ze dood zijn, wil hij in Kobani blijven	Een oom van Abdullah Kurdi	Vluchteling zelf

Vragen die vervolgens zijn gesteld waren: komen vluchtelingen zelf ook aan het woord, of enkel experts? En indien vluchtelingen aan het woord komen, is dit dan enkel met betrekking tot bepaalde onderwerpen of varieert dit? Welke rol nemen de niet-vluchtelingensprekers in? Kortom: op welke andere discoursen borduurt het discours in de krantenartikelen voort?

De onderzoeker is zich bewust van het feit dat zaken als representatie en discriminatie lastig te kwantificeren zijn. Bij zowel de lexicalisatie-, predicatie- als de verbale processen-analyse zijn er geen harde grenzen zijn die aangeven vanaf welk percentage geconcludeerd kan worden dat er sprake is van een bepaalde representatie. Wel geven cijfers en percentages een duidelijke indicatie en wordt onderlinge vergelijking tussen representaties mogelijk.

4.4.4 Analyse sociale praktijk

De nadruk van het onderzoek ligt op de eerste twee, kwantificeerbare dimensies, die de representatie van vluchtelingen en het discours kunnen achterhalen. Om een stapje verder te gaan dan een descriptieve beschrijving van de representatie, wordt na de primaire analyse de samenhang tussen de sociale praktijk en de resultaten van deze analyse besproken. Deze dimensie is dus niet kwantificeerbaar, maar fungeert als verdieping. Met de sociale praktijk worden ten eerste bepaalde sociale gebeurtenissen bedoeld die aanleiding zijn tot het produceren van nieuwsberichten. Ook het sentiment in de maatschappij valt onder de sociale praktijk: in hoeverre komt deze overeen met de resultaten? Wat zeggen de resultaten over de maatschappij waarin ze geproduceerd zijn? Tot slot wordt gekeken hoe het discours bijdraagt aan de constructie van een sociale werkelijkheid. Welke effecten kan het discours hebben? Worden er bepaalde sociale praktijken, zoals xenofobie, voortgezet middels het discours?

5. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de analyse van de tekstuele en discursieve dimensies gepresenteerd aan de hand van de eerste drie deelvragen. Vervolgens wordt ingegaan op de sociale praktijk en hoe deze samenhangt met de tekstuele en discursieve praktijk, de vierde deelvraag.

5.1 Resultaten lexicalisatie-analyse

Uit het totale corpus van 44.586 woorden zijn in totaal 1.471 woorden gevonden om vluchtelingen en asielzoekers aan te duiden. De officiële definitie van vluchtelingen die in dit onderzoek gehanteerd is, kan echter afwijken van de definitie in de kranten of in de praktijk. Er is voor gekozen om iedereen die zichzelf als vluchteling presenteert, dus ook economische migranten die zich als vluchteling voordoen, mee te nemen in de analyse. De manieren van representatie zijn in tabel 2 hieronder weergegeven, geordend volgens het Social Actor Model. De volledige lexicalisatie-analyse is terug te vinden in bijlage 2.

	NRC Handelsblad	Volkskrant	Algemeen Dagblad	Telegraaf	Totaal	Totaal percentage
Functionalisatie	236	274	197	190	897	61%
- vluchteling	164	190	142	133	629	42,8%
- asielzoeker	18	60	21	40	139	9,4%
- (im)migrant	34	18	18	6	76	5,2%
- overig	20	9	16	11	56	3,8
Relationele identificatie	58	26	34	27	145	9,9%
Classificatie	106	73	92	51	322	21,9%
- persoon	78	42	69	46	235	16%
- herkomst	24	30	15	5	74	5%
- beroep	3	0	0	0	3	0,2%
- religie	1	1	8	0	10	0,7%
Nominatie	32	15	8	2	57	3,9%
- formeel	0	0	0	0	0	0%
- semi-formeel	14	8	1	1	24	1,6%
- informeel	18	7	7	1	33	2,2%
Numerisatie	17	8	7	6	38	2,6%
Overig	4	2	3	3	12	0,8%
Totaal	453	397	341	279	1.471	100%

Tabel 2: Resultaten lexicalisatie in getallen

5.1.1 Onderscheid vluchteling, asielzoeker, migrant

Onder *functionalisatie* (61% van de gevallen) zijn lexicalisaties geschaard die mensen aanduiden in termen van wat ze doen, zoals 'vluchten', 'asielzoeken' of '(im)migreren'. Deze drie meest voorkomende functionalisaties (samen 57,2%) zijn apart gehouden, om na te kunnen gaan of de termen door elkaar heen gebruikt worden, of dat rekening wordt gehouden met de verschillende juridische consequenties en internationale verplichtingen die de termen inhouden. In het corpus leken de termen grotendeels willekeurig gekozen en door elkaar heen gebruikt. Zie ter illustratie het volgende fragment:

Voor de derde dag op een rij hebben meer vluchtelingen geprobeerd via Oostenrijk Duitsland binnen te komen. De politie hield 4600 asielzoekers aan de grens in de deelstaat Beieren tegen. Dinsdag waren er volgens de politie nog ongeveer 3500 migranten. (Telegraaf, 17/9/15)

Hieruit blijkt duidelijk dat de drie verschillende termen worden gebruikt voor dezelfde groepen mensen. De willekeur blijkt verder uit het gebruik van juridisch onjuiste termen, zoals 'economische vluchteling', zoals in het volgende fragment:

Tegelijk constateert hij dat wij wel een stuk vriendelijker staan tegenover asielzoekers dan economische vluchtelingen. (Algemeen Dagblad, 3/9/15)

Iemand die uit economische overwegingen naar Nederland komt, vlucht voor armoede en kan zonder gevaar terugkeren naar zijn thuisland. De term vluchteling houdt in dat is aangetoond dat iemand gevlucht is voor oorlog of vervolging en dat het te gevaarlijk is om terug te keren. Iemand met primair economische motieven is dus per definitie geen vluchteling.

5.1.2. Overige categorieën

De categorie 'overige functionalisaties' bevatte onder andere de lexicalisaties statushouders, bewoners, opvarenden en nieuwkomers. Onder relationele identificatie (9,9%) kwamen de termen kind(eren) (50x), gezin(nen) (32x) en familie (11x) het meest voor. Wanneer vluchtelingen geclassificeerd werden als persoon (21,9%) werd voornamelijk de term mensen (152x) veel gebruikt. Andere veelvoorkomende termen waren man(nen) (20x), peuter (20x) en jongetje (13x). In de categorie 'herkomst' werden zowel neutrale termen als Syriërs (45x) en Eritreeërs (4x) gebruikt, als woorden met een lading, zoals 'vreemdelingen' (11x). De categorie 'classificatie naar religie' is klein (0,7%) en komt voornamelijk voor in het AD. Zowel moslims (5x) als christenen (4x) worden genoemd. Bij nominatie (3,9%) werden vluchtelingen bij naam genoemd, waarbij gevarieerd werd in het noemen van voor- en/of

achternaam. Dit kwam voornamelijk voor in het NRC Handelsblad. De categorie 'overig' bestond ten slotte uit de volgende termen: ontheemden (2x), lotgenoot (3x), slachtoffers (2x), illegalen (2x), gasten, arrestanten en heethoofden.

5.2 Resultaten predicatie-analyse

Uit de in totaal 559 relevante zinnen uit de vier kranten zijn in totaal 738 predicaties gevonden. De complete lijst van predicaties is per krant terug te vinden in bijlage 3. Deze predicaties zijn vervolgens in categorieën opgedeeld, om na te gaan op welke manier vluchtelingen worden gerepresenteerd.

5.2.1 Opdeling in categorieën

De uiteindelijke categorieën waarin de predicaties zijn opgedeeld zijn de volgende: *de vluchteling komt in groten getale*, *onwelkome vluchteling*, *vluchteling als slachtoffer*, *welkome vluchteling*, *vluchteling als persoon*, *religieuze vluchteling*, *vluchteling als onderwerp van politiek besluit*. Hieronder volgt een korte bespreking van de inhoud van iedere categorie, met voorbeelden van predicaties uit het corpus ter verduidelijking.

In de categorie *de vluchteling komt in groten getale* zijn predicaties ingedeeld die duiden op aantallen van vluchtelingen. Dit kunnen getallen zijn (120 duizend vluchtelingen), maar ook zelfstandig naamwoorden die duiden op een grote omvang, zoals 'de huidige stromen' of 'een recordaantal'. Ook verbale adjectieven zoals 'het aantal vluchtelingen groeit uit' zijn meegenomen.

Predicaties waarin vluchtelingen worden geassocieerd met negatieve zaken vallen in de categorie *onwelkome vluchteling*. Dit zijn onder andere associaties met geweld (die vanaf Servisch grondgebied stenen en flessen naar de politie gooien), vluchtelingen die eigenlijk geen vluchtelingen waren (economisch), ongewenste gevolgen van de komst van vluchtelingen (een bedreiging van onze welvaart: onze sociale zekerheid, onze werkgelegenheid, ons onderwijs) en ongewenste acties van vluchtelingen (die op deze manier illegaal de grens passeren).

De categorie *vluchteling als slachtoffer* bevat predicaties die ingaan op de erbarmelijke omstandigheden van vluchtelingen. Zo werd in veel predicaties ingegaan op redenen achter de vlucht (die op de vlucht waren voor geweld), of de verschrikkingen van de vlucht (aangespoeld, verdronken).

De categorie *welkome vluchteling* bestaat uit predicaties waaruit blijkt dat de vluchteling welkom is op de plaats waar hij terecht komt, of in ieder geval niet onwelkom, zoals de predicatie 'van harte welkom'. Dit kan bijvoorbeeld komen door eigenschappen van de vluchtelingen (hoogopgeleid of gemotiveerd) of doordat een plaats geen negatieve

ervaringen of associaties heeft met vluchtelingen (vergroeid met vluchtelingen, geen last of criminaliteit).

Predicaties uit de categorie *vluchteling als persoon* gaan in op persoonlijke eigenschappen van vluchtelingen. Deze zijn in veel gevallen vergelijkbaar met lexicalisatie als classificatie: er wordt bijvoorbeeld ingegaan op hun geslacht (mannelijke), beroep (tankmonteur in het Syrische leger), afkomst (uit Damascus), leeftijd (22-jarige), uiterlijke kenmerken (met een forse baard) of gezinssituatie (met vier kinderen). Op aanraden van de beoordelaars is later besloten om de predicaties van afkomst mee te nemen in de analyse en niet te zien als situationele predicaties, omdat door deze predicaties onderscheid wordt aangebracht in de grote massa.

De categorie *religieuze vluchteling* bestaat uit predicaties die ingaan op het geloof van de vluchtelingen. Voorbeelden zijn 'islamitische' of 'met een lange hoofddoek'. Deze categorie zou ook onder *vluchteling als persoon* kunnen worden geschaard; het gaat immers om een persoonlijke eigenschap van iemand. Toch is in overleg met de beoordelaars ervoor gekozen om hier een aparte categorie van te maken. Dit vanuit de veronderstelling dat het islamitische geloof van veel vluchtelingen een rol kan spelen bij de angst voor en weerstand tegen de komst van vluchtelingen.

Onder de categorie *vluchteling als onderwerp van politiek besluit* vallen tot slot predicaties die gaan over de juridische status van vluchtelingen (uitgeprocedeerde, met een verblijfsvergunning) of over politieke beslissingen die omtrent vluchtelingen zijn genomen (de hun toebedeelde aantallen).

5.2.2 Resultaten

De resultaten van de predicatie-analyse, onderverdeeld in categorieën, zijn in tabel 3 per krant weergegeven.

	NRC Handelsblad	De Volkskrant	Algemeen Dagblad	Telegraaf	Totaal aantal	Totaal percentage
De vluchteling komt in groten getale	77	111	66	91	345	46,7%
Onwelkome vluchteling	17	10	11	2	40	5,4%
Vluchteling als slachtoffer	31	29	34	17	111	15%
Welkome vluchteling	8	7	7	0	22	3%
Vluchteling als persoon	57	46	27	23	153	20,7%
Religieuze vluchteling	6	1	0	1	8	1,1%
Vluchteling als onderwerp van politiek besluit	8	17	27	7	59	8%
Totaal aantal	204	221	172	141	738	100%³

Tabel 3: resultaten predicatie-analyse

Om de prominentie van de verschillende categorieën helder in beeld te brengen bevat diagram 1 een beelddiagram van de bovenstaande resultaten.

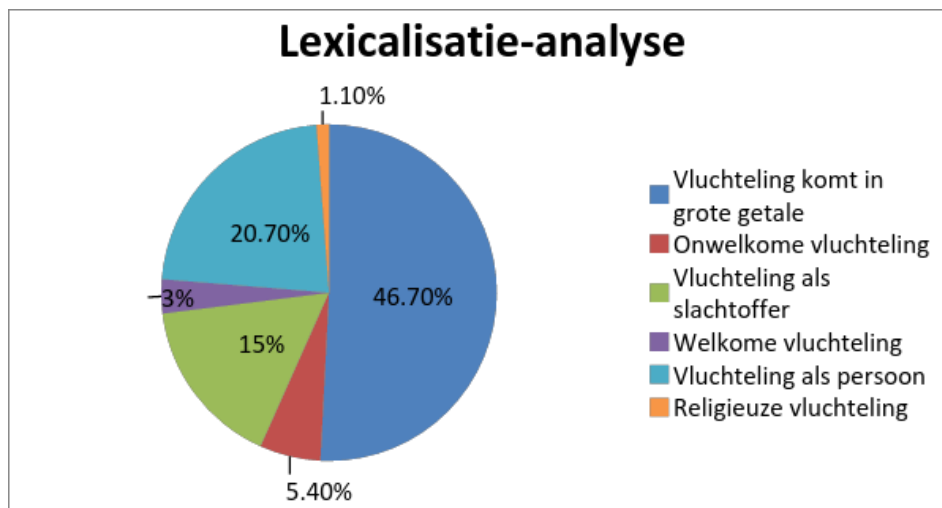

Diagram 1: resultaten lexicalisatie-analyse

³ Vanwege afronding op 1 decimaal komt het opgetelde geheel niet volledig op 100% uit.

5.3 Resultaten analyse verbale processen

In het totale corpus kwamen 260 keer verschillende mensen aan het woord. Van de 260 mensen waren er 29 vluchtelingen, oftewel 11%. De verhouding vluchteling/niet-vluchteling is weergegeven in het onderstaande diagram.

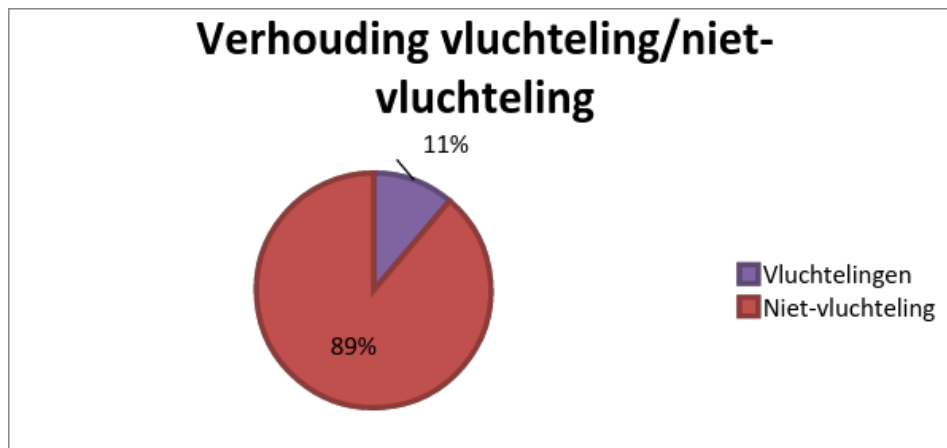

Diagram 2: verhouding vluchteling/niet-vluchteling

Vervolgens is nagegaan welke rol de niet-vluchtelingsprekers innamen. De onderstaande tabel geeft de verschillende rollen van de sprekers weer en het aantal keer dat zij aan het woord kwamen.

Rol niet-vluchteling	Aan het woord	Percentage
Leken	53 keer	23%
Politici	96 keer	42%
Vluchtelingenexpert	30 keer	13%
Institutioneel expert	47 keer	20%
Geestelijke	5 keer	2%
Totaal	231 keer	100%

Tabel 4: rollen niet-vluchtelingsprekers

Onder 'leken' vallen burgers die vanuit zichzelf en niet vanuit een bepaalde institutie of organisatie spreken. Deze waren op te delen in drie sub-rollen: mensen die de vluchtelingen hielpen, de zogeheten *helpers* (42 keer), mensen die hun ongenoegen en protest uitten, de *critici* (6) en mensen die geen duidelijke voorstanders of tegenstanders waren, de *neutralen* (5). De overige personen spraken wel vanuit een organisatie of institutie: politici vanuit een politieke partij of overheidsfunctie, vluchtelingenexperts vanuit een organisatie die nauw betrokken is bij vluchtelingen, institutionele personen vanuit een organisatie die dat niet is, en geestelijken tot slot vanuit hun functie bij de kerk. Het doel van de rollenverdeling is

achterhalen op welke soorten discours het krantendiscours zich baseert. De inhoud was daarom minder van belang. Voor een helder overzicht zijn ook hier de resultaten in het onderstaande diagram weergegeven.

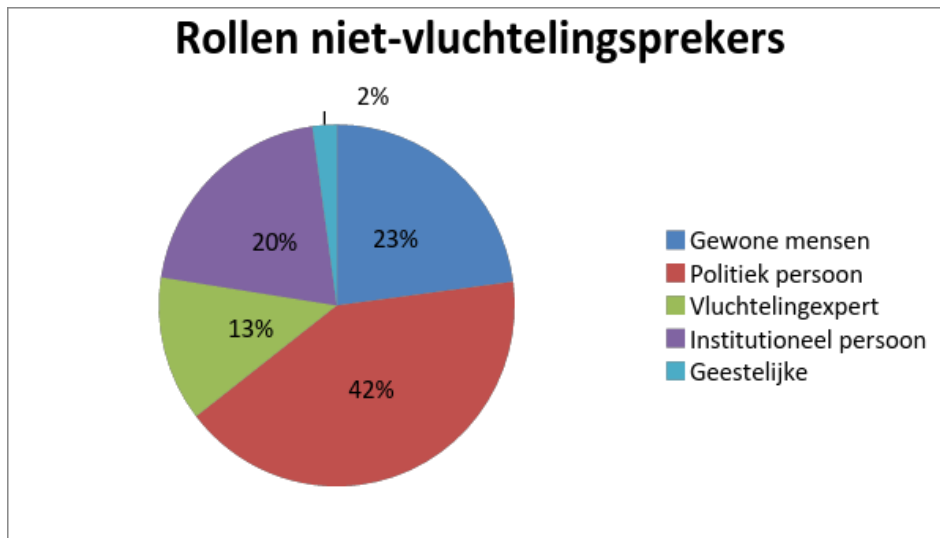

Diagram 3: Rollen niet-vluchtelingsprekers

De volledige analyse, waarin het relevante tekstfragment, de spreker en de rol van de spreker zijn aangegeven, is terug te vinden in bijlage 4.

6. Analyse resultaten

In dit hoofdstuk worden de deelvragen van het onderzoek beantwoord. Uitgangspunt hiervoor vormen de resultaten die in het vorige hoofdstuk zijn gepresenteerd.

6.1 Bespreking lexicalisatie-analyse

De eerste deelvraag luidt als volgt:

Op welke manier worden vluchtelingen lexicaal gerepresenteerd in krantenartikelen in september 2015?

In de hierop volgende paragrafen wordt de eerste deelvraag beantwoord.

6.1.1 Onderscheid vluchteling, asielzoeker, migrant

Uit de lexicalisatie-analyse bleek dat vluchtelingen voornamelijk gefunctionaliseerd (61%) worden. Hierbij waren vluchteling (42,8%), (im)migrant (5,2%) en asielzoeker (9,4%) de meest voorkomende termen. Deze termen werden willekeurig en door elkaar heen gebruikt, maar de term 'vluchteling' geniet de voorkeur. Wat zijn de consequenties hiervan?

Van Gorp (2006) stelt dat de verschillende termen verschillende associaties kunnen oproepen. De UNHCR beschrijft dat het verwisselen van de termen vluchteling en migrant serieuze consequenties kan hebben voor de veiligheid van vluchtelingen (Edwards, 2015). Dit leidt namelijk aandacht af van de specifieke wettelijke bescherming waar vluchtelingen recht op hebben. Zo kan het de publieke steun voor vluchtelingen ondermijnen. Asielzoeker is daarentegen een meer neutrale term.

Migratiewetenschapper Lucassen stelt voor om de term migrant te gebruiken als overkoepelende term voor mensen die hun land verlaten, en pas het woord vluchteling te gebruiken wanneer aangetoond is dat een persoon gevlucht is voor geweld. Volgens de hoofdredacteur van Al Jazeera is de term 'migrant' echter niet voldoende 'om de verschrikkingen te beschrijven die zich afspelen op de Middellandse zee', 'ontmenselijkt' het woord en 'schept het afstand'. Om die reden gebruikt de zender het woord niet langer in de berichtgeving (Leijendekker, 2015).

De term vluchteling erkent dus zowel de rechten als de doorstane verschrikkingen van de groep mensen het meest, en kan daarmee de positiefste keuze genoemd worden. Asielzoeker is een neutrale term, terwijl migrant niet direct negatief genoemd kan worden, maar wel belangrijke rechten van vluchtelingen niet erkent, wat de publieke steun aan deze mensen kan ondermijnen. Zodoende zou het schaarse gebruik van het woord migrant

tegenover veelvoudig gebruik van het woord vluchteling en in mindere mate ook asielzoeker er dus op kunnen wijzen dat de kranten meer waarde hechten aan het erkennen van erbarmelijke omstandigheden van de mensen dan aan het juist toepassen van de juridische termen met bijbehorende rechten. Wanneer de wettelijke termen toegepast zouden worden, zoals Lucassen voorstelt, zou 'migrant' of 'asielzoeker' immers de grootste categorie zijn.

6.1.2 Overige categorieën

Uit het grote aandeel functionalisatie in de lexicalisatie blijkt dat in de kranten vaak op collectieve wijze aan vluchtelingen wordt gerefereerd. Hierdoor worden ze niet als persoon erkend, maar bepaalt hun activiteit, zoals asiel zoeken of vluchten, hun identiteit. Ook blijkt uit de koppeling van het woord vluchteling aan andere woorden, zoals 'vluchtelingencrisis', 'vluchtelingendebat', 'vluchtelingenkamp', dat vluchtelingen als één groep worden gezien.

Volgens Van Leeuwen (2005) worden minderheden in teksten vaker gefunctionaliseerd dan meerderheden, wat kan bijdragen aan de depersonalisatie van de minderheden. Het spreekt echter voor zich dat in krantenartikelen gebruik gemaakt wordt van overkoepelende termen om de nieuwsberichtgeving feitelijk en overzichtelijk te houden. Functionalisatie is dan een logische keuze. De term 'vluchteling' is daarbij positief te noemen, daar het rekening houdt met de rechten en doorstane verschrikkingen van de mensen. Met dit in het achterhoofd is het percentage van 61% functionalisatie vrij laag, omdat hiertegenover 35,7% identificatie staat, wat juist bijdraagt aan de personalisatie van vluchtelingen. Bij identificatie komen vluchtelingen los uit de 'anonieme massa' die het woord 'vluchtelingen' behelst, en komen individuele kenmerken aan bod. Dit kan hun rol in het gezin zijn (vader), hun naam (nominatie) of afkomst (Syriërs). Identificatie kwam vooral in het NRC Handelsblad veel voor. Dit zou samen kunnen hangen met de liberale oriëntatie van die krant.

Interessant is dat een deel van de identificatie van vluchtelingen gevolg is van de foto van Aylan Kurdi, door veel kranten aangeduid als 'de gebeurtenis die de houding van Europa moet veranderen'. Zo werd 'peuter' 20 keer genoemd, 'jongetje' 13 keer, en de namen van Aylan en zijn familie 23 keer. Ook wordt hun afkomst en leeftijd in veel gevallen vermeld. De foto van de peuter zou dus inderdaad kunnen wijzen op een omslag in het debat. De naamloze, anonieme massa vluchtelingen wordt naar aanleiding van de foto vaker gespecificeerd door middel van relationele identificatie, classificatie en nominatie.

Tot slot zijn twee resultaten opvallend te noemen. De eerste is dat er amper sprake is van negatieve bewoordingen, zoals 'illegalen' of 'gelukszoekers'. De eerste term kwam in totaal slechts 2 keer voor, de laatste helemaal niet. Dit in tegenstelling tot eerdere onderzoeken naar representatie van vluchtelingen in het buitenland. Zo waren in het

onderzoek van Finney en Robinson (2007) 'illegalen', 'verkrachters' en 'klaplopers' veelvoorkomende termen om vluchtelingen te beschrijven. De resultaten wijzen dus niet direct op een negatieve representatie van vluchtelingen. Een tweede opvallend resultaat is dat in slechts 0,7% van de gevallen, en dan voornamelijk in het AD, de lexicalisatie betrekking heeft op religie. Er lijkt in de krantenartikelen dus geen sprake van een essentialistische focus op de islamitische cultuur van vluchtelingen. Een mogelijke verklaring is dat het huidige onderzoek slechts ingaat op de maand september, toen er geen recente aanslagen vanuit geradicaliseerde moslimgroeperingen in West-Europa waren gepleegd. Als dit wel het geval was geweest, was er wellicht meer sprake van essentialisme geweest. Daarnaast wordt al geruime tijd door verschillende organisaties gepleit voor het vermijden van het noemen van religie indien dit niet relevant is (Werkgroep Migranten en Media, 2007).

Kortom: in de lexicalisatie-analyse staat collectieve verwijzing (functionalisatie), waarbij de term vluchteling duidt op erkenning van diens situatie, tegenover individuele verwijzing (nominatie en identificatie). Er is dus sprake van een verdeelde representatie.

6.2 Bespreking predicatie-analyse

De tweede deelvraag luidt als volgt:

Op welke manier worden vluchtelingen predicatief gerepresenteerd in krantenartikelen in september 2015?

In de hierop volgende paragrafen wordt deze tweede deelvraag beantwoord.

6.2.1 Welkom versus onwelkom

Er worden zowel positieve als negatieve predicaties toegeschreven aan vluchtelingen, maar beide categorieën komen relatief weinig voor. Het aantal negatieve predicaties is met 5,3% iets groter dan het aantal positieve (3%), maar beide categorieën zijn te klein om te kunnen concluderen dat er met behulp van de predicaties een bepaald 'positief' of 'negatief' heersend discours wordt neergezet. Dit is een verrassend resultaat, aangezien veel literatuur erop wees dat vluchtelingen vaak in verband worden gebracht met criminaliteit en geweld (Tait et al., 2004), of gerepresenteerd worden als een bedreiging voor de samenleving of oorzaak van problemen (Finney & Robinson, 2007). In dit corpus bleek dit niet het geval.

6.2.2 Religieus en politiek besluit

Van religieuze predicaties is in de krantenartikelen amper sprake (1,1%), een resultaat dat in lijn ligt met de resultaten van de lexicalisatie-analyse en erop wijst dat er in het krantendiscours (van september 2015) geen sprake is van essentialisme. Vluchtelingen worden in geen geval in verband gebracht met religieus extremisme.

In de categorie 'vluchteling als onderwerp van politiek besluit' spelen de vluchtelingen een passieve rol; wat er met hen gebeurt wordt hogerop bepaald. Predicaties uit deze categorie hebben voornamelijk betrekking op het toelaten, toekennen van een vergunning aan, of wegsturen van vluchtelingen. Dit zou kunnen bijdragen aan het 'onpersoonlijke' beeld van vluchtelingen, maar opgemerkt moet worden dat dit slechts een kleine categorie betreft (8%) en dat de meeste predicaties contextafhankelijk zijn.

6.2.3 In groten getale

Het meest opvallende resultaat is de omvang van de categorie 'in groten getale' in alle kranten. Deze categorie, met 46,7% de grootste, heeft betrekking op vluchtelingen als 'enorme aantallen' en 'miljoenen'. In de lijst met predicaties is veelvoudig de 'watertaal' uit Engelse kranten (Vicsek et al., 2008) terug te zien: de veelvoudigheid van vluchtelingen wordt door middel van metaforen van water aangeduid. De watermetafoor kwam zelfs letterlijk terug in één van de krantenartikelen, waarin een spreker (Demetrios Papademetriou, directeur van onderzoeksinstituut Migration Policy Institute Europe) de grenzen van Europa vergeleek met een sluis:

Hij maakte de vergelijking met een sluis. 'Als je die aan één kant afsluit, dan opent die zijn deuren aan de andere kant. De stroom verandert erdoor, maar het water blijft komen. Dat geldt ook voor migranten'. (Volkskrant, 16/9/15)

Het veelvoudig gebruik van predicaties in de categorie 'in groten getale' zorgt ervoor dat vluchtelingen worden gereduceerd tot een eenduidige massa, tot een getal, in plaats van dat ze als individu, als persoon met een verhaal, worden gezien. Door steeds over dergelijke aantallen te lezen, kan de lezer het idee krijgen dat er veel meer vluchtelingen zijn dan dat daadwerkelijk het geval is, wat bijdraagt aan gevoelens van angst, zeker als er gesproken wordt over 'overspoelen'. Dit is vooral het geval wanneer er geen verdere context bij de aantallen wordt geboden. Dit is een belangrijk punt, omdat onderzoek heeft aangetoond dat de beeldvorming over immigranten niet afhangt van de absolute getallen, maar van de inschatting of perceptie hiervan (Herda, 2010; Blinder, 2012). Deze onderzoeken concluderen daarnaast: hoe groter de overschatting, hoe negatiever de beeldvorming over

immigranten. Cijfers van het CBS tonen aan dat een derde van de Nederlanders het aantal asielaanvragen overschat, soms zelfs tot zes keer zoveel als het werkelijke aantal (CBS, 2014). Uit hetzelfde onderzoek bleek dat het merendeel van de Nederlanders er onterecht van overtuigd is dat Nederland (veel) meer aanvragen krijgt dan buurlanden. De predicaties uit deze categorie representeren vluchtelingen dus niet expliciet negatief, maar kunnen wel bijdragen aan een negatief sentiment naar vluchtelingen toe.

6.2.4 Persoon en slachtoffer

Contrasterend met de focus op de aantallen van de vluchtelingen is het feit dat de lijn van identificatie uit de lexicalisaties wordt voortgezet met de predicaties uit de categorie 'vluchteling als persoon' en 'vluchteling als slachtoffer'.

Predicaties in de categorie 'vluchteling als slachtoffer' zorgen ervoor dat er een meer persoonlijk beeld van een vluchteling is, met aandacht voor de vreselijke dingen die ze hebben moeten doormaken. Dit kan leiden tot meer begrip voor vluchtelingen. Wanneer ze enkel als 'enorme aantallen' en 'miljoenen' aangeduid worden, is het eenvoudiger om de ogen te sluiten en niet aan vluchtelingen als personen te denken. De categorie 'vluchteling als slachtoffer' zorgt voor een erkenning van ernstige situatie waaruit zij gevlucht zijn of waarin ze zich bevinden. Dit strookt met de voorkeur voor de term 'vluchteling' in plaats van 'migrant'. De focus op de ontberingen van vluchtelingen heeft echter een keerzijde: het draagt bij aan het *victimizen* van de vluchtelingen, waarbij zij in een slachtofferrol worden geplaatst. Dit heeft tot gevolg dat de identiteit van vluchtelingen wordt gereduceerd tot enkel de verschrikkingen die zij meemaken. Dit plaatst hen op ongelijke voet met de inwoners van het land waar zij terecht komen. Zij worden niet als gelijke erkend. Hoewel positiever dan de categorie 'in groten getale', zijn de predicaties die vluchtelingen als slachtoffer portretteren dus eveneens problematisch.

In de categorie 'vluchteling als persoon' worden persoonlijke kenmerken aan vluchtelingen toegekend, zoals leeftijd, geslacht, uiterlijk of beroep. Hierdoor worden de vluchtelingen als individu erkend, in plaats van 'onderdeel van de massa'. Daarnaast wordt er door middel van predicaties als 'Syrische', 'Eritrese' of 'Irakese' onderscheid gemaakt tussen verschillende groepen vluchtelingen, waardoor zij niet langer één grote groep vormen. Deze categorie is daarom het positiefst te noemen. Een vluchtelingendiscours gebaseerd op gelijkheid en waardering begint met de erkenning van vluchtelingen als mensen net als wij, waarbij verder wordt gekeken dan de problematische situatie van vluchtelingen of de problemen die zij als groep veroorzaken voor de ontvangende maatschappij.

Uit de predicaties is dus geen eenduidige representatie te halen. Aan de ene kant bestaat het beeld van vluchtelingen als massa, als toestroom van miljoenen, waarbij het individu verloren gaat in de massa en gereduceerd wordt tot een aantal. Daartegenover staan de predicaties waarin de vluchteling als persoon wordt erkend doordat hem persoonlijke kenmerken worden toegekend of doordat er aandacht is voor de verschikkingen die hij heeft doorstaan, hoewel deze focus op de slachtofferrol problematisch kan zijn.

6.3 Bespreking discursieve praktijk

De derde deelvraag luidt als volgt:

Welke verbale processen zijn er te vinden?

In de hierop volgende paragrafen wordt deze derde deelvraag beantwoord.

6.3.1 Inclusion en exclusion

Bij de analyse van de discursieve praktijk gaat het om de vraag op welke andere discoursen het discours voortborduurde door middel van citaten en quotes. Journalisten kiezen wie zij aan het woord laten. Wie weggelaten wordt zegt daarbij net zo veel of zelfs meer dan wie wel aan het woord komen (Van Leeuwen, 2005). De analyse van de verbale processen liet zien dat alle betrokken groepen echter aan het woord komen, ook de vluchtelingen zelf (11%). Ook leken komen relatief veel aan het woord (23%). De theorie van Teo (in Simpson & Mayr, 2010) dat in krantenberichten vaak enkel experts en weinig leken aan het woord komen, gaat dus niet op. Dit wijst op een gevarieerd discours, waarbij verschillende kanten van de kwestie worden besproken en verschillende partijen gerepresenteerd worden. Tevens is er geen sprake van *exclusion* van vluchtelingen. Net als bij de lexicalisatie-analyse wordt dus de literatuur over discriminatie en ondervertegenwoordiging van minderheden tegengesproken (Shadid, 2005). Zoals gezegd is de literatuur over minderheden echter slechts een leidraad voor het huidige onderzoek, geen absoluut vergelijkingsmateriaal. De verwachting dat vluchtelingen een specifieke groep minderheden met eigen karakteristieken zijn, lijkt dus uit te komen. Dit kan te maken hebben met socio-historische kenmerken van vluchtelingen en het feit dat hun voornaamste kenmerk is dat ze gevlucht zijn, waardoor de representatie een menselijkere dimensie krijgt.

Journalisten bepalen echter niet alleen wie er aan het woord komt, maar ook welke vragen gesteld worden. Wanneer gekeken wordt naar de onderwerpen waarover vluchtelingen aan het woord kwamen blijkt dat ze bijna alleen maar spreken over hun vlucht:

de reden erachter, de omstandigheden in de opvangkampen en de reis. Deze nadruk op het verleden (omstandigheden waaruit de mensen gevlucht zijn) en het heden (omstandigheden waarin ze zich nu bevinden) sluit aan bij de hiervoor besproken problematische slachtofferrol van vluchtelingen. Deze focus draagt tevens bij aan een discours dat gericht is op problemen, in plaats van oplossingen. Wanneer vluchtelingen aan het woord zouden komen over hun dromen en verwachtingen, hun plannen in het land van aankomst zou het discours meer oplossingsgericht en toekomst-georiënteerd worden. Deze manier van het interviewen van vluchtelingen werd in het gehele corpus slechts eenmaal toegepast, met het volgende fragment als resultaat:

Mahdi heeft goede hoop dat hij aan de slag kan bij het kledingbedrijf Scotch & Soda in Amsterdam. Hij werkte acht jaar bij de vestiging in Dubai. 'Ik heb daar veel contacten aan overgehouden', zegt hij. (NRC, 25/9/2015).

6.3.2 Leken

Zoals gezegd is 23% van de verbale processen afkomstig van leken, 'gewone mensen' die op de een of andere manier betrokken waren bij de vluchtelingenkwestie. Opvallend is dat in veel gevallen zogenoemde helpers van vluchtelingen een stem kregen in de krantenartikelen. Er werd aandacht besteed aan initiatieven van gewone mensen om spullen in te zamelen, een vluchteling in huis te nemen of activiteiten te organiseren. Slechts een klein deel van de leken die aan het woord kwam, was kritisch tegenover vluchtelingen. De concentratie op mensen die vluchtelingen helpen ligt in lijn met het beeld van de hulpbehoevende vluchteling.

6.4 Bespreking sociale praktijk

De vierde deelvraag luidt als volgt:

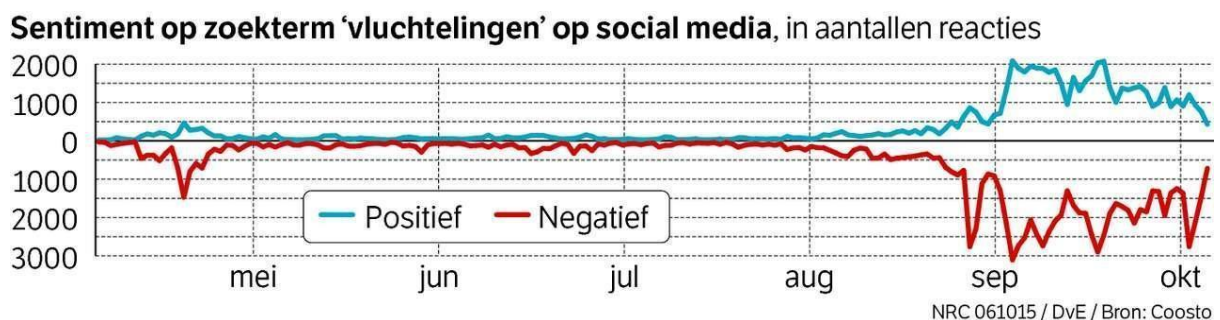
In hoeverre komt de tekstuele en discursieve representatie van vluchtelingen overeen met de sociale praktijk waarin de krantenartikelen tot stand komen?

In deze paragraaf wordt deze vierde deelvraag beantwoord.

6.4.1 Sociale praktijk

Een analyse van de sociale praktijk van krantenberichten gaat in op wat deze zeggen over de maatschappij waarin en waarvoor deze geproduceerd zijn.

Nieuws kan gezien worden als een reflectie of reproductie van de dominante ideologieën in de maatschappij. Het is dus te verwachten dat krantenberichten consistent zijn met de heersende sociale waarden, structuren en attitudes in een samenleving. Nieuws verspreidt en onderschrijft de sociale waarden en structuren waarbinnen het functioneert (Richardson, 2007). Gesteld kan worden dat de krantenartikelen zijn geschreven in een cultureel klimaat dat verdeeld is met betrekking tot het idee van vluchtelingen. Zoals omschreven in het contextueel kader is het sentiment ten opzichte van vluchtelingen in de maatschappij niet eenduidig. Aan de ene kant is er angst en onvrede, aan de andere kant de behoefte om te helpen. Het verdeelde gevoel in de samenleving komt goed tot uiting in afbeelding 5 (Rusman & Haenen, 2015). Hieruit blijkt tevens dat zowel de hoeveelheid als de verdeeldheid van de reacties rond september toenemen. Dit zou er wederom op kunnen wijzen dat het debat zich vanaf dat moment op een hoogtepunt bevindt.

Figuur 3: sentiment in de samenleving

De geanalyseerde krantenartikelen lijken een afspiegeling van deze verdeeldheid. De angst en onvrede in de samenleving wordt deels veroorzaakt door het gevoel dat Nederland overspoeld wordt door vluchtelingen en een onjuiste inschatting van de aantallen. Het beeld van de vluchteling als massa sluit hierbij aan. De behoefte om te helpen zou juist veroorzaakt kunnen worden door aandacht voor wie de vluchtelingen zijn en wat zij hebben meegemaakt: de vluchteling als persoon en als slachtoffer. Waar het beeld van de vluchteling als massa negatieve gevoelens oproept, kan het beeld van persoon en slachtoffer juist hulpinitiatieven op gang brengen. De beelden van vluchtelingen uit de krantenartikelen reflecteren dus de gevoelens in de sociale praktijk. Volgens Burton (2010) bestaat er een wisselwerking tussen media en maatschappij; de twee beïnvloeden elkaar. Dit lijkt in het huidige onderzoek op te gaan.

De reproductie van heersende ideologieën in de maatschappij blijkt tevens uit het feit dat voortgeborduurd wordt op andere, gevarieerde discoursen. Uit de analyse van de verbale processen blijkt dat zowel politici, leken, geestelijken en institutionele experts een stem krijgen in de berichtgeving.

6.4.2 Sociale gebeurtenissen

De sociale praktijk gaat tevens in op sociale gebeurtenissen die aanleiding zijn tot het produceren van nieuwsberichten. Zoals eerder gezegd heeft de keuze voor de maand september mogelijk invloed gehad op de resultaten. Een discours is immers nooit vaststaand maar altijd verbonden aan een bepaalde periode en een bepaalde context. Zo heeft de aandacht voor de verdrinking van Aylan Kurdi geleid tot een hoger percentage identificatie van vluchtelingen en meer predicaties in de categorie 'vluchteling als slachtoffer'. Daarnaast zou de prominentie van de categorie 'vluchtelingen komen in groten getale' kunnen samenhangen met het verbreken van het maandrecord aan vluchtelingen in de maand september.

7. Conclusie

Het doel van dit onderzoek was om de representatie van vluchtelingen in papieren media op het moment van het veronderstelde hoogtepunt in het debat in kaart te brengen aan de hand van nieuwsberichten uit Nederlandse kranten in de periode september 2015. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag. Die luidt als volgt:

Op welke manier worden vluchtelingen in september 2015 gerepresenteerd in verschillende Nederlandse landelijke kranten en is er sprake van een bepaald dominant krantendiscours?

Om de representatie en het discours te achterhalen werden 105 artikelen uit vier kranten geanalyseerd door middel van kritische discoursanalyse (Van Dijk, 1991), het driedimensionale model van Fairclough (1992) en verschillende analytische tools die hierbinnen passen: lexicalisatie, predicatie en verbale processen. Hoe worden vluchtelingen aangeduid en welke eigenschappen worden aan hen toegeschreven? Wie komt er aan het woord en wie niet? Op welke discoursen bouwt het krantendiscours voort? Vervolgens werd de descriptieve beschrijving gekoppeld aan de sociale praktijk waarbinnen de krantenartikelen tot stand zijn gekomen. Op basis van de onderzoeksresultaten is de volgende hoofdconclusie geformuleerd:

Vluchtelingen worden niet op een eenduidige manier gerepresenteerd, het discours kan gekarakteriseerd worden als bestaande uit twee beelden: vluchtelingen als massa tegenover de vluchteling als mens. Het discours is een afspiegeling van het sentiment in de samenleving.

Deze hoofdconclusie wordt toegelicht aan de hand van vier deelconclusies.

7.1 Deelconclusie 1: geen essentialisme

Gebaseerd op de lexicalisatie-analyse en de predicatie-analyse kan gesteld worden dat het geloof een zeer kleine rol speelde bij de representatie van de vluchtelingen. Slechts in 0,7% van de lexicalisaties en in 1,1% van de predicaties werd er verwezen naar de religie van de vluchtelingen, waarbij het zowel om het christendom als om de islam ging. Deze resultaten wijzen dus niet op een essentialistische kijk op de cultuur van de vluchtelingen. Mogelijk hebben richtlijnen van kranten om religie niet te noemen tenzij relevant, of het feit dat er in de maanden voor september geen (grote) extreem-islamitische aanslagen in West-Europa zijn gepleegd, hiertoe geleid.

7.2 Deelconclusie 2: mens en massa

Uit alle drie de analyses kon een verdeelde representatie worden opgemaakt. Twee beelden kwamen het duidelijkst naar voren: aan de ene kant de vluchteling als onderdeel van een massale stroom, aan de andere kant de vluchteling als mens, bestaande uit representaties van de vluchteling als persoon en de vluchteling als slachtoffer. Verschillende resultaten duiden op deze twee beelden.

Het beeld van vluchtelingen als massa ontstaat door de grote prominentie van de predicatie-categorie 'vluchteling komt in groten getale' (46,7%). Ook predicaties als 'angst' en 'bedreiging voor de samenleving' passen bij dit beeld. Daarnaast is de meest voorkomende lexicalisatie-categorie functionalisatie (61%). Dit wijst op een collectieve referentie, waarbij vluchtelingen als één groep gezien worden. De representatie van vluchtelingen als massa is problematisch, omdat het verkeerde inschatting van aantallen in de hand werkt, wat kan leiden tot negatieve gevoelens tegenover vluchtelingen.

Het persoonlijke beeld van de vluchteling als mens dat hier tegenover staat bestaat ten eerste uit de representatie van vluchtelingen als slachtoffer. Het feit dat er geen duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de juridische inhoud en consequenties van de termen migrant, vluchteling en asielzoeker en de voorkeur voor de term vluchteling wijst op een erkenning van de verschikkingen die zij doorstaan hebben, evenals de predicatie-categorie 'vluchteling als slachtoffer', met 15% prominent te noemen. Daarnaast bleek uit de analyse van de verbale processen dat vluchtelingen in 11% van de gevallen aan het woord komen, maar dan voornamelijk met betrekking tot de dingen die ze meegemaakt hebben en de reden dat ze gevlucht zijn. Hoewel persoonlijk is ook dit beeld problematisch: het reduceert de identiteit van vluchtelingen tot het zijn van slachtoffers, in plaats van dat ze als gelijke worden erkend.

De representatie van de vluchteling als persoon draagt ook bij aan het menselijke beeld. Predicaties die naar afkomst verwijzen, zoals Syrische of Afghaanse, maken de massa minder eenduidig, zodat de collectieve verwijzing deels verdwijnt. Ook waren de categorieën 'vluchteling als persoon' met 20,7% van de predicaties en identificatie met 21,9% van de lexicalisaties behoorlijk groot. Nominatie, het persoonlijk bij naam noemen van vluchtelingen, kwam daarnaast in 3,9% van de gevallen voor. Deze representaties duiden op een stap in de richting van erkenning van vluchtelingen als mens. Wanneer de aandacht niet alleen uitgaat naar hun slachtofferschap of aantallen, is de kans groter dat vluchtelingen op gelijke voet gesteld worden met autochtone inwoners van een land. Ook door vluchtelingen niet alleen te vragen naar hun heden en verleden, maar naar hun verwachtingen en dromen, kan het discours meer toekomst-georiënteerd worden. Er wordt dan niet enkel gekeken naar

problemen maar ook naar oplossingen, naar wat de vluchtelingen voor Nederland kunnen betekenen.

De analyse van de sociale praktijk richtte zich op de vraag of de representatie van vluchtelingen in krantenartikelen overeen komt met de sociale praktijk waarbinnen de artikelen tot stand zijn gekomen. Ook in de maatschappij heerst er verdeling tussen hulp aan vluchtelingen enerzijds (want ze zijn hulpbehoevend) en angst en weerstand tegen vluchtelingen anderzijds (want ze komen met zoveel). Kortom, er komen in de krantenartikelen verdeelde representaties naar voren die uiteenlopende gevoelens in de maatschappij weerspiegelen.

7.3 Deelconclusie 3: specifieke groep minderheden

De literatuur over discursief racisme tegenover minderheden gaat in dit onderzoek niet op. Er is geen sprake van ondervertegenwoordiging of *exclusion* van minderheden (Shadid, 2005), stereotypering of associaties met criminaliteit of geweld (Tait et al., 2004). Er kan gesteld worden dat vluchtelingen een aparte groep minderheden zijn, waarvan het belangrijkste kenmerk is dat ze gevlucht zijn. De nadruk ligt op die eigenschap. Dit kan tevens de nadruk op de slachtofferrol verklaren. Ook het feit dat Nederlanders meer sympathie hebben voor oorlogsvluchtelingen die geen andere keus hebben dan voor andere minderheden die hier om arbeids- of economische redenen zijn gekomen (Boonstoppel et al., 2015), kan de afwijkende representatie van vluchtelingen verklaren. Vluchtelingen hebben een humane dimensie, waardoor er meer empathie lijkt te zijn voor hen dan voor andere minderheden, waarbij associaties met geweld en criminaliteit een grotere rol spelen.

Het verbreken van de link tussen minderheden en vluchtelingen kan dus leiden tot een positievere benadering van vluchtelingen, terwijl een gelijkstelling ertoe leidt dat negatieve associaties met betrekking tot minderheden worden overgebracht op de vluchtelingen. De verklaring van de positievere representatie dan verwacht ligt dus deels in het los zien van de groep vluchtelingen van de overkoepelende groep minderheden en diens associaties.

7.4 Deelconclusie 4: anders dan andere landen

De representatie van vluchtelingen in Nederlandse kranten (op het gebied van lexicalisatie, predicatie en verbale processen) wijkt af van die in buitenlandse kranten. Er is in tegenstelling tot wat Vicsek et al. (2008) aantoonde geen sprake van negatieve lexicalisaties, en de categorie 'ongewenste vluchteling' is klein. Daarnaast werd wel degelijk ingegaan op de reden achter de vlucht en de slechte leefomstandigheden en kwamen vluchtelingen bovendien zelf aan het woord. De positievere representatie zou samen kunnen

hangen met contextuele factoren uit Nederland, zoals de Nederlandse geschiedenis met betrekking tot immigranten, het oude ideaal van de multiculturele samenleving, het zuilenmodel of de reputatie van tolerantie en verdraagzaamheid. Ook heeft de foto van Aylan mogelijk een rol gespeeld bij de positievere representatie. Vervolgonderzoek kan hier dieper op ingaan. Op basis van dit onderzoek kan gesteld worden dat de representatie minder negatief is dan te verwachten was aan de hand van buitenlandse onderzoeken.

8. Discussie

In dit hoofdstuk worden allereerst de beperkingen van de onderzoeksmethode uiteengezet, waarna een aantal suggesties voor vervolgonderzoek volgen.

8.1 Beperkingen

Zoals Fairclough (2003) aangeeft, bestaat discours-analytisch onderzoek in vele vormen. Vanwege het geplande tijdsbestek en de omvang van het corpus was het niet mogelijk om alle aspecten van de artikelen te analyseren en moest er een bepaald analysemodel gekozen worden. Er is bewust gekozen om geen inhoudsanalyse uit te voeren, omdat het onderzoek er meer op gericht was om het impliciete discours en de onderliggende ideologieën te achterhalen. Toch is het mogelijk dat relevante informatie niet in het onderzoek is meegenomen, wanneer deze niet door de gekozen tools naar boven kwam. Onderzoek doen blijft echter altijd een kwestie van keuzes maken, en naar mijn mening zijn de gekozen tools geschikt gebleken om de representatie te onderzoeken.

Eigen interpretatie en subjectiviteit van de onderzoeker kan voornamelijk bij de indeling van predicaties een rol hebben gespeeld. Om dit effect te beperken is tijdens de categorisatie twee beoordelaars gevraagd naar hun mening. De keuze om hen geen volledige vrijheid bij het categoriseren te geven, maar de indeling van de onderzoeker als basis te nemen, kan de samenstelling van de categorieën beïnvloed hebben.

Ten derde is op basis van het uitgevoerde onderzoek niet mogelijk om te concluderen dat het gevonden discours *het* dominante discours in kranten is ten aanzien van vluchtelingen. De analyse betrof slechts een bepaald moment, namelijk de maand september, waarin bovendien de foto van Aylan het discours mogelijk heeft beïnvloed. Voor een compleet beeld van het discours is dit geenszins genoeg; daarvoor zouden ook andere media, bijvoorbeeld regionale kranten, en een langere periode meegenomen moeten worden. Het onderzoek geeft echter wel een duidelijke indicatie van het discours.

Tot slot is het belangrijk om te realiseren dat de waarheid altijd gefilterd tot ons komt. Er is altijd sprake van interpretatie door de lezer, die beïnvloed wordt door verschillende contextuele factoren (Burton, 2010). Het is dus niet met zekerheid te stellen dat bepaalde discursieve middelen *altijd* bepaalde effecten bij de lezer teweeg brengen; van belang is om altijd kritisch te blijven ten aanzien van de resultaten.

8.2 Vervolgonderzoek

Het huidige onderzoek ging niet diep in op de verschillen tussen de kranten, maar vervolgonderzoek zou dit wel kunnen doen. Het zou hierbij interessant zijn om meer

aandacht te besteden aan de verdeling van de lexicalisaties, predicaties en verbale processen over de kranten, en dit vervolgens te koppelen aan een analyse van de politieke en historische achtergrond van de kranten. Uit eerdere onderzoeken is namelijk gebleken dat de representatie per krant kan verschillen; zo stelde Cohen (2009) bijvoorbeeld grote verschillen vast tussen kwaliteitskranten en populaire kranten met betrekking tot weergave van het Gaza-conflict.

Het huidige onderzoek is een eerste stap bij het in kaart brengen van de representatie van vluchtelingen in Nederlandse media. Een volgende stap is het onderzoeken van andere media dan nationale kranten. Zo zou het interessant zijn om te kijken naar de representatie op televisie, waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen verhalende en informerende journalistiek, in regionale kranten of in digitale media. Vervolgens kan worden nagegaan hoe deze discoursen zich verhouden tot het krantendiscours, waarvoor het huidige onderzoek gebruikt kan worden.

Bronnenlijst

Bakker, J. (2008). *De Rotterdamse bonnetjesaffaire in het Algemeen Dagblad en RTV Rijnmond Nieuws* (Masterthese). Media en Maatschappij, Faculteit Geesteswetenschappen, Erasmus Universiteit, Rotterdam.

Bakker, P. & Scholten, O. (2014). *De communicatiekaart van Nederland: overzicht van media en communicatie*. Deventer: Kluwer.

Berger, M. (2007). *Islam in Europe. A clash of tolerances*. Den Haag: Clingendael.

Blinder, S. (2012). *Imagined immigration: The impact of different meanings of 'immigrants' in public opinion and policy debates in Britain (Working paper)*. Oxford, England: Centre on Migration, Policy and Society, University of Oxford.

Boonstoppel, E., Van Ewijk, E., & Van Elfrinkhof, A. (2015). *Nederlanders & migratie (Kaleidos Research, 4)*. Amsterdam: Kaleidos Research/ Stichting NCDO.

Burton, G. (2010). *Media and society: Critical Perspectives*. New York: Open University Press.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2014, 16 mei). *Statline: Immi- en emigratie naar geboorteland, leeftijd (31 december) en geslacht*. Geraadpleegd op 14 maart 2016, van <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=03742&D1=0&D2=0&D3=0&D4=0&D5=0&D6=4-18&VW=T>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2016, 27 januari). *In 2015 twee keer zoveel asielzoekers en nareizigers als in 2014*. Geraadpleegd op 17 maart 2016, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/04/in-2015-twee-keer-zo-veel-asielzoekers-en-nareizigers-als-in-2014>

Christen, C. & Huberty, K. (2007). Media Reach, Media Influence? The Effects of Local, National, and Internet News on Public Opinion Inferences. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, vol. 84 no. 2, 315-334.

Cohen, I. (2009). *De oorlog als een schouwspel, de media als haar toeschouwer* (Masterthese). Journalistiek en Media, Faculteit Geesteswetenschappen, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.

Cohen, S. (2002). *Folk Devils and Moral Panics*. London: Routledge.

Colvin, R. (2006). Understanding policy adoption and gay rights: The role of the media and other factors. *The Innovation Journal* 11(2), 1-16.

De vluchtelingencrisis in vijf grafieken. (2015, 15 oktober). *NRC Handelsblad*.

Dyer, R. (1993). *The matter of Images: Essays on Representation*. London: Routledge.

Edwards, A. (2015). *UNHCR viewpoint: 'Refugee' or 'migrant' - Which is right?*
Geraadpleegd op 10 februari 2016, van <http://www.unhcr.org/55df0e556.html>

Entmann, R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication* 43(4), Autumn, 51-58.

Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. London: Longman.

Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity.

Fairclough, N. (1995). *Kritische discoursanalyse: the Critical Study of Language*. London and New York: Longman.

Fairclough, N. (1998). Political discourse in the media: an analytical framework. In A. Bell & P. Garrett (eds.), *Approaches to Media Discourse* (pp. 142-162). Oxford: Blackwell.

Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse, Textual Analysis for Social Research*. London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Fairclough, N. & Wodak, R. (1997). Kritische discoursanalyse. In T. van Dijk (ed.), *Discourse as Social Interaction* (pp. 258-283). London: Sage

Finney, N. & Robinson, V. (2007). *Local press re-presentation and contestation of national discourses on asylum seeker dispersal*. CSSR Working Paper. Geraadpleegd op 31 maart 2016, van <http://www.ccsr.ac.uk/publications/working/2007-01.pdf>

Foucault, M. (1980). Two Lectures. In Colin Gordon (ed.), *Power/Knowledge: Selected Interviews* (pp. 78-108). New York: Pantheon.

Hargreaves, A. (1995). *Immigration, 'race' and ethnicity in contemporary France*. London: Routledge.

Hartman, P. & Husband, C. (1974). *Racism and the Mass Media*. London: Davis-Poynter.

Hall, S. (1997). *Introduction. Representation. Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage/The Open University.

Halliday, M.A.K. (2004). *Introduction to Functional Grammar*. London: Arnold.

Herda, D. (2010). How many immigrants? Foreign-born population innumeracy in Europe. *Public Opinion Quarterly*, 74 (4), 674-695.

Holliday, A., Hyde, M., & Kullman, J. (2010). *Intercultural communication: an advanced resource book for students*. London and New York: Routledge.

Huijnk, W. & Dagevos, J. (2012). *Dichter bij elkaar? De sociaal-culturele positie van niet-westerse migranten in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Immigratie- en Naturalisatiedienst. (2016). *Jaarverslag 2015*. Geraadpleegd op 10 februari 2016, van <http://www.indjaarverslag.nl/indjaarverslag2015#!cijfers>

Kress, G.R. & Van Leeuwen, T. (1996). *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. New York: Routledge.

Leijendekker, M. (2015, 2 september). Vluchtelingen? Asielzoekers? Of noemen we ze migranten? *NRC Handelsblad*.

McNair, B. (2006) *Cultural chaos: Journalism, News and Power in a Globalised World*. New York: Routledge.

Meijer, F. (2009). *Analyse van de representatie van moslims in de headlines van La Repubblica en Il Corriere della Sera*. Communicatie en Informatiewetenschappen, Faculteit der Letteren, Vrije Universiteit, Amsterdam.

Menashe, C. & Siegel, M. (1998). The power of a frame: an analysis of newspaper coverage of tobacco issues--United States, 1985-1996. *J Health Commun*; 3(4), 307-25.

Montesano Montessori N., Schuman, H. & De Lange, R. (2012). *Kritische Discoursanalyse: de macht en kracht van taal en tekst*. Brussel: Academic & Scientific Publishers.

Mutz, D.C. & Soss, J. (1997). Reading public opinion: The influence of news coverage on perceptions of public sentiment. *Public Opinion Quarterly*, 61(3), 431-451.

Page, R. (2003). 'Cherie: lawyer, wife, mum': contradictory patterns of representation in media reports of Cherie Booth/Blair. *Discourse and Society* 14 (5), 559–579.

Peiling: 1 op 8 wil wel vluchteling in huis. (2015, 6 september). *Algemeen Dagblad*.

Philips, N. & Hardy, C. (2002). *Discourse Analysis: Investigating Processes of Social Construction*. New York: Sage Publications.

Philo, G. & Beattie, L. (1999). Race, Migration and Media. In G. Philo (ed.), *Message Received* (pp. 171-196). Edinburgh: Addison Wesley Longman.

Reisigl, M. & Wodak, R. (2001). *Discourse and Discrimination, Rhetorics of Racism and Antisemitism*. London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Richardson, J.E. (2007). *Analysing Newspapers, An Approach from Kritische discoursanalyse*. New York: Palgrave MacMillan.

Rijkaard, Z.M.T. (2012). *In debat over Mauro: een onderzoek naar de relatie tussen de totstandkoming van groepen en identiteiten en debatvorming in de media rond de asielzaak van Mauro* (Masterthese). Faculteit Geesteswetenschappen, Universiteit Utrecht, Utrecht.

Rusman, F. & Haenen, M. (2015, 6 oktober). Is er echt een omslag in de houding over asielzoekers? *NRC Handelsblad*.

Scheffer, P. (2000, 29 januari). Het multiculturele drama. *NRC Handelsblad*.

Schönbach, K., De Waal, E. & Lauf, E. (2005). Online and Print Newspapers: Their Impact on the Extent of the Perceived Public Agenda. *European Journal of Communication*, 2, 245-258.

Shadid, W. (2005). Berichtgeving over moslims en de islam in de westerse media: Beeldvorming, oorzaken en alternatieve strategieën. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, Jaargang 33, nr. 4, 330-346.

Slegers, F. (2007). *In debat over Nederland*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Simpson, P. & Mayr, A. (2010). *Language and Power: A resource book for students*. London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Tait, K., Grimshaw, R., Smart, K. & Nea, B. (2004). *Media Image, Community Impact. Assessing the impact of media and political images of refugees and asylum seekers on community relations in London*. London: Information Centre about Asylum and Refugees in the UK (ICAR).

Thompson, J.B. (1995). *The Media and Modernity, A Social Theory of the Media*. Cambridge, UK: Polity Press.

Tuchman, G. (1978). *Making news: A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press.

Van Dijk, T. (1991). *Racism and the press*. London: Routledge.

Van Dijk, T. (1997). *Discourse as Social Interaction*. London: Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.

Van Dijk, T. (1998). *Ideology. A Multidisciplinary Approach*. London: Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.

Van Dijk, T. (2000). New(s) racism: a discourse-analytical approach. In S. Cottle (ed.), *Ethnic Minorities and the Media* (pp. 33-49). Buckingham: Open University Press.

Van Dijk, T. (2001). Principles of kritische discoursanalyse. In M. Wetherell, S. Taylor, & S. Yates (eds.), *Discourse theory and practice: a reader* (pp. 300-317). Londen: Sage Publications.

Van Gorp, B. (2006). *Framing asiel: Indringers en slachtoffers in de pers*. Leuven: Acco.

Van Leeuwen, T. (2005). *Introducing Social Semiotics*. New York: Routledge.

Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, Genève. (28 juli 1951). Geraadpleegd op 5 februari 2016, van <http://wetten.overheid.nl/BWBV0001002/1956-08-01>

Vicsek, L., Keszi, M., & Markus, M. (2008). Representation of Refugees, Asylum-Seekers and Refugee Affairs In Hungarian Dailies. *Journal of Identity and Migration Studies Volume 2, nr. 2*, 87-107.

Vrooman, C., Boelhouwer, J. & Gijsberts, M. (2014). *Verschil in Nederland; Sociaal en Cultureel Rapport 2014*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Watson, J. (1998). *Media Communication, an Introduction to Theory and Process*. New York: Palgrave MacMillan.

Werkgroep Migranten en Media. (2007). *Aanbevelingen werkgroep Migranten en Media*. Geraadpleegd op 24 maart 2016, van http://www.art1.nl/artikel/6458Aanbevelingen_werkgroep_Migranten_en_Media

Wilmer, H. & Leijendekker, M. (2015, 14 september). Dit is wat je moet weten om de vluchtelingencrisis te begrijpen. *NRC Handelsblad*.

Bijlage 1: overzicht corpus

Krant	Titel	Datum
NRC Handelsblad	Migranten willen naar 'Mama Merkel'	2 september 2015
NRC Handelsblad	Wie laat deze mensen nog wél toe?	2 september 2015
NRC Handelsblad	En dan ineens is de vluchteling wel welkom	4 september 2015
NRC Handelsblad	Ja, juist méér vluchtelingen	5 september 2015
NRC Handelsblad	De Schepper heeft ons gemaakt om lief te hebben'	5 september 2015
NRC Handelsblad	Servië schiet Hongarije te hulp - Kroatië laat vluchtelingen binnen	6 september 2015
NRC Handelsblad	Vluchteling is geen gewone logee	7 september 2015
NRC Handelsblad	Rijke Golf laat Syriërs niet binnen	8 september 2015
NRC Handelsblad	Duitse tabloid Bild maakt statement: een fotoloze krant en site	8 september 2015
NRC Handelsblad	Juncker over vluchtelingen: nu is niet het moment om angstig te zijn	9 september 2015
NRC Handelsblad	Ontslag journalist na pootje haken	10 september 2015
NRC Handelsblad	Hoe realistisch is wat het kabinet wil?	10 september 2015
NRC Handelsblad	Werkgevers: vluchtelingen sneller aan 1werk helpen	11 september 2015
NRC Handelsblad	Kroepoek en rozijnen in gastvrij Apeldoorn	11 september 2015
NRC Handelsblad	Oostenrijk zet leger in bij grens - Slowakije voert ook tijdelijke grenscontroles in	14 september 2015
NRC Handelsblad	'Ik wil niet naar de EU met smokkelaars'	16 september 2015
NRC Handelsblad	Politie gaat vluchtelingen registreren op vier plekken in Nederland	17 september 2015
NRC Handelsblad	Bulgarije pakt 137 buitenlanders op voor illegale migratie	19 september 2015
NRC Handelsblad	Canada bereid 10.000 vluchtelingen uit Syrië op te vangen	20 september 2015
NRC Handelsblad	Pas als God het wil, kan Khaled terug naar	21 september 2015

	Syrië	
NRC Handelsblad	Opvallend veel moslims helpen vluchtelingen	22 september 2015
NRC Handelsblad	'Te weinig huizen vluchtelingen'	25 september 2015
NRC Handelsblad	Vluchteling achterop bij studenten	25 september 2015
NRC Handelsblad	Duitsland betaalt 4,1 miljard voor opvang	25 september 2015
NRC Handelsblad	Improvisatie is hard nodig bij huisvesting (ex-)vluchtelingen	28 september 2015
Telegraaf	Amsterdam blijft zoeken naar bed, bad en brood	1 september 2015
Telegraaf	Tsjechië wil Syriërs voortaan doorlaten	2 september 2015
Telegraaf	Syrische peuter overleeft oversteek niet	2 september 2015
Telegraaf	Ruimte in kerken voor opvang vluchtelingen'	2 september 2015
Telegraaf	Miljarden in Duitsland voor vluchtelingen	5 september 2015
Telegraaf	Ruim 5000 vluchtelingen in Oostenrijk	5 september 2015
Telegraaf	Vrije doortocht naar Duitsland noodoplossing	5 september 2015
Telegraaf	Trein met vluchtelingen op weg naar Salzburg	5 september 2015
Telegraaf	Vluchtelingenstroom schuift op naar Duitsland	5 september 2015
Telegraaf	Coalitie eens over vluchtelingen	8 september 2015
Telegraaf	Brussel strenger	8 september 2015
Telegraaf	Hongaarse politie zet traangas in	9 september 2015
Telegraaf	Juncker: Europa doet te weinig voor vluchtelingen	9 september 2015
Telegraaf	Tientallen vluchtelingen op Amsterdam CS	14 september 2015
Telegraaf	Ruim 1300 migranten bereiken Kroatië	16 september 2015
Telegraaf	Grote stroom vluchtelingen kost nu 1 miljard	15 september 2015
Telegraaf	Noodopvang voor 1000 vluchtelingen bij Beerta	15 september 2015
Telegraaf	Nederland ontvangt 700 vluchtelingen per dag'	16 september 2015
Telegraaf	Asielzoekers naar Duinrell	17 september 2015
Telegraaf	Asiel-buren niet gehoord	17 september 2015

Telegraaf	700 mensen van azc naar Den Haag	17 september 2015
Telegraaf	Angst voor honderden asielzoekers winkelcentrum	17 september 2015
Telegraaf	Asielstroom naar nieuw hoogtepunt	21 september 2015
Telegraaf	Akkoord over verdeling vluchtelingen	22 september 2015
Telegraaf	'Besluit vluchtelingen goede eerste stap'	22 september 2015
Telegraaf	Scholen kampen met toestroom vluchtelingen	24 september 2015
Telegraaf	Kwetsbare vluchtelingenkinderen beschermen'	26 september 2015
Telegraaf	Drie nieuwe aanmeldcentra voor vluchtelingen	29 september 2015
Telegraaf	'Niet alleen massale opvang vluchtelingen'	30 september 2015
Algemeen Dagblad	'Nu al nadenken over opvangen vluchtelingen	3 september 2015
Algemeen Dagblad	Bekend Nederland op de bres voor vluchtelingen	3 september 2015
Algemeen Dagblad	Korte leven van peuter Aylan was vol angst	3 september 2015
Algemeen Dagblad	Help een vluchteling, doneer een draagdoek	3 september 2015
Algemeen Dagblad	Europa worstelt met onmacht en angst	3 september 2015
Algemeen Dagblad	massaal handen uit de mouwen voor vluchtelingen	3 september 2015
Algemeen Dagblad	Wake in Amsterdam voor vluchtelingen	5 september 2015
Algemeen Dagblad	VN: Vluchtelingendrama zal nog lang aanhouden	7 september 2015
Algemeen Dagblad	Vrijwilligers bedolven onder goede gaven	7 september 2015
Algemeen Dagblad	Coalitie is het eens over opvang vluchtelingen	8 september 2015
Algemeen Dagblad	Vluchtelingenplan EU goed ontvangen	9 september 2015
Algemeen Dagblad	Honderden lopen in stilte voor vluchtelingen	12 september 2015
Algemeen Dagblad	Tienduizenden betuigen steun aan vluchtelingen	13 september 2015
Algemeen Dagblad	Recordaantal vluchtelingen de grens over bij Hongarije	13 september 2015
Algemeen Dagblad	Geen Europees akkoord over verdeling	14 september 2015

	vluchtelingen	
Algemeen Dagblad	Grote stroom vluchtelingen kost Nederland nu 1 miljard	15 september 2015
Algemeen Dagblad	Twijfels Rutte over zin EU-vluchtelingentop	15 september 2015
Algemeen Dagblad	Strenger regime Hongarije: 174 'illegalen' opgepakt	15 september 2015
Algemeen Dagblad	VNG roept gemeenten op vluchtelingen op te vangen	15 september 2015
Algemeen Dagblad	Hongaarse politie pakt 29 vluchtelingen op	16 september 2015
Algemeen Dagblad	Kritiek op aanpak migranten Hongarije groeit	17 september 2015
Algemeen Dagblad	Gewonde in Dresden bij grote vechtpartij vluchtelingen	28 september 2015
Algemeen Dagblad	'Geen religieuze spanningen in asielzoekerscentra'	28 september 2015
Algemeen Dagblad	Onderwijs bereidt zich voor op stroom nieuwkomers	30 september 2015
Algemeen Dagblad	Aantal asielaanvragen zal deze winter niet erg dalen	30 september 2015
Volkskrant	'Deze foto moet Europa veranderen'	2 september 2015
Volkskrant	Italië, Duitsland en Frankrijk willen nieuwe EU-regels asielzoekers	2 september 2015
Volkskrant	Ook Nederland verandert door Aylan	4 september 2015
Volkskrant	Bereidheid meer vluchtelingen opvangen groeit	4 september 2015
Volkskrant	Honderden vluchtelingen gestrand in Wenen	5 september 2015
Volkskrant	Oproep Paus: 'Neem allemaal een vluchteling op'	6 september 2015
Volkskrant	Record: 7.000 vluchtelingen arriveren in Macedonië	8 september 2015
Volkskrant	Waarom gaan ze niet naar Rusland?'	9 september 2015
Volkskrant	Europarlement steunt vluchtelingenplan Juncker	10 september 2015
Volkskrant	Syrische vluchtelingen willen niet naar Rusland	10 september 2015
Volkskrant	Excuses journalist voor laten struikelen vluchteling	11 september 2015
Volkskrant	Zes landen liggen dwars bij Junckers EU-	12 september 2015

	asielplan	
Volkskrant	Tentenkamp voor 3.000 vluchtelingen in Nijmegen	16 september 2015
Volkskrant	De nieuwe route voor vluchtelingen zit vol hindernissen	16 september 2015
Volkskrant	Budel schrikt niet van asielzoekers	17 september 2015
Volkskrant	Volgende week extra eurotop over vluchtelingencrisis	17 september 2015
Volkskrant	Politieteam registreert vluchtelingen in Nederland	17 september 2015
Volkskrant	700 mensen van azc naar Den Haag	17 september 2015
Volkskrant	'Vluchtelingen zijn oplossing personeelstekort ict'	17 september 2015
Volkskrant	Honderden vluchtelingen bereiken Schengenzone via Kroatië	18 september 2015
Volkskrant	Woningcorporaties: vluchteling moet woning delen	18 september 2015
Volkskrant	Canada bereid 10.000 Syrische vluchtelingen op te vangen	20 september 2015
Volkskrant	Oorlogsvluchtelingen vragen geen blijvende, maar tijdelijke opvang	21 september 2015
Volkskrant	EU-lidstaten slikken asielquota uit Brussel	23 september 2015
Volkskrant	Een op drie 'Syrische' asielzoekers Duitsland komt niet uit Syrië	25 september 2015

Bijlage 2: Resultaten lexicalisatie-analyse

Categorie	Lexicalisatie
<i>Functionalisatie</i>	Vluchtelingen (613x) Asielzoekers (139x) Migranten (73x) statushouders (18x) Oorlogsvluchtelingen (13x) Nieuwkomers (12x) Bewoners (4x) Studenten (4x) Arbeidsmigranten (3x) Immigrant (3x) Inwoners (2x) Verdragsvluchtelingen (2x) Organisatoren (2x) Opvarenden Aanhangers Leden Vergunninghouders De Engelssprekende verstekelingen
<i>Relationele identificatie</i>	Kind(eren) (50x) Gezin(nen) (32x) Familie (11x) Vader (10x) Familieleden (9x) Vluchtelingenkinderen (7x) Ouders (6x) Moeder (5x) Vrouw (echtgenote) (4x) broer(tjes) (4x) Asielzoekerskinderen (2x) Man (echtgenoot) (2x) Landgenoten Weduwen Alleenstaanden Echtparen Schoonouders Schoonzus Echtgenote Zootje vluchtelingenfamilie Oom Studiegenoten Gezinsleden Vrienden Baby's
<i>Classificatie</i> - Persoon	Mensen (152x) Man(nen) (20x) Peuter (20x) Jongetje (13x) Vrouw(en) (9x) Jongen (4x) Personen (4x) Meisje(s) (3x) Jongemannen (2x) Personen (1x)

<p>- Herkomst</p> <p>- Beroep</p> <p>- Religie</p>	<p>Tienermeisjes</p> <p>Syriërs (45x) Vreemdelingen (11x) Eritreeër (4x) buitenlanders (3x) Irakezen (2x) Afghanen (2x) Iraniërs De Palestijnen Albanezen Pakistanen Irakezen</p> <p>Arts Columniste Secetaresse</p> <p>Christenen (5x) De moslims (4x) Religies</p>
<p><i>Nominatie</i></p> <p>- semi-formeel</p> <p>- informeel</p>	<p>Aylan Kurdi (4x) Mem: 3x Sharbatji Rateb, Mohamad Madrate Taim Shami Ahmed Emin Fadi Hossen Muna al Fuzai Mohammed Haj Suleiman Fatima Alomar Khaled Mem Ahmed Ubed Ayman Hajhusein Hajhusein Zouhaira Kartit Abdullah Kurdi Abdullmenem Alsatouf Kurdi Mahmoud Zaza</p> <p>Aylan (14x) Mahdi (5x) Mohammed (4x) Nejeeb (2x) Christian (2x) Mahmoud Galib Rihan Abdullah Ahmed Boushra</p>
<p><i>Numerisatie</i></p>	<p>De groep (8x) Man (5x) De meesten (4x) Aantal(len) (3x) Meerderheid (2x)</p>

	<p>Twee miljoen Weinigen De anderen 28.900 Tienduizenden Meer dan 140.000 Duizenden de 120 duizend De overige 54 duizend het gros Een mensenmassa het merendeel van hen Een achtal De 120.000 De stroom De enkeling</p>
<i>Overig</i>	<p>Lotgenoot (3x) Ontheemden (2x) Slachtoffers (2x) Illegalen (2x) Vreemdelingen Gasten Arrestanten Heethoofden</p>

Bijlage 3: Overzicht resultaten predicatie-analyse

Predicatie	NRC Handelsblad	Volkskrant	Algemeen Dagblad	Telegraaf
In grote getale	213, 25, 58, tientallen, twee miljoen (2x), ruim 33.000, honderd, zeventuizend, veel, honderden, groeit uit, duizend, honderdduizenden, de komst van grote aantallen, 500.000, het overgrote deel, ruim tienduizend, de meesten van de ruim twee miljoen, 260.000, een kleine 13.000, dagelijkse instroom aan nieuwe, 78, 114, 208, de toename van het aantal, 48, veel méér, de toestroom (2x), juist meer, influx, 10.000 (5x), duizenden, honderden, een grote groep, vijfhonderd, 367, toename van het aantal, 800.000, de enorme toestroom, steeds meer, 20.000, 137 (2x), 125, 1200, elfhonderd, duizend, tientallen tot honderden, een groot deel van de twee- tot drieduizend, 3.750, de overgrote (2x), stroom (6x), dit jaar al meer dan 140.000, zo'n duizend, enkele tientallen, twee- tot drieduizend, 3.650, de grote toestroom, van ongekende grootte, zo'n 1000 tot 1500, 3100, een verdrievoudiging ten opzichte van afgelopen zomer, 350, 120.000, 800.000	120 duizend (10x), 160 duizend, 4.000, 15 duizend, honderden (6x), merendeels, een nieuwe stroom, die Hongarije overspoelen, 71, overspoeld, miljoenen, enorme aantallen, duizelingwekkende instroom, de toestroom van nieuwe, 13 duizend, honderd, 200 duizend, groepen, 1.500, 240, 3.000 (5x), (120 duizend), honderdduizenden (2x), kleine aantallen, 54 duizend, drieduizend, 1500, 500, 200 tot 250, ongekend grote aanwas, vrachtwagen vol, vastgelopen stroom, 1.000 tot 1.500, 1.800, 2400, 3100, 44 procent, de grote stroom, 800 duizend, 80 procent, 55 duizend, 13.000, 3.600, veertig, 8.500, 50.400, 15.600, een nieuwe stroom, 7091, 7214, meer en meer, miljoenen, 10.000 (2x), duizenden, meer dan 180.000, meer dan honderd, duizenden, 1200, in groten getale arriveren, 7214, 2047, 160.000, 40.000, nog meer, tientallen, 7000, 30 duizend, zo'n 20 duizend, 6000, 2500, 500 duizend, 800 duizend, vier keer zo veel als in 2014, tienduizenden, 8000, 1500 à 1600, tienduizenden, de enorme hoeveelheid, 32.256,	recente stroom, vijftig, grote aantallen, grote instroom (2x), 25.000, 8.000 van hen, die eenmaal hier hun gezinsleden laten overkomen, 6.100, 5300, honderden, vijftig, 60, 70, 300, 1500, tientallen, grote groepen, hedendaagse sterke instroom, 120.000 (2x), een veelvoud van waar nu een plek voor wordt gezocht, 160.000, 7000 en 8000 extra, de huidige groep, huidige stromen, extra, 20.000, 24.000, miljoenen, 100.000, half miljoen, treinen vol, de grote meute, overspoeld, 11.000, zoveel, 400, 29, 10.000, 366, vijfhonderd, vele, 130.000, de grote stroom, alle, 174, stroom (4x), meerdere, 9000 (2x), een recordaantal, toestroom, 160.000 (3x), 40.000, 120.000, enkele duizenden, vele duizenden, 4330, 1604, 175.000	grote groep, 6.500, 450, 10.000, nog meer, zoveel, 8400, 7000, 23.500, nog eens bijna 10.000, de meeste, bij elkaar 16.600, tienduizenden, 700, zeventhonderd, ongeveer duizend, meer dan 10.000, honderd, negenhonderd, de grote stroom, de stroom, tussen de 7000 en de 8000 (2x), de huidige groep, huidige stromen, duizenden extra, maximaal duizend, de instroom, meer dan 3000, tientallen groepen, 120.000 (2x), 66.000, 54.000, de toestroom, instroom, grote aantallen, die nu instromen, 217, tientallen, enkele tientallen, honderden, tweehonderd per dag, 20, meerdere, steeds grotere, tientallen, honderden (2x), nog eens 120.000, overgrote merendeel, 600 (2x), 8000, 700, veel (3x), zo'n 214, meer dan 3.000, meer, 10.000, zo'n 45.000, totaal aantal van rond de 5000, 400, verreweg de meeste, zo'n 3.000, 4600, 3500, 1300, 4000, circa 600, 6000, 300, 3000 (3x), 500, 13.000, duizenden (2x), 550, vier miljoen, zo'n 30, vijfhonderd per maand, 400.000, 170.000, 120.000, 40.000, circa 150, 120.000 extra

		2.047, 20 duizend (2x), 40 duizend (3x), zevenhonderd, duizend, meer dan 10.000, 584		
Totaal aantal	77	111	66	91
De ongewenste vluchteling	Met de allernieuwste smartphones triomfantelijk selfies maken zodra ze gearriveerd zijn op een Europees strand, pikken onze banen en huizen in, werken jarenlang niet en hebben een uitkering nodig, economische (2x), minder welkom, ongewenste, het vijandige Syrische regime, die de politiek passieve bevolking van de Golf zouden kunnen opruien, die vanaf Servisch grondgebied stenen en flessen naar de politie gooien, als eerste veroordeeld, strafbaar, die met de stroom meekomen maar helemaal geen vluchteling zijn, opgepakte (2x), de zwerm op onze straten, niet welkom	terroristen, minder graag geziene gasten, ze ruiken niet fris en laten afval slingeren, over een kam geschoren met terroristen, in een negatief licht geplaatst, helemaal niet afkomstig uit Syrië, die illegaal de grens oversteken, die op deze manier illegaal de grens passeren, illegaal	95% economische migranten, een bedreiging van onze welvaart: onze sociale zekerheid, onze werkgelegenheid, ons onderwijs, economische, opgepakte, terrorist, gooiden met stenen, stichtten brandjes, geen, die het hek aan de grens met Servië illegaal proberen te passeren, die vernielingen aanbrengen aan het omstreden hek op de grens, een bedreiging voor de Hongaarse manier van leven	die geen recht hebben op bescherming, die voor veel problemen zorgde
Totaal aantal	17	10	11	2
De lijdzame vluchteling	zwaar getraumatiseerde, met wie het moeizaam communiceren is, de verdrinking, die de burgeroorlog in Syrië ontvluchten, die stranden op Europese stations of aanspoelen op de kust, de nood, te getraumatiseerd om zich aan te passen, verdrongen (2x), aangespoeld, vluchten voor oorlog, armoede, die met negen personen in	blijven zwerven, de noden van, gestikt, wanhopige, verdrongen (3x), die levenloos aanspoelde, dode (2x), die onder prikkeldraad moeten kruipen, die anders geen dak boven hun hoofd hebben, die dood werd aangetroffen aan de Turkse kustlijn, begraven, zonder naam, in Hongarije gestrande, gevluchte, die de burgeroorlog in Syrië ontvluchten, de in	schrijnende foto, verdrongen (3x), verdrinking en verstikking, ontheemde, trieste lotgevallen, die in de heksenketel hun ouders kwijt zijn, die aanspoelen, die op een Grieks strand hun kroost aan zich vastklampen voor een hartverscheurende selfie aan het ongeruste thuisfront, wanhopige pogingen om de ellende in hun land te ontvluchten, raakten gewond (3x), over het hek gegooid,	die op de vlucht waren voor geweld in het voormalige Joegoslavië, het stoffelijk overschot, aangespoeld, overleden, verdrongen, zijn gevlucht, die bij ons aankloppen omdat ze moeten vluchten voor oorlog en geweld, die vluchten voor oorlog en geweld, ergens uit een busje gezet, in vaak erbarmelijke omstandigheden, kwetsbare, die dit soort trauma's hebben meegemaakt, die

	<p>een container woont, dramatische beelden, die proberen te voorkomen dat ze het leger van Assad in moeten, lotgenoot, naar een ziekenhuis gebracht, over het hek gegooid, vluchteling, huilende, schreeuwende, radeloze, die vervolgd worden of oorlog ontvlucht zijn (2x), in nood, een menselijke catastrofe, nog steeds zijn vieze kleren droeg, van oorlogsgeweld in Syrië en Palestina, die het het meest nodig hebben, die vluchten voor oorlog en onderdrukking</p>	<p>Turkije verdronken, gestrand, die in Hongarije zijn gestrand, ontmoedigd, de tragedie, die op de vlucht slaan voor oorlog en honger, een van de duizenden mensen die dit jaar omkwamen tijdens hun tocht naar Europa, aanspoelden, levenloos, de wanhoop van duizenden, gevlucht</p>	<p>gevlucht voor oorlog, op de vlucht slaan, stranden, vanuit oorlogsgebieden, vluchtende, schrijnende beelden, dat aanspoelde, vluchtte voor een verwoestende oorlog in zijn thuisland Syrië, omgekomen, aangespoelde lichaampje, symbool van het leed, die op weg naar een beter en vooral veiliger bestaan hun doodvonnis tekenden, op vlucht voor een krankzinnige oorlog, spoelt aan, dat in de vluchtelingenstroom in een kartonnen doos werd vervoerd, vervoerd in kartonnen dozen, reistassen en bijna dichtgeritste koffers, schrijnende situatie, ellendige beelden, die moeten vluchten voor oorlogsgeweld</p>	<p>bijvoorbeeld uit Syrië zijn gevlucht, lopen gevaar, vallen ten prooi aan gedwongen kindhuwelijken, met pepperspray bespoten, slachtoffer van verkrachting</p>
Totaal aantal	31	29	34	17
Gewenste vluchteling	<p>met een goede opleiding, met universitaire diploma's en iPhones uit Damascus, werkervaring en opleidingsniveau, goed opgeleid, gemotiveerd, welkom, een groei aan welvaart, warmere ontvangst</p>	<p>Vergroeid, gastvrij, gewend, welkom, geen last of criminaliteit, van wie velen goed opgeleid zouden zijn, een interessant arbeidsmarktpotentieel</p>	<p>Hoogopgeleid, gemotiveerde, goed opgeleide, heel goed gedocumenteerd, welkom in hun land, welkom, van harte welkom</p>	-
Totaal aantal	8	7	7	0
Vluchteling als persoon	<p>magere, met een forse baard, jong (4x), volwassen, een twintigjarige, spelen pingpong, (23), Syrische, (31), een van de vijftien organisatoren, met kinderen in draagzakken en buggies, (35), (30), (18), zijn broertje,</p>	<p>36-jarige, vader van drie kinderen, met haar roze jurkje, (3), jonge, Eritrese, alleenstaande, drie, met kinderen, Syrische (12x), afkomstig uit Syrië, Afghanistan en Irak, onder wie ook kinderen, peuter, met een kind in zijn</p>	<p>alleenreizende, mannelijke (2x), alleenstaande, uit vooral Syrië en Irak, 3-jarige, uit Kobani, broertje, (5), 35-jarige, vader, in het felrode T-shirt, Syrische (4x), uit Syrië (3x), uit Syrië en Afghanistan, met vier kinderen, uit Eritrea, Eritrese,</p>	<p>driejarige, vijfjarige, uit Damascus, uit Syrië, Eritrea en Afghanistan, voornamelijk gezinnen met kinderen, minderjarig (2x), afkomstig uit Kobani, Syrische (4x), voornamelijk Syrische, uit vooral Syrië en Irak, uit Servië, uit de</p>

	met een vijf dagen oude baby in haar armen, oudere, (46), (32), (50), (36), tankmonteur in het Syrische leger, peuter (3x), afkomstig uit Irak, die zeggen uit Syrië te komen, een Irakees, een vluchteling uit Syrië die zijn achternaam niet wil geven, een vluchteling uit het Syrische Duma die zijn familienaam niet wil geven, klein, die uit Soedan was gevlucht, (39 jaar), die laaggeschoold werk doen, Syrische (12x), uit het Syrische Aleppo (2x), uit Syrië (3x), uit alle denkbare landen, uit het noorden van Syrië, uit Afrika of het Midden-Oosten (2x)	armen, vooral Syriërs, sneller, een Syriër uit Damascus, 22-jarige, driejarige, uit Kobani, van Koerdisch-Syrische afkomst, onder wie vijf kinderen, vijfjarige, van Aylan, kleine, met een technische of ict-achtergrond, werkloze, van uiteenlopend opleidingsniveau, uit Syrië (2x), 35-jarige, 51-jarige, Uit Pakistan, Bangladesh, Burundi en westelijk Afrika, indertijd uit Bosnië en nu uit Syrië, merendeels Afghanen	twintig verschillende nationaliteiten, onder wie ook kinderen, volwassen, jonge	Balkan en Turkije, uit Syrië (7x)
Totaal aantal	58	46	27	23
Religieuze vluchteling	met een felgekleurde hoofddoek, met lange hoofddoeken, met hoofddoek, Christelijk, Moslim, Moslimbroederschap	Gesluierde	-	Islamitische
Totaal aantal	6	1	0	1
Vluchteling als onderwerp van politiek besluit	uitgeprocedeerde, met een verlopen verblijfsvergunning, erkende, met een verblijfsstatus (2x), zogenoemde statushouders, met een verblijfsvergunning, als vluchteling erkend	toegelaten, met een verblijfsvergunning (5x), die nog geen status hebben, de hun toebedeelde aantallen, over te plaatsen, meteen als vluchteling erkend, die in Nederland mogen blijven, met een verblijfstatus (3x), met een status, het totaal aantal over te nemen, afgewezen	Met een verblijfsvergunning, afgewezen	in de noodopvang, met een verblijfsvergunning, erkende (2x), die jaarlijks te horen krijgen dat ze weg moeten, opgenomen, afgewezen
Totaal aantal	8	17	27	7

Bijlage 4: Analyse verbale processen

Quote	Spreker	Rol van de persoon
De Volkskrant		
Cameron zei 'als vader en mens' geschokt te zijn, en als politicus te willen optreden om dergelijke tragedies te voorkomen.	De Britse premier David Cameron	Politiek persoon
'Hij wilde alleen naar Europa om zijn kinderen een toekomst te bieden,' zei een oom tegen verslaggevers. 'Nu ze dood zijn, wil hij in Kobani blijven.'	Een oom van Abdullah Kurdi	Vluchteling zelf
Een groepje bewoners viel migranten aan, onder het roepen van 'Ga terug naar jullie land.'	Een groepje bewoners	Gewone mensen => critici
Ook een delegatie uit Brussel, onder wie eurocommissaris Frans Timmermans, werd belaagd door eilanders. 'Verraders', klonk het. 'Jullie moeten onze grenzen bewaken.'	eilanders	gewone mensen => critici
'Ik heb geen schepen nodig, maar een vloot,' aldus de burgemeester.	De burgemeester van het Griekse eiland Lesbos, Spyros Galinos,	politiek persoon
Tegen het persbureau Reuters zei de 36-jarige Syrlër Abdullmenem Alsatouf, vader van drie kinderen: 'We hebben de foto's van de peuter gezien, maar we hebben geen andere keuze.'	36-jarige Syrlër Abdullmenem Alsatouf	vluchteling zelf
'Waarom gaan ze niet naar Rusland?', vraagt hij zich af.	Janos Hentz, een spoorwegaarbeider	gewone mensen => critici
Dat is iets waar de bisschoppen over moeten beslissen, zegt de geestelijke veelbetekenend.	Zoltan Bodo, de pastoor van de barokke Sint-Laszlokerk	geestelijke
Vorige week liet kardinaal Peter Erdo, het hoofd van de Hongaarse kerk, weten dat de clerus zich niet met de opvang van vluchtelingen bemoeit. 'We zouden mensenhandelaren worden', zei hij .	kardinaal Peter Erdo, het hoofd van de Hongaarse kerk	geestelijke
'Ach, u moet dat begrijpen', verduidelijkt Balazs Horvath van het toeristenbureau, de enige stadsfunctionaris die we te spreken krijgen in Mosonmagyaróvár, 'we zijn een arm land. Veel Hongaren verdienen niet meer dan 400, 450 euro per maand en dan laat de gezondheidszorg het ook nog afweten. Hoe zouden wij vluchtelingen kunnen opnemen?'	Balazs Horvath van het toeristenbureau	institutioneel expert
Volgens de Hongaarse premier Viktor Orbán	Hongaarse premier Viktor Orbá	politiek persoon

moet de nieuwe wet voorkomen dat de Europese Unie straks wordt overspoeld door miljoenen immigranten. 'Dat zou het einde van Europa betekenen', waarschuwde hij afgelopen vrijdag op de Hongaarse radio. 'Plotseling zou blijken dat we een minderheid zijn op ons eigen continent.'		
'Ja, die arme Orbán heeft het altijd gedaan', zuchten Lajos en Teresia, twee gepensioneerden die net als de rest van de inwoners de vluchtelingen liever kwijt dan rijk zijn.	Lajos en Teresia, twee gepensioneerden	gewone mensen => critici
'Wat willen jullie nu eigenlijk', vraagt Julia Halma, een 24-jarige studente plantkunde, zich af.	Julia Halma, een 24-jarige studente plantkunde	gewone mensen => neutraal
Het probleem moet in Syrië worden opgelost, maar dat kan leiden tot een Derde Wereldoorlog, zegt hij bij aankomst bij Implantatie specialist Wlasitsch Mirko.	De Oostenrijker Franz Alfons	gewone mensen => neutraal
Begin dit jaar was alles nog anders, constateert Annemiek Bots van Vluchtelingenwerk.	Annemiek Bots van Vluchtelingenwerk	Vluchtelingenexpert
'Gisteren nog is er een bestelbus vol spullen vanuit Assen hierheen gekomen', vertelt Ten Brink.	Riemer ten Brink uit Haren	gewone mensen => helper
Onder hen de Groningse studente Eke Koopman. 'Toen ik op internet filmpjes zag van kinderen die onder prikkeldraad moeten kruipen, realiseerde ik me hoe mensonterend de situatie is. Ik wil niet meer passief afwachten tot het goed komt.'	de Groningse studente Eke Koopman	gewone mensen => helper
Woordvoerder Jan-Willem Anholts: 'We kunnen nauwelijks alle aanvragen behandelen.'	Woordvoerder Jan-Willem Anholts van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers	vluchtelingenexpert
'Laten we vanuit samenleving en politiek samen optrekken', schrijven ze. 'Laten we niet langer stil zijn maar alle wijsheid en compassie inzetten voor het bedenken van menswaardige oplossingen. Op ons mag een beroep gedaan worden.'	140 prominente Nederlanders	Gewone mensen => helper
'Humaniteit en de publieke omroep zijn met elkaar verbonden', zegt Shula Rijxman van de raad van bestuur van de NPO. 'Als deze roep vanuit de samenleving opkomt, zijn wij vanzelfsprekend het platform om dit te ondersteunen	Shula Rijxman van de raad van bestuur van de NPO.	institutioneel expert

Om het burgers die vluchtelingen in huis willen nemen makkelijker te maken, moet de politiek drempels wegnemen, vindt de ChristenUnie.	de ChristenUnie.	politiek persoon
'Als Blok en de gemeenten meewerken, spugen wij in onze handen en dan lossen we dit op', zegt Calon.	Aedes-voorzitter Marc Calon	institutioneel expert
'De belemmeringen zijn bij ons bekend en we nemen ze zeer serieus', zegt zijn woordvoerder. 'Voor 1 november stuurt de minister een brief naar de Tweede Kamer waarin hij daarop antwoord geeft.'	Woordvoerder van Minister Stef Blok (Wonen)	politiek persoon
'Bul is altijd gastvrij geweest voor buitenlanders', zegt Harrie Reemers.	Harrie Reemers.	gewone mensen => helper
'De bevolking is pragmatisch en nuchter', had gemeenteraadslid Ton Dijkmans van tevoren door de telefoon gezegd. 'We zijn wel gewend aan vreemdelingen die door de straten lopen.'	gemeenteraadslid Ton Dijkmans	politiek persoon
De Jong: 'Dat ging vooral over de manier waarop de gemeente het bracht. Vrijdagmiddag werd het bekend, maandagmorgen stonden de eerste bussen al voor. De mensen voelden zich overvallen.'	Peto de Jong, oud-ondernemer	gewone mensen => neutraal
'Mensen die eigen volk eerst willen, zijn er natuurlijk overal', zegt gemeenteraadslid Dijkmans, lid van de grootste partij Cranendonck Actief.	gemeenteraadslid Dijkmans, lid van de grootste partij Cranendonck Actief.	politiek persoon
Bij de warme bakker vlak bij de AH komen de asielzoekers ook weleens binnen, vertelt de verkoopster.	De verkoopster van de warme bakker	gewone mensen => neutraal
'Het is een ander type vreemdeling', zegt raadslid Dijkmans	raadslid Dijkmans.	Politiek persoon
Volgens collega-raadslid Koen van Laarhoven moeten de winkels het tegenwoordig vooral hebben van Belgische klanten die net over de grens wonen: 'De supermarkten zijn goedkoper dan in België en hebben ruimere openingstijden.'	collega-raadslid Koen van Laarhoven	Politiek persoon
Burgemeester Hubert Bruls van Nijmegen spreekt over 'humane, maar sobere' noodopvang, 'voor mensen die anders buiten moeten slapen'. Op het terrein zullen paviljoens worden gebouwd: 'Geen canvas tenten, maar ook geen luxe chalets.'	Burgemeester Hubert Bruls van Nijmegen	politiek persoon
'De druk is enorm. Dit is niet meer alleen het probleem van het COA, maar van heel	bestuursvoorzitter Gerard Bakker van het COA.	vluchtelingenexpert

Nederland', aldus bestuursvoorzitter Gerard Bakker van het COA.		
De Duitse minister van Buitenlandse Zaken Steinmeier waarschuwde de Visegradlanden (Polen, Tsjechië, Hongarije, Slowakije) dat 'een eerlijk verdelingsmechanisme' voor de honderdduizenden asielzoekers noodzakelijk is. 'Deze uitdaging kan niet door één land worden gedragen. We moeten een beroep doen op de Europese solidariteit.'	De Duitse minister van Buitenlandse Zaken Steinmeier	politiek persoon
De Hongaarse premier Orbán noemde Brusselse asielquota eerder 'het einde van Europa'	Hongaarse premier Orbán	politiek persoon
Het gaat meer dan een paar dagen duren voordat het kamp er ook echt staat, aldus burgemeester Hubert Bruls van Nijmegen.	burgemeester Hubert Bruls van Nijmegen	politiek persoon
Volgens directeur Gerard Bakker van het COA zal het tentenkamp alle faciliteiten hebben die nodig zijn, maar verder sober van inrichting zijn. 'Het gaat nadrukkelijk om noodopvang voor mensen die anders geen dak boven hun hoofd hebben.'	directeur Gerard Bakker van het COA	vluchtelingenexpert
De omvang van de toestroom noopt tot een landelijk gecoördineerde aanpak', zegt politiechef Paul van Musscher, die bij de Nationale Politie verantwoordelijk is voor de portefeuille vreemdelingenzaken en migratiecriminaliteit.	politiechef Paul van Musscher	institutioneel expert
'Als het geld er is, kunnen we beginnen', zei een officier van de Griekse kustwacht op het eiland Chios vrijdag.	zei een officier van de Griekse kustwacht	Institutioneel expert
De Hongaarse premier Orban zei vrijdag dat Oostenrijk heeft geweigerd mee te werken aan het instellen van een corridor voor vluchtelingen via Hongarije.	De Hongaarse premier Orban	Politiek persoon
'Ik weet dat de critici roepen dat dit Europa verdeelt maar er is sprake van een noodsituatie aan de grenzen. Daarbij zou afzien van een besluit de EU nog meer verdelen en de geloofwaardigheid van de Unie nog meer ondermijnen', zei de Luxemburgse minister Asselborn (Europese Zaken) dinsdagavond na afloop van de vergadering.	de Luxemburgse minister Asselborn (Europese Zaken)	Politiek persoon
Timmermans noemde het spreidingsakkoord 'een belangrijke eerste stap'	Europees Commissaris Timmermans	Politiek persoon
de Duitse minister van Binnenlandse Zaken De Maizière sprak over 'een bouwsteen'.	de Duitse minister van Binnenlandse Zaken De Maizière	Politiek persoon

De Canadese regering heeft zich bereid verklaard om binnen twaalf maanden 10.000 Syrische vluchtelingen op te vangen. Dat heeft minister van Migratie Chris Alexander zaterdag gemeld	heeft minister van Migratie Chris Alexander	Politiek persoon
Door een vereenvoudiging van de administratieve procedure kunnen de 10.000 Syrische vluchtelingen in Canada eerder worden opgevangen dan voorzien, meldt de conservatieve regering	de conservatieve regering	Politiek persoon
'Kroatië is klaar om die mensen te ontvangen en door te sturen naar de landen waar ze heen willen; duidelijk Duitsland en de Scandinavische landen', zei premier Zoran Milanovic vandaag in het parlement. '	premier Zoran Milanovic	Politiek persoon
De lengte zal afhangen van het aantal vluchtelingen dat in de richting van Roemenië trekt om Hongarije binnen te komen, aldus de minister.	Hongaarse minister van Buitenlandse Zaken Peter Szijarto	Politiek persoon
Wat de autoriteiten ook doen om vluchtelingen te weren, de stroom zal er niet minder door worden, zei Demetrios Papademetriou, directeur van onderzoeksinstituut Migration Policy Institute Europe, recent in een interview met de Volkskrant	Demetrios Papademetriou, directeur van onderzoeksinstituut Migration Policy Institute Europe	vluchtelingenexpert
Itayi Viriri van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) vindt het geen goede zaak dat autoriteiten er alles aan doen om vluchtelingen te weren of om te leiden. 'De consequentie is dat de reis voor een migrant langer, duurder en gevaarlijker wordt. Hoe groter de wanhoop, hoe dieper ze in de handen van mensensmokkelaars worden gedreven.'	Itayi Viriri van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)	vluchtelingenexpert
. 'Ik ben geen harteloze racist die kinderen schopt', schrijft ze. 'Ik heb echt spijt van wat er is gebeurd. Ik ben nu pas genoeg bijgekomen om erover te schrijven. Ik ben nog in shock.'	De Hongaarse camerajournalist Petra László	Institutioneel expert
'De kans dat alle EU-landen nu wel akkoord gaan met de verplichte opname van nog meer vluchtelingen, is minimaal', zegt Volkskrantcorrespondent Marc Peepkorn.	Volkskrantcorrespondent Marc Peepkorn.	Institutioneel expert
Het hoofd van de dienst, Konstantin Romodanovski, zei volgens persbureau Sputnik dat Rusland wel degelijk bereid is	Het hoofd van de de Russische federale migratiedienst, Konstantin Romodanovski	Vluchtelingenexpert

asielaanvragen van Syriërs te overwegen.		
. NAVO-chef Jens Stoltenberg liet weten dat de militaire Russische activiteiten het vinden van een politieke oplossing in in Syrië moeilijker maken	NAVO-chef Jens	Politiek persoon
Hetzelfde zei woensdag de Franse minister van Buitenlandse Zaken, Laurent Fabius.	de Franse minister van Buitenlandse Zaken, Laurent Fabius.	Politiek persoon
Ook het Witte Huis heeft met 'diepe bezorgdheid' gereageerd op de berichten over Russische troepen in Syrië en zegt de situatie in de gaten te houden. 'Constructieve bijdrage van Rusland heten wij van harte welkom. Maar we zijn duidelijk geweest dat het voor elke partij, dus ook voor Rusland, onredelijk is om het regime van Assad op welke manier dan ook te steunen.'	Het Witte Huis	Politiek persoon
. 'Slovenië is toch die kant op?', vraagt een van de eersten voor alle zekerheid.	Een van de eersten die richting de grens loopt	Vluchteling zelf
'Zelfs ons hotel hoefden we niet te betalen', vertelt Mahmoud Zaza, een Syriër uit Damascus.	Mahmoud Zaza, een Syriër uit Damascus.	Vluchteling zelf
Vrijdagmorgen had premier Zoran Milanovic, een sociaal-democraat, gezegd dat zijn land geen hotspot van migranten mocht worden.	premier Zoran Milanovic	Politiek persoon
Not like this, zegt een grenswachter.	een grenswachter.	Institutioneel expert
Dijkhoff tekent daarbij aan dat er wel een lijst moet komen van veilige landen, inclusief de Balkanlanden, waar vluchtelingen naar terug kunnen worden gestuurd.	van staatssecretaris Klaas Dijkhoff (Asiel)	Politiek persoon
'Geconfronteerd met de tragedie van de tienduizenden vluchtelingen die op de vlucht slaan voor oorlog en honger,' sprak Paus Franciscus tegenover een vol Sint-Pietersplein in Vaticaanstad, 'vraagt het evangelie ons om hen concrete hoop te geven.'	Paus Franciscus	geestelijken
Schäuble wilde geen bedragen noemen, maar liet op een G20-top in Ankara weten dat er 'manoeuvrerruimte' is in de begroting.	Minister Wolfgang Schäuble van Financiën	Politiek persoon
Het plan voor de asielopvang kan rekenen op brede steun in het college, dat bestaat uit D66, VVD, SP en CDA, aldus de woordvoerder.	Een woordvoerder van de gemeente Hilversum	Politiek persoon
. 'Als deze foto's Europa's houding ten opzichte van vluchtelingen niet veranderen,	de Britse krant The Independent.	Institutioneel / media

wat dan wel?' kopt de Britse krant The Independent.		
De verschrikkelijke menselijke tragedies die zich aan de Europese kusten voltrekken, krijgen een gezicht door één beeld, schrijft The Guardian.	The Guardian.	Institutioneel / media
Volgens The Daily Mail symboliseren de broertjes Kurdi de wanhoop van duizenden.	The Daily Mail	Institutioneel / media
Op Twitter noemen veel mensen de foto's 'iconisch': het beeld zou symbool staan voor de tragiek van de vluchtelingencrisis.	twitteraars	Gewone mensen => helper
Dit kleine jongetje overleefde de Syrische oorlog, maar stierf op zoek naar vrede in Europa', twitterde iemand.	Een twitteraar	Gewone mensen => helper
'Deze foto bewijst het falen van de medemenselijkheid. We kunnen niet langer aan de zijlijn blijven staan.'	Veel mensen	Gewone mensen => helper
De minister van migratie Yannis Mouzalas heeft woensdag gezegd dat de Griekse overgangsregering maatregelen wil treffen om de enorme hoeveelheid vluchtelingen en migranten die naar het land reizen beter op te vangen en te verwerken.	De minister van migratie Yannis Mouzalas	Politiek persoon
Ze stellen dat in een gezamenlijk document, aldus het Italiaanse ministerie van Buitenlandse Zaken woensdag.	het Italiaanse ministerie van Buitenlandse Zaken woensdag.	Politiek persoon
De vluchtelingen die nu naar Nederland komen kunnen een interessant arbeidsmarktpotentieel zijn voor ons, zegt een woordvoerder van de Nederlandse Spoorwegen.	een woordvoerder van de Nederlandse Spoorwegen	Institutioneel
'Het is voor vluchtelingen niet altijd makkelijk aan een baan te komen,' zegt Henk Nijhuis van VluchtelingenWerk.	Henk Nijhuis van VluchtelingenWerk	vluchtelingenexpert

Algemeen Dagblad		
„Mensen willen eerst rust en een verblijfsstatus, daarna gaan ze aan de slag met hun toekomst,” verklaart Jasper Vink, woordvoerder van de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF.	Jasper Vink, woordvoerder van de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF.	Vluchtelingenexpert
„Veel asielzoekers hebben geen diploma's meegenomen,” constateert Freddy Weima, directievoorzitter van EP-Nuffic.	Freddy Weima, directievoorzitter van EP-Nuffic	Institutioneel expert

„Normaal hebben we twee klassen, nu moeten we nog voor vijftig mensen nieuwe groepen opzetten," zegt Marjolijn Kaak, interim-directeur van de Dienst Studentenzaken.	Marjolijn Kaak, interim-directeur van de Dienst Studentenzaken.	Institutioneel expert
. „Een soort buddyproject om ze wegwijs te maken," legt woordvoerder Renée Merckx uit	woordvoerder Renée Merckx van de Universiteit Leiden	Institutioneel expert
„Het is niet nieuw dat vluchtelingen gaan studeren in Nederland," zegt Nynke van Hurne van de Vereniging Hogescholen.	zegt Nynke van Hurne van de Vereniging Hogescholen	Institutioneel expert
Verschillende vluchtelingen vertelden deze krant de afgelopen weken bewust voor Nederland te hebben gekozen, omdat het hier relatief makkelijk zou zijn om de rest van het gezin te laten overkomen.	Verschillende vluchtelingen	Vluchteling zelf
„Op grond van de ervaring met nareizende asielzoekers uit Syrië in de eerste helft van dit jaar is zeker te verwachten dat ook in de komende wintermaanden veel aanvragen worden gedaan voor nareis van gezinsleden van de groep Syriërs die nu binnenkomt," stelt Gerrie Lodder van het Instituut voor Immigratierecht aan de Universiteit van Leiden.	Gerrie Lodder van het Instituut voor Immigratierecht aan de Universiteit van Leiden.	vluchtelingenexpert
Ook VluchtelingenWerk Nederland stelt 'meer nareizende gezinsleden te verwachten'. „Onze mensen zijn nu ontzettend druk met die groep mensen," aldus woordvoerder Annemiek Bots.	woordvoerder Annemiek Bots van VluchtelingenWerk Nederland	Vluchtelingenexpert
Daarnaast klonk het 'Breng ons naar een betere plek' en 'De winter komt - geef ons informatie'.	vijftig Syrische asielzoekers	Vluchtelingen zelf
De politie zit aan de grens van wat zij nog aankan, zegt vakbondsbestuurder Jörg Radeck in de krant Die Welt.	vakbondsbestuurder Jörg Radeck	Institutioneel expert
'Normale' dagelijkse spanningen tussen mensen onderling komen wel voor. Dat zegt het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).	Vluchtelingenexpert
„Wij hebben geen signalen dat er religieuze spanningen zijn tussen de verschillende groepen en zijn ook geen voorstander van scheiding van groepen", aldus landelijk voorlichter Jan-Willem Anholts.	landelijk voorlichter Jan-Willem Anholts.	Vluchtelingenexpert
Enkele christenen in de opvang lieten eerder anoniem weten dat zij worden bedreigd door moslims in de opvang.	Enkele christelijke asielzoekers	Vluchtelingen zelf
Volgens oud-directeur Nettie Groeneveld van het azc in Dokkum is het niet zo gek dat er af	oud-directeur Nettie Groeneveld van het azc in Dokkum	Vluchtelingenexpert

en toe onenigheid is op een opvanglocatie. „Overall waar grote groepen mensen bij elkaar zien, kunnen problemen ontstaan. Als ik hier op zondagmorgen door het dorp kom, zie ik ook de vernielingen van de uitgaansnacht", stelt Groeneveld nuchter vast.		
Ook staatssecretaris Klaas Dijkhoff van Veiligheid en Justitie is tegen scheiding van groepen. „Wie geweld in eigen land ontvlucht en hier komt voor veiligheid en vrijheid moet zich simpelweg houden aan de Nederlandse normen en waarden en de	staatssecretaris Klaas Dijkhoff van Veiligheid en Justitie	Politiek persoon
Volgens de PKN kan begeleiding en voorlichting zorgen voor een betere overgang naar een andere cultuur	de Protestantse Kerk in Nederland	Geestelijken
„Als Europese landen vluchtelingen bij elkaar over de schutting blijven gooien wordt het een onmenselijke chaos", aldus CDA-Europarlementariër Jeroen Lenaers.	CDA-Europarlementariër Jeroen Lenaers.	Politiek persoon
Snelle oplossingen voor de lange termijn zijn nu binnen handbereik, is de verwachting van Schulz. „Junckers plannen brengen Europese Unie een stuk verder."	Parlementsvoorzitter Martin Schulz	Politiek persoon
Voorzitter van de Europese Commissie Jean-Claude Juncker zei dat hij heel blij zou zijn als de ministers maandag goedkeuring verlenen aan zijn voorstellen, die hij naar eigen zeggen heeft afgestemd met EU-president Donald Tusk.	Voorzitter van de Europese Commissie Jean-Claude Juncker	Politiek persoon
Staatssecretaris Klaas Dijkhoff (Asiel) verwacht brede steun voor de plannen, zei hij dinsdag tijdens de toelichting van de plannen.	Staatssecretaris Klaas Dijkhoff (Asiel)	Politiek persoon
„De smokkelaars verdienen geld aan andermans ellende en zien de dood zien als bedrijfsrisico", schrijft het kabinet.	het kabinet.	Politiek persoon
Sutherland meent dat de religieuze oorlogsvoering ook nog zal uitbreiden. Dat schrijft The Telegraph . „De geschiedenis zal hard oordelen over onze aanpak in de crisis."	de Ier Peter Sutherland, speciale gezant voor migranten en vluchtelingen bij de Verenigde Naties	Vluchtelingenexpert
Het heeft geen zin om daarover te praten als de grenzen open zijn, zei premier Viktor Orban.	Hongaarse premier Viktor Orban.	Politiek persoon
'Lieve allemaal, kijk eens in je kledingkast of op zolder,' zo luidde de oproep van de Eindhovense Annemarie van Houte (32) op Facebook.	de Eindhovense Annemarie van Houte (32)	Gewone mensen => helper
„Het is superlief, maar wij moeten ons echt richten op draagdoeken," legt Anna Smit verontschuldigend uit.	Anna Smit	Gewone mensen => helper
E én voor één lopen mensen met dozen vol draagdoeken richting het busje. „Treintje! Treintje! Makkelijker!" roept een vrijwilliger.	een vrijwilliger.	Gewone mensen => helper

„De mensen moeten wel eerst even bellen, voordat ze met een vrachtwagen vol met kinderspeelgoed en kinderkleren naar een COA rijden," waarschuwt COA-zegsman Jan-Willem Anholts.	COA-zegsman Jan-Willem Anholts.	Vluchtelingenexpert
Maar, zei Samsom, 'tegelijk zie je de enorme omvang en ga je je zorgen maken om de vraag: als ze allemaal hierheen komen, hebben we voor allemaal dan een woning en een baan?'	PvdA-leider Diederik Samsom	Politiek persoon
De gedoodverfde Franse presidentskandidaat Alain Juppé zei met een schuin oog naar de extreemrechtse Marine Le Pen dat 'Frankrijk niet het leed der wereld kon ontvangen'.	De gedoodverfde Franse presidentskandidaat Alain Juppé	Politiek persoon
In Oost-Europa - dat heel wat eigen burgers naar het westen liet vertrekken op zoek naar een beter leven - wist de Slowaakse premier Robert Fico dat '95 procent van de vluchtelingen' economische migranten waren. „Wij doen niet mee aan het idiote idee iedereen maar te accepteren," klonk het keihard.	Slowaakse premier Robert Fico	Politiek persoon
„We ervaren vluchtelingen als een bedreiging van onze welvaart: onze sociale zekerheid, onze werkgelegenheid, ons onderwijs," stelt Peer Scheepers, hoogleraar migratie en sociologie in Nijmegen.	Peer Scheepers, hoogleraar migratie en sociologie in Nijmegen.	Vluchtelingenexpert
De grote meute wachtende vluchtelingen buiten het station van Boedapest scandeerde deze week: 'Duitsland! Duitsland!'	Een grote meute vluchtelingen	Vluchtelingen zelf
„Neem het ze maar eens kwalijk," schreef een Duitse commentator.	een Duitse commentator.	Institutioneel expert
Maar volgens Jurrien ten Brink is het vooral liefde en aandacht wat ze nodig hebben. „De vluchtelingen zitten met hun tasje in de noodopvang, met z'n achten in hokjes met schermen ertussen. Daar wordt niemand gelukkig van. Nu krijgen ze toch het gevoel 'hé, ze staan voor me klaar'."	Jurrien ten Brink	Gewone mensen => helper
„Mensen zijn vaak geneigd om met spullen te komen. Op sommige locaties is daar geen behoefte aan. Zo kwam op een van de opvangcentra een man met twee zakken vol speelgoed en maar liefst tien paar schaatsen aanzetten", aldus Jan-Willem Anholts, een woordvoerder van het COA.	Jan-Willem Anholts, een woordvoerder van het COA.	Vluchtelingenexpert
Onder de opgepakte vluchtelingen bevond zich volgens een woordvoerder van premier Viktor Orban ook een terrorist.	een woordvoerder van premier Viktor Orban	Politiek persoon
. Naar schatting 30.000 mensen demonstreerden in het Deense Kopenhagen. Ze zongen voor het parlamentsgebouw: "Zeg het hardop en zeg het duidelijk, vluchtelingen zijn welkom hier".	30.000 mensen	Gewone mensen => helper
„Ik ga geen top tegenhouden, maar een EU-top - in principe - besluit bij unanimititeit. Dus ik weet niet of daar de oplossing van komt.	Premier Mark Rutte	Politiek persoon

Terwijl in de justitieraad, waar Klaas Dijkhoff zit, over een voorstel met een forse meerderheid gestemd kan worden. Die lijkt zich af te tekenen, dus de vraag is wat een top dan kan bijdragen", aldus de premier tegen het ANP.		
„Ook moeten we tot een betere dialoog met Turkije komen", aldus Merkel.	Bondskanselier Angela Merkel	Politiek persoon
Een woordvoerder van de UNHCR, de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties, verklaarde dat meerdere mensen die om asiel vroegen, werden geweigerd en meteen teruggestuurd naar Servië.	Een woordvoerder van de UNHCR, de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties	Vluchtelingenexpert
De regelingen zijn voorlopig van aard, aldus een woordvoerder van de regering.	een woordvoerder van de regering.	Politiek persoon
De regering in Boedapest heeft besloten vast met het grondwerk te beginnen. Dat heeft minister Peter Szijarto van Buitenlandse Zaken dinsdag meegedeeld.	minister Peter Szijarto van Buitenlandse Zaken	Politiek persoon
Het Roemeense ministerie van Buitenlandse Zaken noemde uitbreiding van het hek in de richting van Roemenië een „incorrect gebaar en een besluit dat indruist tegen de Europese geest".	Het Roemeense ministerie van Buitenlandse Zaken	Politiek persoon
Volgens staatssecretaris Klaas Dijkhoff is er geen politiek akkoord bereikt over de verdeling van 160.000 vluchtelingen over Europa. Dat zei hij maandagavond in Brussel na overleg met zijn Europese ambtgenoten.	staatssecretaris Klaas Dijkhoff	Politiek persoon
De Duitse minister van Binnenlandse Zaken Thomas De Maizière zei dat er een politiek akkoord was gesloten over de verdeling van 160.000 vluchtelingen over Europa.	De Duitse minister van Binnenlandse Zaken Thomas De Maizière	Politiek persoon
„Waar geen unanimitieit over is, is de herplaatsing van mensen. Over de 120.000 is geconstateerd dat een grote meerderheid voor is, maar niet iedereen", aldus Dijkhoff.	staatssecretaris Klaas Dijkhoff	Politiek persoon
„We hebben als overheid en samenleving een gemeenschappelijke rol in de opvang van vluchtelingen. Steeds meer gemeenten vangen al vluchtelingen op. Het is nu zaak dat de lasten worden gedeeld", aldus de VNG.	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	Institutioneel expert
Presentatoren, actrices, zangers, sporters en bestuurders vragen zich af: Wat kunnen we doen?	Presentatoren, actrices, zangers, sporters en bestuurders	Gewone mensen => helper
Theatermaker en acteur Gable Roelofsen en advocaat Hendrik-Jan Biemond zitten achter de advertentie. „Het is heel spontaan ontstaan", licht Roelofsen toe.	Theatermaker en acteur Gable Roelofsen en advocaat Hendrik-Jan Biemond	Gewone mensen => helper
Omroepen voeren momenteel druk overleg met de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) over een gezamenlijke aanpak of actie op	Shula Rijxman van de raad van bestuur	Institutioneel expert

radio en televisie rond de vluchtelingen crisis in Europa. Dit zei Shula Rijxman van de raad van bestuur van de NPO donderdag.		
In RTL Late Night vertellen acteurs Waldemar Torenstra en Katja Herbers over hun ervaringen op het vluchtelingenstrand van Lesbos.	acteurs Waldemar Torenstra en Katja Herbers	Gewone mensen => helper
Twitteraars regaeerden emotioneel op de beelden. „Ooit zwom ik hier, nu spoelt er een verdronken Syrisch jongetje aan op vlucht voor krankzinnige oorlog", klonk het.	Twitteraars	Gewone mensen => helper
„Als deze foto's je niet raken, dan heb je geen hart", concludeerde een andere twitteraar.	Een twitteraar	Gewone mensen => helper
Anderen richten hun pijlen over de criminelen achter de overtocht.: „Die verdomde smokkelaars. Geef ze in godsnaam een zwemvest voor al die duizenden euro's die deze vluchtelingen betalen."	Andere twitteraars	Gewone mensen => helper
Op Facebook meldden De Pous en Smit afgelopen weekend een evenement aan en bijna meteen liep het storm. „De draagdoeken stapelen zich hier al op tot het plafond," vertelt De Pous. ,	Amsterdamse yogaschooleigenaren Steffi de Pous (32) en Anna Smit (36)	Gewone mensen => helper
Spaans gaat tijdens de eerstkomende raadsvergadering (dinsdag 15 september) op zoek naar steun voor zijn oproep. „Ik zou het mooi vinden als er straks een raadsbrede uitspraak ligt waarin de gemeente Molenwaard met volle overtuiging haar sociale gezicht toont en alles in het werk stelt om vluchtelingen in de gemeente op te nemen," zegt de PvdA-politicus.	PvdA-gemeenteraadslid Eric Spaans van Molenwaard	Politiek persoon
Ineke van der Have (VVD) vindt het nog veel te vroeg om nu al een standpunt in te nemen. „Ik zie dat liever andersom. Ik vind het nogal prematuur eerlijk gezegd.	Ineke van der Have (VVD)	Politiek persoon
Andere raadsleden zijn wel enthousiast over het voornemen, zoals Corné Egas (SGP). „Dit dragen we natuurlijk een warm hart toe."	Corné Egas (SGP).	Politiek persoon
Dat geldt ook voor Joke Stravers (Gemeentebelangen Molenwaard). „We moeten allemaal ons steentje bijdragen, maar wat ons betreft gaan we natuurlijk wel uit van eerlijke verdeling over het land. Naar vermogen doen we uiteraard ons best."	Joke Stravers (Gemeentebelangen Molenwaard)	Politiek persoon

NRC Handelsblad		
Mahdi heeft goede hoop dat hij aan de slag kan bij het kledingbedrijf Scotch & Soda in Amsterdam. Hij werkte acht jaar bij de	Mahdi	Vluchteling zelf

vestiging in Dubai. „Ik heb daar veel contacten aan overgehouden”, zegt hij.		
Ook hij maakte de oversteek naar de Europese Unie per boot. Net als Mahdi heeft hij familie in Nederland. „Daarom was dit mijn reisdoel.”	lotgenoot Christian (23)	Vluchteling zelf
Jon de Ruijter, directeur van Erasmus Sport, zegt dat zo'n 1.200 studenten zich hebben aangemeld om iets met de tijdelijke bewoners te doen: van spelen met de kinderen tot sporten. „Ze nemen ze ook mee achterop de fiets naar de highlights van de stad.”	Jon de Ruijter, directeur van Erasmus Sport	Institutioneel expert
„Ik hoorde op het nieuws steeds over vluchtelingen”, zegt Jean Martin-Monier (19) uit Frankrijk, student international business administration. „Het bleef een abstract iets, maar nu kan ik echt iets doen.”	Jean Martin-Monier (19) uit Frankrijk, student international business administration	Gewone mensen => helper
De 20-jarige Leo Tse uit Hongkong die communicatie studeert, beaamt dat.	De 20-jarige Leo Tse uit Hongkong die communicatie studeert	Gewone mensen => helper
„Geld geven kan iedereen”, vindt de oorspronkelijk uit Curaçao afkomstige economiestudent Christina Curie (22).	de oorspronkelijk uit Curaçao afkomstige economiestudent Christina Curie (22).	Gewone mensen => helper
„Als deze beelden de houding van Europa jegens vluchtelingen niet veranderen”, schreef de Britse krant <i>The Independent</i> , „wat dan wel?”	de Britse krant <i>The Independent</i>	Institutioneel expert
Combineer dat met termen als een continent dat 'overspoeld' raakt door een 'stroom' migranten – 'watertaal' waarin de Britse tabloids graag schrijven – en je hebt een sterk tegengeluid, zegt Leo Lucassen, directeur onderzoek van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis en hoogleraar aan Universiteit Leiden.	zegt Leo Lucassen, directeur onderzoek van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis en hoogleraar aan Universiteit Leiden.	Institutioneel expert
VVD-premier Mark Rutte, van grote invloed op 'draagvlak', is geen voorstander van ruimer asielbeleid. Hij zei vorige week vooral een betere verdeling van vluchtelingen te wensen „omdat de lasten nu wel heel erg terecht komen bij een paar landen: Nederland, Duitsland en Zweden”.	VVD-premier Mark Rutte	Politiek persoon
Die kans is niet zo groot, denkt Peter Rodrigues, hoogleraar immigratierecht in Leiden. In Duitsland is de voedingsbodem voor extreemrechtse sentimenten sterker. „Dat komt deels doordat de stem tegen asielzoekerscentra politiek veel minder is vertegenwoordigd dan in Nederland.”	Peter Rodrigues, hoogleraar immigratierecht in Leiden	Vluchtelingenexpert
Florens van der Kooi, actieleider van het nationalistische Voorpost, ziet acties tegen asielzoekerscentra in Nederland voorlopig niet van de grond komen. „Of er moet echt stront aan de knikker zijn. Dorpsbewoners die ergens in conflict raken met asielzoekers, dan komen we in actie.”	Florens van der Kooi, actieleider van het nationalistische Voorpost	Institutioneel expert

Opstand, zegt Constant Kusters, voorman Nederlandse Volks-Unie, zal moeten komen vanuit de bevolking zelf	Constant Kusters, voorman Nederlandse Volks-Unie	Institutioneel expert
Meestal niet, zegt Connie van den Broek van het Ongedokumenteerden Steunpunt in Rotterdam.	Connie van den Broek van het Ongedokumenteerden Steunpunt in Rotterdam	Vluchtelingenexpert
Dorine Manson, directeur van Vluchtelingenwerk, waarschuwt de laatste dagen om dezelfde reden tegen het lichtvaardig in huis nemen van een vluchteling	Dorine Manson, directeur van Vluchtelingenwerk,	Vluchtelingenexpert
Zwanny en Eelke Visser hebben tientallen jaren vluchtelingen opgevangen in hun huis in Musselkanaal. Ze hebben alles langs zien komen: alleenstaanden, echtparen, gezinnen, kinderen, uit alle denkbare landen. „Je moet er tegen kunnen”, zegt Eelke Visser.	Zwanny en Eelke Visser	Gewone mensen => helper
„Ik wil niet met een smokkelaar”, zegt Taïm Shami, een twintigjarige Syrische vluchteling. „Ik wil niet dood op zee.”	Taïm Shami, een twintigjarige Syrische vluchteling	Vluchteling zelf
„We hebben via ambassades geprobeerd legaal te gaan. Van de Verenigde Staten en andere landen. Maar dat leidde tot niets”, zegt Shami, die inmiddels twee jaar in Turkije is.	Shami	Vluchteling zelf
„We kregen mail van ze met een telefoonnummer”, vertelt Ahmed Emin (31), een van de vijftien organisatoren.	Ahmed Emin (31)	Vluchteling zelf
. „We blijven hier totdat we toestemming krijgen”, zegt Fadi Hossen (35).	Fadi Hossen (35).	Vluchteling zelf
Syrische vluchtelingen zijn te getraumatiseerd om zich te kunnen aanpassen. En het leven in de Arabische Golfstaten is te duur voor hen. Daarom kunnen we ze hier niet opvangen. Woorden van deze strekking sprak een Koeweiti die werkt voor een regionale denktank onlangs tijdens een symposium over Syrië.	een Koeweiti die werkt voor een regionale denktank	Institutioneel expert
„Ik wilde dat ik dit niet had gezien”, schrijft iemand in reactie op het filmpje. „Walgelijk.”	Een reageerder op internet	Gewone mensen => helper
„Oliegeld dient blijkbaar alleen voor megalomane bouwprojecten”, aldus een twitteraar.	Een twitteraar	Gewone mensen => helper
. „Landen kunnen hun geweten niet sussen door geld uit te delen, en daarna hun handen er vanaf trekken”, zei Sherif Elsayed-Ali, hoofd vluchtelingen van Amnesty, in december bij de publicatie van het rapport <i>Left in the Cold</i> .	Sherif Elsayed-Ali, hoofd vluchtelingen van Amnesty	Vluchtelingenexpert
. Zo schreef de invloedrijke Emirati blogger Sultan Sood al-Qassimi in een opiniestuk in de <i>International Business Times</i> dat de Golfstaten een morele en culturele plicht hebben Syrische vluchtelingen te accepteren	de invloedrijke Emirati blogger Sultan Sood al-Qassimi	Gewone mensen => helper
De Syrische Boushra, secretaresse op een school in Koeweit, heeft dit zelf ondervonden. Ze krijgt haar familie met geen mogelijkheid	De Syrische Boushra, secretaresse op een school in Koeweit	Vluchteling zelf

het land in. „Ik probeer het al drie jaar, maar het lukt niet.”		
„Laten we in elk geval familieleden toelaten van Syriërs die hier al jaren werken”, zegt Muna al Fuzai, een columniste in Koeweit.	Muna al Fuzai, een columniste in Koeweit.	Gewone mensen => helper
Onwaarschijnlijk, zegt hoogleraar migratierecht Hemme Battjes. „Als ik de premier van Turkije was, zou ik zeggen: we hebben al twee miljoen vluchtelingen, dus zoek het uit.”	hoogleraar migratierecht Hemme Battjes	Vluchtelingenexpert
Adriaan Schout, de Europadeskundige van denktank Clingendael, deelt een deel van de kritiek. „Het is natuurlijk <i>wishful thinking</i> dat migranten niet meer zullen proberen om naar Europa te komen. Ze denken dat hun leven hier beter zal zijn dan in regionale opvangcentra.”	Adriaan Schout, de Europadeskundige van denktank Clingendael	Institutioneel expert
„We zijn nog vlakbij huis”, zegt Mohammed.	Mohammed Haj Suleiman (30)	Vluchteling zelf
Broer Nejeeb is negatiever. „Ik verveel me hier dood.”	Broer Nejeeb	Vluchteling zelf
Een vrouw met een vijf dagen oude baby in haar armen wil naar de begrafenis van haar vader, maar mag er niet door, zegt ze.	Een vrouw met een vijf dagen oude baby in haar armen	Vluchteling zelf
De manager van de winkel zegt dat hij in de gaten houdt dat de prijzen niet hoger zijn dan in de supermarkt van Kilis.	De manager van de winkel	Gewone mensen => neutraal
„We bezuinigen op melk en groente. Brood is belangrijker”, zegt Fatima Alomar (46), die met negen personen in een container woont	Fatima Alomar (46)	Vluchteling zelf
Khaled Mem (32) loopt met een zangvogeltje in een klein houten kooitje richting de markt. Hij zit al vijf jaar in het kamp. „Ik ben hier getrouwd. Ik heb hier mijn eerste kind gekregen.”	Khaled Mem (32)	Vluchteling zelf
„Verenigde Leugenaars is een betere naam dan Verenigde Naties”, zegt Ahmed Ubed (50) bitter. „Als dit zo door gaat heb je straks kinderen van een jaar oud die al bij de terroristen gaan.”	Ahmed Ubed (50)	Vluchteling zelf
Ayman Hajhusein (36), een magere man met een forse baard, was tankmonteur in het Syrische leger. In Turkije kan hij geen werk vinden, klaagt hij. „Hoe kan ik mijn zeven kinderen voeden?”	Ayman Hajhusein (36),	Vluchteling zelf
„Voor het eerst vraag ik me af of we de taakstelling halen”, zegt wethouder sociale zaken Nelleke Vedelaar (PvdA).	wethouder sociale zaken Nelleke Vedelaar (PvdA).	Politiek persoon
Een andere wethouder voorkomt onrust door te zoeken „buiten de sociale woningen om. Voor 42 asielzoekers hebben we nu kloostertuinen en gemeentelijk eigendom beschikbaar.”	Een wethouder	Politiek persoon
Minister Blok (Wonen, VVD) erkent dat het	Minister Blok (Wonen, VVD)	Politiek persoon

huisvesten van statushouders extra druk legt op de sociale huursector. „Maar de verdeling naar inwonertal van gemeenten, is eerlijk en transparant. Daar wordt niet van afgeweken.”		
Een woordvoerder laat wel weten dat de uitzendsector „een belangrijke rol” zou kunnen spelen.	Een woordvoerder van werkgeversorganisatie VNO-NCW	Politiek persoon
We spreken nu over de exacte invulling”, zegt een woordvoerder van Randstad.	een woordvoerder van Randstad.	Institutioneel expert
Veel vluchtelingen willen graag zo snel mogelijk aan de slag, zegt een woordvoerder van Vluchtelingenwerk, maar vinden vaak geen baan. De redenen: „De taalachterstand, diploma’s die niet worden erkend, een gat in de cv door de vlucht”.	een woordvoerder van Vluchtelingenwerk	Vluchtelingenexpert
„De meeste vluchtelingen zijn jong, goed opgeleid en gemotiveerd”, zei Daimler-topman Dieter Zetsche tegen Duitse media.	Daimler-topman Dieter Zetsche	Institutioneel expert
De vluchtelingencrisis is het beste wat Europa had kunnen overkomen. Spreker Harry Starren is stellig. Hoe we over tien jaar op deze tijd zullen terugkijken? „Als een gemiste kans.”	Spreker Harry Starren	Gewone mensen => helper
„We willen een minder cynisch klimaat bewerkstelligen”, zegt initiatiefnemer Gable Roelofsen (33) tijdens een rustmoment. „Een genuanceerd geluid, minder geschreeuw op de flanken.”	initiatiefnemer Gable Roelofsen (33)	Gewone mensen => helper
Dat zegt niet alleen adviseur Harry Starren; hij krijgt bijval van zijn discussiepartners, onder wie Wiebe Draijer en Dick Benschop, topmannen van respectievelijk Rabobank en Shell Nederland. Die laatste: „Een influx van mensen gaat gepaard met een groei aan welvaart.”	Dick Benschop, topman van Shell Nederland	Institutioneel expert
„Nou, we zijn het helemaal met elkaar eens”, zegt presentatrice Wouke van Scherrenburg halverwege.	presentatrice Wouke van Scherrenburg	Gewone mensen => helper
„Die moet ook erkend worden”, oppert een panellid. „Het is natuurlijk niet alleen maar feest.”	een panellid	Gewone mensen => helper
„Ze zitten nu allemaal in Ter Apel”, suggereert een jonge vrouw uit het publiek.	een jonge vrouw	Gewone mensen => helper
De Canadese regering is bereid om de komende twaalf maanden 10.000 Syrische vluchtelingen op te vangen. Dat zegt minister van Migratie Chris Alexander.	minister van Migratie Chris Alexander van Canada	Politiek persoon
Door een vereenvoudiging van de administratieve procedure kunnen 10.000 Syrische vluchtelingen eerder worden opgevangen in Canada dan aanvankelijk gedacht, zegt de conservatieve regering.	de regering van Canada	Politiek persoon
De rechter zei te hopen dat andere	De rechter	Institutioneel expert

vluchtelingen de uitspraak zien als een waarschuwing dat en dat zij "deze misdaad niet zullen begaan".		
De Irakees beweerde tegenover de rechter dat hij niet wist een illegale grensovergang overgestoken te hebben	De Irakees	Vluchteling zelf
Oostenrijk zet het leger in om de toename van het aantal vluchtelingen bij de grenzen beter te controleren. Dit zei plaatsvervangend regeringsleider Reinhold Mitterlehner.	plaatsvervangend regeringsleider Reinhold Mitterlehner van Oostenrijk	Politiek persoon
Bij de Duitse grenscontroles zijn vandaag bij Passau dertig mensensmokkelaars aangehouden, zo meldt de Duitse politie.	de Duitse politie.	Institutioneel expert
Jean-Claude Juncker, voorzitter van de Europese Commissie, zegt dat het besluit van Berlijn binnen de zogeheten crisisregels van Schengen valt.	Jean-Claude Juncker, voorzitter van de Europese Commissie	Politiek persoon
De premier zegt ook 1200 migranten op te kunnen vangen.	premier Boiko Borisov van Slovenië	Politiek persoon
Dat heeft de Sloveense ambassadeur in Duitsland, Marta Kos Marko, in de <i>Rheinische Post</i> gezegd.	de Sloveense ambassadeur in Duitsland, Marta Kos Marko	Politiek persoon
De tv-zender N1TV noemt haar gedrag „onacceptabel”.	De tv-zender N1TV	Institutioneel expert
Aan zijn werk – een baan bij de christelijke kindsponsororganisatie Compassion – komt Jurrien ten Brinke (33 jaar) uit Apeldoorn al dagenlang niet meer toe. Aan slapen ook nauwelijks. „Ik heb aldoor media aan de lijn”, zegt hij.	Jurrien ten Brinke (33 jaar) uit Apeldoorn	Gewone mensen => helper
„Germany, Germany!” scanderen duizend migranten, terwijl ze woedend met treintickets zwaaien naar de agenten die dinsdag de hoofdingang van het Ooststation in Boedapest blokkeren.	duizend migranten	Vluchteling zelf
. Maar, zegt Mohammed: „Ze verplichten ons om smokkelaarsauto's te nemen, dat is gevaarlijk! Waarom laten ze ons niet gewoon naar Duitsland gaan?”	Mohammed, een vluchteling uit Syrië	Vluchteling zelf
„Twee dagen geleden werd hier een baby geboren”, zegt Kristina Moravek, een vrijwilligster met een achtjarig Arabisch sprekend dochtertje dat optreedt als tolk	Kristina Moravek, een vrijwilligster	Gewone mensen => helper
De Oostenrijkse bondskanselier Werner Faymann verweet Hongarije laksheid. „De wetten zijn er om gerespecteerd te worden”, zei hij in een verwijzing naar de Dublin-verordening.	De Oostenrijkse bondskanselier Werner Faymann	Politiek persoon
„Ik denk niet dat Hongarije ook maar één immigrant uit Afrika of het Midden-Oosten nodig heeft”, verklaarde Janós Lázár, stafchef van Orbán tegenover het parlement	Janós Lázár, stafchef van Orbán	Politiek persoon
De Duitse bondskanselier Angela Merkel stelde gisteren in Berlijn dat „voor die vluchtelingen die vervolgd worden of oorlog	De Duitse bondskanselier Angela Merkel	Politiek persoon

ontvlucht zijn, er een faire verdeling zou moeten zijn in Europa, gebaseerd op de economische kracht, productiviteit en omvang van elk land”.		
Demonstratief zwaaiden zo'n duizend man gisteren met hun tickets. „Germany, Germany” scandeerden ze boos	Duizend vluchtelingen	Vluchteling zelf
De Duitse krant schrijft dat ze “altijd vóór het publiceren van controversiële foto's is - ook als hier weerstand tegen is. De wereld moet de waarheid zien om te veranderen.”	De Duitse krant Bild	Institutioneel expert
Frank Vermeulen, correspondent Duitsland, schreef vorige week een stuk over hoe Bild meesurft op de golf van sympathie voor vluchtelingen. Hij gaf een verklaring voor de draai van Bild in het artikel 'Achter het gevoel van de lezers aan': “De verklaring ...”	Frank Vermeulen, correspondent Duitsland van het NRC	Institutioneel expert
Afgelopen donderdag publiceerde de krant de foto van Aylan met daarbij de kop 'De heer Cameron, de zomer is voorbij. Nu aan de slag met de grootste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog.'	Britse krant The Sun	Institutioneel expert
De Nationale Politie gaat op drie locaties helpen met het registreren van vluchtelingen. Dat bevestigt woordvoerder van de politie Helma Huizing.	woordvoerder van de politie Helma Huizing.	Institutioneel expert
Van Musscher: “Asielzoekers hebben recht op de bescherming van de politie. We willen laten zien dat wij er ook zijn voor hun veiligheid. We zullen ze beschermen als het nodig is, en optreden bij strafbare feiten.”	Politiechef Paul van Musscher	Institutioneel expert
„Breng me een koran”, zei een man die uit Soedan was gevlucht en nog steeds zijn vieze kleren droeg.	Een vluchteling	Vluchteling zelf
Zouhaira Kartit vindt het verzoek heel logisch. „Sommige mensen hebben yoga nodig om tot rust te komen, wij het geloof.”	Zouhaira Kartit	Vluchteling zelf
: „Inzamelen is één ding. Het ingewikkelde werk begint daarna: vervoeren en uitdelen onder mensen die het het meest nodig hebben.”	Rachida Ben Moussa	Gewone mensen => helper
Het maakt niet uit of moslims of niet-moslims worden geholpen, zegt Nourdeen Wildeman.	Nourdeen Wildeman	Gewone mensen => helper
Boulaoual: „Dat wordt er bij moslims van jongs af aan ingestampt.”	Nouzha Boulaoual (25)	Gewone mensen => helper
Talhaoui: „Dit vrijwilligerswerk is een soort examenonderdeel waar we extra punten mee kunnen krijgen.”	Kamalia Talhaoui (29),	Gewone mensen => helper
Vluchtelingen stappen in. Twee, soms drie. „Hallo madame”, groet een van hen als hij op de achterbank schuift bij Ank (71) en Gerard Wentink (83). Dit is gastvrij Apeldoorn.	Een vluchteling	Vluchteling zelf

Het echtpaar Wentink zit niet op Facebook, maar werd gepolst door een schoondochter, of ze mee wilden doen. „We willen graag helpen. Mijn man heeft de oorlog meegemaakt en toen zijn wij hier ook geholpen. Als je al die vluchtverhalen hoort, is op een stoel blijven zitten en niks doen, geen optie. Dat is niet te verenigen met ons christelijke geloof.”	Ank (71) en Gerard Wentink (83)	Gewone mensen => helper
Ze wonen in een huis waar geen glas en geen deuren meer in zitten. Alles in de omgeving is platgebombardeerd, vertelt hij.	Een vluchteling	Vluchteling zelf
Jean-Claude Juncker, voorzitter van de Europese Commissie, sprak vanmorgen in zijn State of the Union in het Europees Parlement zijn zorgen uit over Europa. Hij zei onder meer dat Europa zich niet in een goede toestand bevindt.	Jean-Claude Juncker, voorzitter van de Europese Commissie	Politiek persoon
Ook gaf ze aan dat economische vluchtelingen niet welkom zijn. “Zij die hier om economische motieven komen, kunnen niet blijven. Hoe moeilijk hun leven ook mag zijn, zo is het nou eenmaal.”	Duitse bondskanselier Angela Merkel	Politiek persoon

Telegraaf		
Het openstellen van de grenzen is een noodoplossing, benadrukte de Oostenrijkse bondskanselier Werner Faymann.	de Oostenrijkse bondskanselier Werner Faymann.	Politiek persoon
Bert Koenders sprak wel van „meer optimisme” aan de vergader tafel	Bert Koenders	Politiek persoon
„Door de grote asielinstroom is er een achterstand ontstaan bij de registratie. Vluchtelingen in de noodopvang worden pas meegeteld zodra ze officieel worden geregistreerd”, legt onderzoeker Dick ter Steege uit	onderzoeker Dick ter Steege	Institutioneel expert
. Ook veel Nederlandse twitteraars reageerden geschokt: „Zo'n triest beeld terwijl Europese landen bekvechten over opvang. Hoe leg ik dat mijn kinderen uit”, klonk het	Veel Nederlandse twitteraars	Gewone mensen => helper
. „Als deze foto's je niet raken, dan heb je geen hart”, concludeerde een andere Twitteraar.	Een andere twitteraar	Gewone mensen => helper
De PVV, de tweede partij in de hofstad, vindt dat de gemeente "bewust speelt met de veiligheid van onze stad, van ons prachtige land" en spreekt van "puur verraad".	De PVV	Politiek persoon
In Nederland staan nogal wat kerkgebouwen leeg. Een aantal daarvan is geschikt om vluchtelingen tijdelijk op te vangen. Daarom wil Protestantse Kerk Nederland (PKN) met staatssecretaris Klaas Dijkhoff van Veiligheid en Justitie praten over het	Geesje Werkman, vluchtelingenskundige van PKN	Vluchtelingenexpert

huisvestingsprobleem voor asielzoekers. Dat heeft Geesje Werkman, vluchtelingdeskundige van PKN, woensdagmorgen gezegd.		
Doorn (gemeente Utrechtse Heuvelrug) houdt vluchtelingen in het Roosevelthuis overigens vooralsnog tegen, aldus burgemeester Frits Naafs	burgemeester Frits Naafs	Politiek persoon
PKN benadrukt dat „het maatschappelijke middenveld” een rol moet spelen bij het asielzoekersprobleem.	PKN	Geestelijken
"Ik wil dat iedereen die vreest voor zijn leven de kans krijgt om een nieuw leven te beginnen, in veiligheid. Ook Europa moet gezamenlijk een aanzienlijke bijdrage leveren aan het opvangen van vluchtelingen", vindt PvdA-Kamerlid Attje Kuiken	PvdA-Kamerlid Attje Kuiken	Politiek persoon
"Het kabinet faalt voor haar dikke-ik-test", stelt Jesse Klaver van GroenLinks	Jesse Klaver van GroenLinks	Politiek persoon
SP-leider Emile Roemer noemt het akkoord onuitvoerbaar en onrealistisch. "Het komt erop neer dat ze de problemen naar voren schuiven en in de regio laten liggen en denken dat er daar een afspraak te maken is voor een kwartje per vluchteling. Als je ziet dat er in twee, drie landen vier miljoen vluchtelingen zijn en dan 110 miljoen, dan is dat een kwartje per vluchteling. Het is ook onrealistisch te denken dat ze dan niet meer deze kant op komen."	SP-leider Emile Roemer	Politiek persoon
"Onwerkbaar! Haagse werkelijkheid! Tekentafel! Ik maakte al de vergelijking: er staat een flat in brand, de brandweer staat beneden, er komen mensen de lift uit en de brandweer zegt: terug de lift in en naar boven, we komen u van het dak halen. Het verdrag voor de mensenrechten staat ook niet toe dat we zeggen: we duwen je terug."	Alexander Pechtold	Politiek persoon
PVV-leider Wilders is evenmin tevreden: "Wat een flutbrief, er verandert helemaal niks, de grenzen blijven gewoon wagenwijd open. Opvang in de regio werkt alleen met dichte grenzen en grenscontroles anders zullen de mensen blijven komen, vaak voor gratis huis en uitkering. De VVD is nu ook definitief voor herverdeling waardoor er duizenden extra asielzoekers in Nederland bij zullen komen. Bedankt VVD, jullie zijn weer eens door de knieën gegaan voor de PvdA."	PVV-leider Wilders	Politiek persoon
"We willen nu naar binnen", zegt Ahmed uit Syrië terwijl het regent. "Over mijn herinneringen aan de reis wil ik niet praten."	Ahmed uit Syrië	Vluchteling zelf
"We moeten dit nu besluiten. Europa kent een	Luxemburgse minister Jean Asselborn	Politiek persoon

noodsituatie", ze de Luxemburgse minister Jean Asselborn na afloop van het overleg.		
"Er was geen geruzie, maar duidelijk is dat het geen makkelijk besluit was", zei staatssecretaris Klaas Dijkhoff (Asiel) over de sfeer.	staatssecretaris Klaas Dijkhoff (Asiel)	Politiek persoon
Vicevoorzitter Frans Timmermans noemde het besluit "een eerste stap". "Dit lost de migratiecrisis niet op."	Vicevoorzitter Frans Timmermans	Politiek persoon
De Duitse minister Thomas de Mazière noemde dit akkoord een "eerste bouwsteen".	De Duitse minister Thomas de Mazière	Politiek persoon
„Maar het gaat momenteel zó hard qua aanmeldingen in de regio Dordrecht; zeker twaalf per dag.	directeur Jan Vlot van de Internationale Schakelklas Stedelijk Dalton College	Institutioneel expert
Met dat geld kunnen 6889 kinderen onderwijs krijgen en voor de overige 4395 is geen geld,” licht Paul Rösenmoller van de VO-raad toe die de middelbare scholen vertegenwoordigt.	Paul Rösenmoller van de VO-raad	Institutioneel expert
Staatssecretaris Dekker (Onderwijs) heeft nog geen actuele cijfers over het aantal leerlingen dat in azc's zit. Zijn woordvoerder laat weten dat in het genoemde overleg van vandaag oveel mogelijk naar praktische oplossingen wordt gezocht.	Woordvoerder van Staatssecretaris Dekker (Onderwijs)	Politiek persoon
Volgens Aalbersberg zijn er de afgelopen dagen honderden vluchtelingen naar de hoofdstad gekomen. "Vrijdag en zaterdag bijna kwamen er bijna tweehonderd vluchtelingen per dag aan", zegt hij tegen de lokale zender AT5 .	korpschef Pieter-Jaap Aalbersberg	Institutioneel expert
"De reis van Syrië naar Nederland duurde 27 dagen", zegt een jongen uit Damascus. "We wachten nu op hulp van de politie."	Een jongen uit Damascus	Vluchteling zelf
"Als er niet snel een oplossing komt, dan vrees ik dat er steeds grotere groepen zullen moeten overnachten op Centraal Station", zegt Jasper Kuipers van Vluchtelingenwerk tegen RTVNH.	Jasper Kuipers van Vluchtelingenwerk	Vluchtelingenexpert
Europa gaat nu werk maken van het gezamenlijk opvangen van vluchtelingen en alle landen moeten daar aan bijdragen", aldus Attje Kuiken (PvdA).	Attje Kuiken (PvdA).	Politiek persoon
"We moeten voorkomen dat we elke maand Europese toppen moeten beleggen om afspraken te maken over nieuwe vluchtelingen", aldus Sjoerdsma.	Sjoerd Sjoerdsma (D66)	Politiek persoon
"Het CDA steunt dit besluit maar wil vooral dat over oplossingen gedacht wordt voor de lange termijn", aldus Peter Oskam.	Peter Oskam	Politiek persoon
Volgens Malik Azmani (VVD) voorkomen de afspraken dat landen als Italië en Griekenland nog mensen gewoon door laten reizen naar Duitsland en Nederland. "Europa moet nu verder focussen op beperken van de toestroom, betere terugkeer en aanpak	Malik Azmani (VVD)	Politiek persoon

grondoorzaken. Woorden omzetten in daden. Want dit is nog maar een begin."		
„Helaas is ons niets gevraagd. Het was een mededeling”, zegt Michelle Blom van broodjeszaak Subway	Michelle Blom van broodjeszaak Subway	Gewone mensen => critici
. „Het is wachten op problemen, want je kunt er zeker van zijn dat deze mensen zonder portemonnee gaan rondzwerven”, zegt fractievoorzitter Ed Braam	fractievoorzitter Ed Braam van oppositiepartij Beter voor Rijswijk	Politiek persoon
. „Er zijn nog steeds twee locaties in beeld. Eind september beslist de gemeenteraad”, aldus een woordvoester.	Een woordvoester van gemeente Rijswijk	Politiek persoon
„We reageren op de posities die Hongarije en Duitsland innemen”, zei een woordvoester van de vreemdelingenpolitie.	een woordvoester van de vreemdelingenpolitie.	Vluchtelingenexpert
Schäuble wilde geen bedragen noemen, maar liet op een G20-top in Ankara weten dat er „manoeuvrereimte” is in de begroting	Minister Wolfgang Schäuble van Financiën	Politiek persoon
„Dat is iets bijzonders”, verkondigde hij zaterdag tijdens een crissoverleg op het ministerie van Binnenlandse Zaken.	De Oostenrijkse bondskanselier Werner Faymann	Politiek persoon
Een woordvoerder van de Oostenrijkse spoorwegen liet weten dat er ongeveer 400 asielzoekers aan boord van de trein	Een woordvoerder van de Oostenrijkse spoorwegen	Institutioneel expert
Het Oostenrijkse persbureau APA meldde op basis van politieberichten dat in de nacht van vrijdag op zaterdag al zo'n 3000 vluchtelingen uit Hongarije de grens zijn overgestoken.	Het Oostenrijkse persbureau APA	Institutioneel expert
„Wij wilden wel met Oostenrijkse bussen Hongarije binnen om ze op te halen”, aldus het hoofd van de Oostenrijkse politie.	het hoofd van de Oostenrijkse politie.	Institutioneel expert
Mensen hielden welkomstborden omhoog en gaven de vluchtelingen te eten, meldden Hongaarse media zaterdag.	Hongaarse media	Institutioneel / media
De Kroatische premier Zoran Milanovic liet weten dat zijn land alle vluchtelingen zal opvangen of helpen om verder te reizen	De Kroatische premier Zoran Milanovic	Politiek persoon
. „En als je zegt dat je liever niet naast 3000 Syriërs wil wonen, denken mensen dat je een racist bent”, vertelt een hardloopster die voortaan liever een andere route kiest.	een hardloopster	Gewone mensen => critici
Aanwezigen bij de informatieavond maakten zich gisteren zorgen om een 'grote cultuurshock' voor de vluchtelingen, als die geconfronteerd worden met de erotische beurs. „Kan die Kamasutrabeurs nog wel doorgaan als zij daar ook zitten?”	Een aanwezige bij de informatieavond	Gewone mensen => neutraal
Volgens Gerard Bakker, directeur van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), is het einde nog lang niet in zicht. Volgens hem zijn er waarschijnlijk meer tentenkampen nodig, omdat er per week meer dan 3000 asielzoekers het land binnenkomen.	Gerard Bakker, directeur van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)	Vluchtelingenexpert
Het aantal vluchtelingen dat naar Nederland	Jos Wienen, burgemeester van Katwijk	Politiek en

komt, ligt nu op ongeveer 700 per dag. Dat zei Jos Wiene, burgemeester van Katwijk en voorzitter van de asielcommissie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), woensdag in Nieuwsuur	en voorzitter van de asielcommissie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	vluchtelingenexpert
Volgens Dijkhoff is het COA wel bereid om met gemeenten over kleinschaliger plekken te praten, maar gaat het erom dat deze opvang aan alle eisen voldoet.	Staatssecretaris Klaas Dijkhoff (asielzaken)	Politiek persoon
Naast het identificeren van vluchtelingen wordt ook onderzocht "hoe een vreemdeling Nederland is binnengekomen om effectievere opsporing van mensensmokkelaars mogelijk te maken. Daarbij ligt de nadruk op georganiseerde criminele samenwerkingsverbanden en hun financiële geldstromen", aldus de politie	De politie	Institutioneel expert
Kwamen er in april nog zo'n dertig minderjarige vluchtelingen naar Nederland, momenteel zijn dat er vijfhonderd per maand, zei Dullaert zaterdagavond in Nieuwsuur.	De Nederlandse Kinderombudsman Marc Dullaert	Politiek persoon
In zijn 'State of the Union' voor het Europe Parlement zei Juncker dat zijn plan om 120.000 extra vluchtelingen te spreiden over alle 28 lidstaten, verplicht moet worden.	Jean-Claude Juncker, de voorzitter van de Europese Commissie	Politiek persoon